

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Programul Operațional Capital Uman (POCU) 2014-2020

Obiectiv Tematic 9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare

Axa Prioritară 6. Educație și competențe

Prioritatea de investiții: 10.ii. "Îmbunătățirea calității și eficienței și accesul la învățământul terțiar și a celui echivalent în vederea creșterii participării și a nivelului de educație, în special pentru grupurile defavorizate"

Obiective specifice: (O.S.) 6.7, 6.9, 6.10.

Numărul de identificare al Contractului: POCU/379/6/21/124388

Titlul proiectului: "MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE Antre_S"

Beneficiar: Universitatea pentru Științele Vieții "Ion Ionescu de la Brad" Iași

Parteneri: P1 - Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului „Regele Mihai I al României” din Timișoara; P2 – Universitatea „Dunărea de Jos” Galați

**Manuela Dora ORBOI, Nicoleta Lenuța MATEOC-SÎRB,
Tabita Cornelia ADAMOV, Elena Claudia SÎRBULESCU,
Diana Veronica DOGARU, Giancarla VELICEVICI,
Lucian Dumitru NIȚĂ**

**Ghid - Egalitatea de șanse și tratament -
accesibilitatea persoanelor cu dizabilități în
universități.
Schimbări demografice și educația continuă**

**Editura EUROBIT
Timișoara, 2022**

ISBN 978-973-132-918-5

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Programul Operațional Capital Uman (POCU) 2014-2020

Obiectiv Tematic 9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare

Axa Prioritară 6. Educație și competențe

Prioritatea de investiții: 10.ii. "Îmbunătățirea calității și eficienței și accesul la învățământul terțiar și a celui echivalent în vederea creșterii participării și a nivelului de educație, în special pentru grupurile defavorizate"

Obiective specifice: (O.S.) 6.7, 6.9, 6.10.

Numărul de identificare al Contractului: POCU/379/6/21/124388

Titlul proiectului: "MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE Antre_S"

Beneficiar: Universitatea pentru Științele Vieții "Ion Ionescu de la Brad" Iași

Parteneri: P1 - Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului „Regele Mihai I al României” din Timișoara; P2 – Universitatea „Dunărea de Jos” Galați

**Manuela Dora ORBOI, Nicoleta Lenuța MATEOC-SÎRB,
Tabita Cornelia ADAMOV, Elena Claudia SÎRBULESCU,
Diana Veronica DOGARU, Giancarla VELICEVICI,
Lucian Dumitru NIȚĂ**

**Ghid - Egalitatea de șanse și tratament -
accesibilitatea persoanelor cu dizabilități în
universități.
Schimbări demografice și educația continuă**

***Editura EUROBIT
Timișoara, 2022***

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Referenți științifici:

- Carmen Olguța Brezuleanu
- Irina Olimpia Susanu

Editura EUROBIT

Timișoara - Str. Maior Titus Mureșan
Nr. 8, Cam. 2, Tel.: 0744.515.656
e-mail: eurobit91@yahoo.com
www.edituraeurobit.ro

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Numărul de identificare al Contractului: POCU/379/6/21/124388

Titlul proiectului: "MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE Antre_S"

Lider: Universitatea pentru Științele Vieții "Ion Ionescu de la Brad" Iași

Parteneri: P1 - Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara; P2 - Universitatea „Dunărea de Jos” Galați

Editorul materialului: Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara

Data publicării: Aprilie 2022

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiectul POCU: MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE Antre_S, cod proiect MySmis +2014 – 124388, cu valoarea de 7.865.382 lei.

Proiectul POCU 124388 Antre_S se derulează în parteneriat, cu o perioadă de implementare de 30 de luni, începând cu 27 iulie 2019 până în data de 15 aprilie 2022, astfel:

- ▶ **UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI MEDICINĂ VETERINARĂ "ION IONESCU DE LA BRAD" IASI**- Lider de parteneriat,
- ▶ **UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI MEDICINĂ VETERINARĂ A BANATULUI "REGELE MIHAI I AL ROMÂNIEI" DIN TIMIȘOARA**- Partener 1,
- ▶ **UNIVERSITATEA "DUNĂREA DE JOS" GALAȚI**- Partener 2.

Proiectul este finanțat prin programul POCU, Axa prioritară nr. 6 - Educație și competențe, Prioritatea de investiții – 10. ii. Îmbunătățirea calității și eficienței și accesul la învățământul terțiar și a celui echivalent în vederea creșterii participării și a nivelului de educație, în special pentru grupurile defavorizate;

*Obiective Specifice:*S.6.7. - Creșterea participării la învățământul terțiar universitar și non-universitar organizat în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate în special pentru cei care provin din grupuri vulnerabile;

O.S.6.9. - Îmbunătățirea nivelului de competențe al personalului didactic din învățământul terțiar universitar și non-universitar organizat în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate în ceea ce privește conținutul educațional inovator și resursele de învățare moderne și flexibile;

O.S.6.10. - Diversificarea ofertelor educaționale în învățământul terțiar universitar și non-universitar tehnic organizat în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate corelate cu nevoile pieței muncii din sectoarele economice/ domeniile identificate prin SNC și SNCDI,

Componentă 1 - Apel: POCU/379/6/21/Operațiune compozită OS. 6.7, 6.9, 6.10/21/Operațiune compozită OS. 6.7, 6.9, 6.10.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Obiectivul general al proiectului/Scopul proiectului

Obiectivul general al proiectului este:

1. Asistența și sprijin prin cofinanțare fonduri nerambursabile FSE pentru o rată de cuprindere îmbunătățită în învățământul terțiar la minim 3 universități acreditate din Regiunea de Nord-Est, Regiunea Vest și Regiunea de Sud-Est din centrele universitare Iași, Timișoara și Galați, pentru un grup țintă eligibil total de minim 840 de persoane, cod 4S100 și 4S106 în aplicarea unor măsuri integrate, pentru creșterea ratei de acces și participare la învățământul terțiar inclusiv antreprenorial și creșterea atractivității a 6 oferte educaționale (cod 4S105) cu componente aplicative la 3 universități acreditate, cu pachete integrate de măsuri de asistență educațională pentru minim 450 de Studenți și 300 de Elevi (cod 4S100), din care minim 350 de studenți persoane din categorii defavorizate (netradiționali, rural, roma, CES), cu intervenții pentru îmbunătățirea competențelor a minim 90 de cadre didactice universitare (cod 4S106), inclusiv prin programe cu credite transferabile din învățământul postuniversitar de formare, pentru a proiecta și oferi programe de studii bazate pe nevoile beneficiarilor direcți (studenți) și indirecti (angajatori) pe o piață a locurilor de muncă în schimbare.

Proiectul are o abordare combinată și va cuprinde, în mod obligatoriu, activități relevante cu rezultate și indicatori prevăzuți în Ghidul Solicitantului Condiții Specifice "BURSA STUDENT ANTREPRENOR", Apel: POCU/379/6/21/Operațiune compozită OS. 6.7, 6.9, 6.10 /21/Operațiune compozită OS. 6.7, 6.9, 6.10.

Scopul măsurabil și imediat al proiectului este: Creșterea cu 500 a numărului de persoane ce beneficiază de sprijin și asistență pentru creșterea participării în educația terțiară a persoanelor din GT Persoane (elevi, studenți) – indicator 4S95, în special pentru cei care provin din grupuri vulnerabile – cod 4S100, corelat cu O.S. 6.7; sprijinirea a 78 de persoane din GT eligibil – personal didactic din învățământul superior, cod 4S98, corelat cu O.S. 6.9 - ce beneficiază de programe de formare / schimb de bune practici etc. pentru îmbunătățirea nivelului de competență profesională pentru inovarea conținuturilor și resurselor de învățare, cu sprijinirea pentru frecventarea unui program de formare post-universitar cu minim 50% ore cu aplicații practice; dezvoltarea / înființarea a 6 programe de învățământ terțiar universitar de licență, cu planuri antreprenoriale propuse – cod 4S105 și 4S99, corelate cu O.S. 10 - pentru creșterea atractivității ofertelor educaționale și îmbunătățirea componentei aplicative adresate studenților în vederea creșterii angajabilității absolvenților, cu servicii de facilitare a învățării și competențelor transversale, cu implicarea profesionistilor din afara universităților.

Pe termen lung, proiectul va genera efecte pozitive în direcția participării la învățământul terțiar în cadrul universităților acreditate cu oferte educaționale universitare cu conținut aplicativ și inovator, cu resurse de învățare flexibile inclusiv prin îmbunătățirea

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

nivelului de competențe al personalului didactic, prin componentele:

- dezvoltarea de 6 programe universitare de licență relevante pentru piața muncii identificate conform SNC și corelate cu domeniile de specializare inteligentă conform SNCDI;
- dezvoltarea competențelor psiho-pedagogice și științifice la minim 90 de persoane din GT eligibil în vederea proiectării și revizuirii curriculare;
- pachete integrate de sprijin corelate cu nevoile reale ale minim 180 de persoane din GT Studenți din ultimele 3 semestre care vor părăsi învățământul superior cu competențe relevante inclusiv în domeniul antreprenorial.

Beneficiile evaluabile în timp pentru grupurile țintă, definite conform Ghid specific pag.13 și pag.16 sunt:

- **Pentru grupul ținta - Studenți:** pachete de sprijin și măsuri de sustenabilitate în vederea creșterii participării și accesului la învățământ terțiar universitar, în special pentru cei care provin din grupuri vulnerabile, cu accent pe **netradiționali, rural și roma, care vor reprezenta minim 75%** din GT al proiectului;
- **Pentru grupul ținta - Personal didactic din învățământul superior și terțiar non-universitar:** dezvoltarea nivelului de competențe în ceea ce privește conținuturile științifice și competențele transversale – psiho-pedagogice, inovative, de evaluare – necesare în oferte educaționale aplicative și corelate prin stagii și mobilitați cu piața muncii.
- **Pentru toate categoriile de persoane din GT și beneficiari indirecti (angajatori)** ai programelor de educație terțiară: furnizarea de programe cu implicarea partenerilor privați, potențiali angajatori în special, pentru ca absolvenții care părăsesc învățământul superior să aibă competențe antreprenoriale relevante.

Proiectul contribuie la **realizarea indicatorilor de realizare și de rezultat imediat** prin valorile proprii cuprinse la indicatorii de monitorizare și evaluare, conform cu Logica intervenției POCU 6, inclusiv la nivelul temelor secundare și obiectivelor orizontale. Proiectul contribuie direct prin activități și rezultate la atingerea Priorității de investiții 10.ii: Îmbunătățirea calității și eficienței și accesului la învățământul terțiar din Axa prioritară 6. Educație și competențe, prin implementarea de măsuri integrate”, Apel de proiecte nr. 379 – ”Bursa Student antreprenor– măsura activă pentru creșterea participării studenților din categorii vulnerabile la programe de licență”. Aceste contribuții sunt inserate în secțiunea INDICATORI PRESTABILII.

Corolarul proiectului constă în aplicarea unei abordări integrate în sensul că acesta va cuprinde în mod obligatoriu acțiuni corelate și unitare din cadrul O.S.6.7, O.S. 6.9 și O.S. 6.10, conform cu Ghidul Solicitantului, Condiții specifice Apel 379 (pag. 4), cu promovarea temelor secundare FSE (pag. 10) și a unor Teme orizontale (pag. 11), promovarea principiului ne-segregării în comunitatea educațională.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Obiectivele specifice ale proiectului

OBIECTIV SPECIFIC nr. 1 - Ob. sp. 1

Dezvoltarea unor acțiuni inovative și implementarea de măsuri de asistență educațională pentru minim 450 de persoane din GT cod 4S100. Studenți și minim 300 de persoane din GT cod 4S100. Elevi, din care minim 600 persoane care provin din grupuri vulnerabile / defavorizate (netradiționali, cu domiciliul / reședința în mediul rural, roma, CES), care beneficiază de sprijin FSE pentru informare, participare și acces la învățământul terțiar de nivel 5, inclusiv prin dezvoltarea competențelor antreprenoriale.

Se corelează în mod direct cu ACTIVITATEA 1 și ACTIVITATEA 3, cu rezultatele principale ale acestora: **750 de persoane din GT Studenți și Cursanți** care beneficiază în mod direct de asistență și sprijin – stimulente, subvenții, premii, servicii de consiliere și orientare profesională și participare la programe de studii terțiare, de nivel ISCED-5 - pentru creșterea ratei de acces și cuprindere în învățământul terțiar și de diminuare a ratei de abandon a studiilor terțiare, în special pentru categoriile dezavantajate de persoane (studenții și cursanții netradiționali, cu domiciliul sau reședința în mediul rural, roma, CES). **Se acordă Burse Student Antreprenor în valoare de 300 lei / luna în ultimele 3 semestre din ciclul de studii de licență.** Se asigură și măsurile specifice de informare și promovare a proiectului precum și condițiile privind temele secundare FSE prevăzute în documentul "Orientări privind accesarea finanțării în cadrul POCU 2014-2020".

Obiectivul specific 1 contribuie la îndeplinirea Obiectivului Specific O.S. 6.7. și a indicatorilor corelați asumați în secțiunea INDICATORI PRESTABILIȚI, respectiv:

INDICATORI PRESTABILIȚI DE REZULTAT: Persoane (elevi, studenți), din care: - Învățământ terțiar universitar = 450 studenți; Persoane (elevi, studenți), din care: - Învățământ terțiar universitar, din care: - Din zona rurală = 350 studenți din zona rurală.; Persoane (elevi, studenți), din care: - Învățământ terțiar universitar, din care: - Roma = 6, Persoane (elevi, studenți), din care: - Învățământ terțiar universitar, din care: - CES = 3; Persoane (elevi, studenți) 4S100, care beneficiază de sprijin în vederea participării la învățământ terțiar = 750; Persoane (elevi, studenți), din care: - Învățământ terțiar universitar, din care: - Netradiționali = 30.

INDICATORI PRESTABILIȚI DE REALIZARE - Persoane (elevi, studenți) 4 S100, care beneficiază de sprijin pentru participare la învățământ terțiar = 750. Se face distincția între categoriile de persoane Studenți (participanți la învățământ terțiar universitar) și Elevi (persoane care beneficiază de sprijin pentru educație terțiară).

OBIECTIV SPECIFIC nr. 2 – Ob. sp. 2

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Dezvoltarea și îmbunătățirea a 6 oferte educaționale terțiare universitare – cod 4S105 și 4S99 pentru învățământ terțiar universitar, la 3 universități acreditate prin îmbunătățirea cu conținuturi inovatoare a 6 programe universitare de licență cu componenta antreprenorială corelate cu piața muncii pentru minim 450 de persoane din GT Studenți - cod 4S100.1 și 4S95.1. - din care cel puțin 75% din grupuri vulnerabile / persoane defavorizate.

Se corelează în mod direct cu ACTIVITATEA 2 și rezultatele acesteia: 6 oferte educaționale terțiare universitare – cod 4S105 și 4S99 pentru învățământ terțiar universitar - dezvoltate și îmbunătățite, validate / implementate prin sprijin și asistența FSE în beneficiul direct a 450 persoane GT eligibile Studenți la programe de licență, dar și în beneficiul angajatorilor din sectoare economice identificate prin SNC și SNCDI care vor avea absolvenți cu competențe relevante pentru piața muncii.

Acțiunile principale se focalizează pe: proiectarea executivă și dezvoltarea a 6 oferte educaționale de învățământ terțiar universitar, dezvoltarea de competențe antreprenoriale, socio-emoționale și educație non formală antreprenorială prin mentorat pentru 180 studenți, acțiuni pentru promovarea inovării sociale prin cursuri atractive de formare/dezvoltare a competențelor digitale, monitorizarea și evaluarea studenților din ultimele 3 semestre. Se asigură și măsurile specifice de informare și promovare a proiectului precum și condițiile privind temele secundare FSE prevăzute în documentul "Orientări privind accesarea finanțării în cadrul POCU 2014-2020".

Obiectivul specific 2 contribuie la îndeplinirea Obiectivului Specific O.S.6.10. și a indicatorilor corelați asumați în secțiunea INDICATORI PRESTABILIȚI, respectiv:

INDICATORI PRESTABILIȚI DE REZULTAT Oferte educaționale validate / autorizate / implementate în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate = 6; Oferte educaționale validate / autorizate / implementate în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate, din care: - Învățământul terțiar universitar = 6;

OBIECTIV SPECIFIC nr. 3 - Ob. sp. 3

Dezvoltarea de activități de formare specifică atestată pentru 90 de persoane din GT cod 4S106, inclusiv 1 program cu credite transferabile prin programe post-universitare, de formare și dezvoltare profesională continuă, pentru îmbunătățirea conținuturilor educaționale inovative și a resurselor de învățare flexibilă la 6 oferte educaționale din minim 3 universități.

Se corelează în mod direct cu ACTIVITATEA 4 și cu rezultatele acesteia:

- 90 de persoane eligibile A.P.6 / OS 6.9 identificate, selectate și înscrise în GT al proiectului, după o procedură transparentă, cu instrumente de motivare, menținere și implicare în

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

activitățile proiectului elaborata;

- o evaluare actualizată a nevoilor specifice pentru 90 de persoane din GT, realizata prin metode inovative si participative;
- schimburi de experiența universitați – angajatori realizate cu finanțare FSE;
- 90 de persoane din GT specific A.P.6 / OS 6.9 perfecționate cu atestare si credite transferabile, cu competențe didactice dezvoltate prin programe de tip mentor, dezvoltator e-learning, specialist coaching etc.
- organizarea de stagii practice scurte si mobilitați pentru dezvoltarea contextelor de învățare ce vizeaza cresterea capacitații profesionale la GT 4S106.

Se asigura si masurile specifice de informare si promovare a proiectului precum si condițiile privind temele secundare FSE prevazute în documentul "Orientari privind accesarea finanțarilor în cadrul POCU 2014-2020".

Obiectivul specific 3 contribuie la îndeplinirea Obiectivului Specific O.S. 6.9 si O.S. 6.10 si a indicatorilor corelați asumați în secțiunea INDICATORI PRESTABILITI, respectiv:

INDICATORI PRESTABILITI DE REZULTAT

- Personal didactic certificate urmare a sprijinului primit = 85;

Personal didactic certificat urmare a sprijinului primit, din care: - Învațământul terțiar universitar = 85;

INDICATOR PRESTABILIT DE REALIZARE - Personal didactic care beneficiaza de programe de formare / schimb de bune practici etc., organizat în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate, din care: - Învațământul terțiar universitar = 90.

OBIECTIV SPECIFIC nr 4 – Ob. sp. 4

Organizarea si furnizarea de masuri de informare a comunitaților si valorificare a rezultatelor proiectului dupa finalizarea acestuia pentru transferabilitatea rezultatelor si sustenabilitatea activitaților sprijinite prin finanțare FSE.

Se coreleaza în mod direct cu ACTIVITATEA 5 si cu rezultatele acesteia:

- 1 platforma on-line pentru cursuri complementare si planuri antreprenoriale dezvoltata si menținuta cu un numar de 3 cursuri complementare antreprenoriale implementate în curriculum ca discipline opționale;
- 3 planuri pentru continuarea ofertelor dezvoltate aprobate prin Senate la 3 universitați;
- 3 parteneriate cu piața muncii (parteneriatele "PRIVAT_TERȚIAR"; "PUBLIC_TERȚIAR", "PROF_CONSULT") la 3 universitați, cu clauze de menținere masuri de asistența educaționala pentru educație terțiară timp de 3 ani post implementare semnate.

Contribuie la îndeplinirea indicatorilor OS 6.7, 6.9 si 6.10 asumați în secțiunea INDICATORI PRESTABILITI. Susține îndeplinirea tuturor valorilor INDICATORI PRESTABILITI DE REZULTAT

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

și INDICATORI PRESTABILIȚI DE REALIZARE.

OBIECTIV SPECIFIC nr. 5 - Ob. sp. 5

Asigurarea unui management performant pentru gestionarea resurselor proiectului, inclusiv promovarea și publicitatea proiectului în conformitate deplină cu Manualul de identitate vizuala POCU.

Cheltuielile indirecte sunt stabilite ca rata forfetara de 15% din costurile directe eligibile cu personalul. Rata de cofinanțare pentru fiecare instituție din parteneriat este stabilita conform Ghidului general "Orientari privind" **la 2,00%** din bugetul propriu.

Pentru toate categoriile de grup ținta și, conform principiului ne-segregarii, pentru membrii comunităților implicate în proiect: informare și promovare a valorilor specifice FSE, inclusiv a temelor secundare și obiectivelor orizontale, cu sub-temele: Protecția biodiversității, Poluatorul plătește, Utilizarea eficientă a resurselor, Adaptarea la schimbarea climatică, Reziliența la dezastre, Egalitatea de gen, Nediscriminarea, Accesibilitatea pentru persoane cu dizabilități.

ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI

Activitatea 1 - PROIECTAREA DE ACȚIUNI INOVATIVE ȘI IMPLEMENTAREA DE MĂSURI DE ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ PENTRU MINIM 300 DE PERSOANE DIN GT ELEVI (COD 4S100) ȘI MINIM 450 DE PERSOANE DIN GT STUDENȚI (COD 4S100) DIN MINIM 3 UNIVERSITĂȚI, ÎNDEOSEBI A PERSOANELOR DIN MEDIUL RURAL.

SA 1.1 - Proiectarea executivă și metodologică a acțiunilor inovative de asistență și dezvoltarea resurselor de învățare/ infrastructură educațională la 3 universități, pentru creșterea participării grupurilor defavorizate la învățământ superior, inclusiv a studenților netradiționali.

SA 1.2 - Organizarea de acțiuni în 3 centre universitare pentru identificarea și evaluarea nevoilor de formare profesională specifice și selectarea și înscrierea în proiect a 450 persoane din GT cod 4S100.Studenți și a 300 persoane din GT cod 4S100.Elevi.

SA.1.3 - Organizarea a 12 evenimente in 6 localitati relevante din 3 regiuni cu metode inovative pentru promovovarea invatamantului superior la nivelul grupurilor defavorizate: mese rotunde, seminarii, conferinte, cu promovarea a minim o tema orizontala FSE la fiecare eveniment: Egalitatea de sanse si tratament; Dezvoltarea durabila, Schimbări demografice..

SA.1.4 - Proiectarea executivă și operaționalizarea unor măsuri integrate de actualizarea resurselor de învățare (organizare comunitate virtuală, mobilitati interuniversitare) și pachete de servicii specializate de asistență educațională și sprijin financiar pentru studenți la programe

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_5", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

de licență, cu acordarea de subvenții, burse, premii.

SA 1.5 - Dezvoltarea și furnizarea, inclusiv prin servicii externalizate, a 2 oferte / programe de consiliere și informare profesională pentru 750 persoane din GT (elevi și studenți) și antreprenariat inovativ cu subvenții pentru 180 studenți aflați în ultimele 3 semestre ale programului de studiu. Total = 750 persoane beneficiare de programe de consiliere.

SA 1.6 - Desfășurarea a 6 acțiuni de promovare a temelor secundare FSE în 3 univ. pentru îmbunătățirea accesibilității și utilizării TIC și a competențelor digitale la persoane din GT preponderent din medii defavorizate cu un program non-formal de dezvoltare a competențelor TIC / digitale la minim 180 de persoane din GT.

SA 1.7 - Derularea unei campanii în mediul on-line cu privire la promovarea educației terțiare și a resurselor moderne de studiu în domeniul antreprenoratului // Platforma PROGRAM PILOT ON LINE " STUDENT ANTREPRENOR"

Activitatea 2 - DEZVOLTAREA OFERTELOR EDUCAȚIONALE UNIVERSITARE LA 3 UNIVERSITĂȚI ACREDITATE PRIN ÎMBUNĂȚĂTIREA CU CONȚINUTURI INOVATOARE A 6 PROGRAME DE LICENȚĂ CU PROPUNEREA UNUI PROGRAM ANTREPRENORIAL LA FIECARE PARTENER, ADECVAT PROGRAMULUI DE LICENȚĂ, CORELATE CU PIAȚA MUNCII PENTRU MINIM 450 STUDENȚI (COD 4S100), DIN CARE CEL PUȚIN 25 % DIN CATEGORIA DE GRUPURI VULNERABILE / PERSOANE DEFAVORIZATE.

SA 2.1 - Proiectarea metodologică și realizarea a 3 studii practice de analiză a pieței muncii din 3 regiuni de dezvoltare pentru identificarea și analiza sectoarelor cu potențial competitiv antreprenorial în 3 centre universitare.

SA.2.2 - Analiza ofertelor de învățământ universitar existente la universități din 3 centre universitare și relevanța competențelor absolvenților/beneficiarilor pentru piața muncii și spiritul de antreprenorial SA.2.3 - Analiza nevoilor beneficiarilor (studenți și angajatori) pentru creșterea participării și angajabilității prin calificări și ocupații cu potențial antreprenorial în învățământul terțiar..

SA 2.4 - Proiectarea executivă și dezvoltarea a 6 oferte educaționale de învățământ universitar pentru diversificarea ofertelor de studii licență din sectoarele economice / domenii identificate prin SNC și SNCDI și cu activități de mentorat pentru 180 de studenți sprijiniți din ultimul an de licență pentru creșterea angajabilității în domeniile identificate.

SA 2.5 - Dezvoltarea de abordări inovatoare timp de 12 luni privind formarea de competențe socio-emoționale și educație non-formală antreprenorială prin mentorat pentru 150 de studenți în vederea creșterii angajabilității în domenii identificate prin SNC și SNCDI.

SA 2.6 - Dezvoltarea a 3 acțiuni pentru inovarea socială prin cursuri atractive de formare /

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

dezvoltare a competențelor digitale în vederea creșterii antreprenoriatului și angajabilității la 450 de studenți în domenii antreprenoriale identificate prin SNC și SNCDI, organizarea a 3 concursuri privind inovarea socială, TIC, competențe digitale avansate SA 2.7 - Propunerea, dezvoltarea și evaluarea unui program antreprenorial complementar la 3 universități cu obiective și tematici specifice specializărilor de licență dezvoltate cu metode inovative de tipul tutoriat-ului, coaching, simularea ocupațională, comunități on-line etc.

SA 2.8 - Activități de certificare a sprijinului acordat prin subvenții, burse, premii pentru minim 80 % din persoanele din Grupul Țintă cod 4S100 studenți, din care minim 75 % din categoria rural și netradiționali.

Activitatea 3 - DEZVOLTAREA DE ACTIVITĂȚI ȘI FURNIZAREA DE SERVICII SPECIALIZATE DE INFORMARE ȘI CONSILIERE ANTREPRENORIALĂ, INFORMARE ȘI ORIENTARE PRIN STAGII PRACTICE ȘI MOBILITĂȚI PRECUM ȘI DERULAREA DE CAMPANII DE CONȘTIENȚIZARE PENTRU SPRIJINIREA ACCESULUI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ADRESATE LA MINIM 300 DE ELEVI, 450 DE STUDENȚI ȘI 90 DE PERSOANE DIN GRUPUL ȚINTĂ PERSONAL DIDACTIC DIN 3 UNIVERSITĂȚI ACREDITATE.

SA 3.1 - Proiectarea și realizarea unui studiu de oportunitate în 18 unități școlare ISCED-04 / licee din 3 regiuni și analize locale pentru evaluarea nevoii reale de programe antreprenoriale și calificări de nivel 6 SA 3.2 - Pregătirea operațională și administrativă la 3 universități de programe de "Burse student antreprenor" pentru studenți defavorizați, preponderent din mediul rural și netradiționali, mobilizarea și actualizarea resurselor materiale / infrastructurii specifice.

SA 3.3 - Înscrierea participanților și întocmirea de dosare individuale pentru minim 180 de membri ai Grupului Țintă studenți, din care minim 75 % netradiționali, din mediul rural, din medii defavorizate, aparținând unor grupuri vulnerabile

SA 3.4 - Proiectarea și desfășurarea acțiunilor de informare și consiliere antreprenorială, informare și orientare pentru elevi și studenți precum și prin stagii practice corelate cu nevoile pieței muncii regionale / locale pentru studenți defavorizați, conform studiului de oportunitate.

SA 3.5 - Elaborarea documentației interne și dezvoltarea programului de "Burse student antreprenor" la 3 universități cu participarea la cursuri antreprenoriale complementare a minim 180 de studenți înscriși la cursuri de licență.

SA 3.6 - Dezvoltarea la parteneri de parteneriate între universități și medii publice și/sau private pentru susținerea programelor antreprenoriale și sustenabilitatea învățământului superior de licență /Parteneriatul PRIVAT TERȚIAR. Parteneriatul PUBLIC TERȚIAR

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Activitatea 4 - DEZVOLTAREA DE ACTIVITĂȚI DE FORMARE SPECIFICĂ ATESTATĂ PENTRU 90 DE PERSOANE DIN GRUPUL ȚINTĂ, COD 4S106, INCLUSIV PROGRAM DEZVOLTARE COMPETENȚE DIDACTICE ANTREPRENORIALE PRIN PROGRAME POSTUNIVERSITARE, DE FORMARE ȘI DEZVOLTARE PROFESIONALĂ CONTINUĂM PENTRU ÎMBUNĂȚĂȚIREA CONȚINUTURILOR EDUCAȚIONALE INOVATIVE ȘI A RESURSELOR DE ÎNVĂȚARE MODERNĂ ȘI FLEXIBILĂ, DIN MINIM 3 UNIVERSITĂȚI

SA 4.1 - Definirea metodologiei de aplicare unitară, transparentă și nediscriminatorie, a măsurilor de sprijin direct pentru 90 de persoane din Grupul Țintă, incluzând și procedurile de organizare concursuri de proiecte educaționale cu actori privați, cu actualizarea resurselor și a materialelor necesare derulării cursurilor / stagiilor practice.

SA 4.2 - Evaluarea mixtă a nevoii de perfecționare specifică la 90 de persoane din Grupul Țintă, prin 30 de schimburi de experiență cu agenți economici / angajatori și selectarea persoanelor din Grupul Țintă specific.

SA 4.3 - Proiectarea și desfășurarea de programe de dezvoltare a competențelor didactice pt 90 de membri ai GT cu minim 3 programe focalizate pe resurse educaționale flexibile și conținuturi inovative (de ex., medii noi de învățare., proiect. cursuri complementare, monitorizarea și dezvoltare de competențe antreprenoriale la studenți, coaching, dezvoltarea competențelor emoționale etc.

SA 4.4 - Organizarea de acțiuni, stagii practice și mobilități pentru 90 de persoane din Grupul Țintă cod 4S98 în vederea elaborării de programe educaționale terțiare antreprenoriale corelate cu nevoile de pe piața muncii și în domenii identificate prin SNC și SNCDI, cu promovarea obiectivelor orizontale FSE - Egalitate de șanse și tratament, Dezvoltare durabilă, Schimbări demografice.

SA 4.5 - Proiectarea, elaborarea și operaționalizarea de Curriculum complementar la programe antreprenoriale universitare pentru obiective, tematici și metode adecvate domeniilor de licență vizate cu implicarea unor actori non-universitari cu promovarea temelor secundare FSE: inovarea socială, îmbunătățirea accesibilității, a utilizării și a calității TIC.

ACTIVITATEA 5. PROIECTAREA, ELABORAREA ȘI OPERAȚIONALIZAREA DE CURRICULUM COMPLEMENTAR LA PROGRAME ANTREPRENORIALE UNIVERSITARE PENTRU OBIECTIVE, TEMATICI ȘI METODE ADECVATE DOMENIILOR DE LICENȚĂ VIZATE CU IMPLICAREA UNOR ACTORI NON-UNIVERSITARI SI PROMOVAREA TEMELOR SECUNDARE FSE: INOVAREA SOCIALĂ, ÎMBUNĂȚĂȚIREA ACCESIBILITĂȚII, A UTILIZĂRII ȘI A CALITĂȚII TIC.

SA.5.1 - Proiectarea, elaborarea și operaționalizarea de Curriculum complementar la programe

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

antreprenoriale universitare pentru obiective, tematici și metode adecvate domeniilor de licență vizate cu implicarea unor actori non-universitari cu promovarea temelor secundare FSE: inovarea socială, îmbunătățirea accesibilității, a utilizării și a calității TIC

SA 5.2 - Prezentarea angajatorilor în vederea obținerii de feedback din partea acestora pentru adaptarea ofertei educaționale, oferte de job-uri, internship-uri, stagii de practică

SA 5.3 - Planuri de menținere a minim 3 ani a programelor de studiu dezvoltate prin proiect; susținerea ofertei educaționale prin micro-politici instituționale la cele 3 universități - programe anuale de burse, subvenții, ajutoare pentru studenții din grupuri defavorizate.

SA 5.4 - Organizarea măsurilor de transferabilitate la nivel local și regional a rezultatelor relevante: întâlniri tematice periodice bi-anuale, inclusiv post-implementare, la parteneri cu reprezentanți ai mediului privat.

SA 5.5 - Organizarea unor măsuri de menținere timp de 3 ani a parteneriatelor cu piața muncii prin resurse instituționale la universități din proiect (parteneriatele "PRIVAT_TERTIAR"; "PUBLIC_TERTIAR", "ANTREPRE_CONSULT").

Activitatea 6 - ACTIVITATEA TRANSVERSALĂ DE MANAGEMENT ȘI INFORMARE / PUBLICITATEA PROIECTULUI.

SA 6.1 - Activități de management referitoare la raportare către finanțator

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÎNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Egalitatea de șanse și tratament - accesibilitatea persoanelor cu dizabilități în universități

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

CADRU GENERAL

Scopul prezentului document reprezintă o sinteză a informațiilor privind definirea temelor secundare / orizontale integrate în cadrul proiectelor finanțate din FESI 2014-2020, în scopul utilizării acestora în elaborarea unui Ghid privind promovarea acestor teme la nivelul studiilor terțiare, anume: egalitatea de șanse, dezvoltarea durabilă, inovarea socială, Tehnologia Informației și Comunicării (TIC)

Egalitatea de Șanse

Tematica egalității de șanse și de tratament, reunește următoarele principii de bază, așa cum sunt ele promovate în cadrul regulamentelor Fondurilor Europene Structurale și de Investiții 2014-2020, respectiv:

- **egalitatea de șanse și tratament între bărbați și femei (egalitatea de gen);**
- **nediscriminarea.**

Pentru a promova egalitatea de șanse și tratament se va acorda atenție accesibilității pentru toți cetățenii la serviciile, spațiile și infrastructura care sunt furnizate sau deschise publicului.

În plus, egalitatea de șanse este privită în contextul **schimbărilor demografice**, din perspectiva efectelor îmbătrânirii populației și al eliminării decalajelor dintre generații. *Egalitatea de șanse și de tratament are la bază participarea deplină și efectivă a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, dizabilități, vârstă sau orientare sexuală.*

Egalitatea de șanse și de tratament reprezintă un drept fundamental și o valoare de bază a Uniunii Europene, stipulată în articolul 8 al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene (versiunea consolidată).

Totodată, egalitatea de gen, nediscriminarea, precum și asigurarea accesibilității reprezintă o condiție necesară pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă. Fondurile Europene Structurale și de Investiții reprezintă principalul instrument financiar al Uniunii Europene menit să sprijine implementarea acestor obiective.

În acest sens, Regulamentul privind dispozițiile comune de implementare a FESI nr. 1303/2013 (RDC), denumit în continuare Regulamentul Comun, stabilește ca obiectiv

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

„eliminarea inegalităților și promovare a egalității între bărbați și femei în conformitate cu articolele 2 și 3 din Tratat, și face legătura și cu prevederile Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Egalitatea de șanse și de tratament are la bază asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.

Egalitatea de șanse și de tratament reprezintă un drept fundamental, o valoare comună și un obiectiv cheie al Uniunii Europene, fiind un element esențial al strategiei nediscriminatorii și o condiție imperioasă pentru îndeplinirea obiectivelor de creștere, ocupare a forței de muncă și coeziune socială la nivelul U.E. Trebuie recunoscut însă că progresele din ultimele decenii înregistrate în UE, referitoare la promovarea și realizarea egalității dintre femei și bărbați, sunt semnificative și ele au la bază atât legislația de tratament egal și anti –discriminare adoptată, cât și integrarea dimensiunii egalității de șanse în politicile și strategiile Uniunii Europene.

Circumscrișă acestor principii, implementarea proiectului ANTRE_S a luat în considerare prevederile legislative comunitare și naționale în materie, politicile și practicile prin care să nu se realizeze nicio deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice. Totodată, egalitatea de gen, nediscriminarea, precum și asigurarea accesibilității reprezintă o condiție necesară pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă.

Tematica egalității de șanse și de tratament, reunește următoarele principii de bază, așa cum sunt ele promovate în cadrul regulamentelor Fondurilor Europene Structurale și de Investiții 2014-2020 , respectiv:

- egalitatea de șanse și tratament între bărbați și femei (egalitatea de gen)
- nediscriminarea

“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPNORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S”, POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Considerații privind egalitatea de șanse

Egalitatea de șanse se bazează pe asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.

Ideea de egalitate de șanse prezintă totodată și o serie întreagă de dificultăți și limitări. Astfel, aplicabilitatea sa este limitată la sfera vieții publice, și nu o include pe aceea a vieții private, iar o dificultate majoră vine din faptul că limita dintre public și privat este o chestiune controversată.

Egalitatea de șanse este conceptul conform căruia ființele umane sunt libere să-și dezvolte capacitățile personale și să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte; faptul că diferitele comportamente, aspirații și necesități ale femeilor și bărbaților sunt luate în considerare, evaluate și favorizate în mod egal înseamnă că femeile și bărbații se bucură de aceeași libertate de a-și realiza aspirațiile. De asemenea se referă la absența barierelor în ceea ce privește participarea economică, politică și socială și tratament egal pentru toți cetățenii indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu. (<http://www.anfp.gov.ro/>)

Egalitatea de șanse nu înseamnă pierderea individualității și eliminarea trăsăturilor definitorii ale unei persoane. Dimpotrivă, se poate spune că talentul este tocmai elementul care are nevoie cel mai mult de absența discriminării pentru a se putea dezvolta și pentru a putea aduce un maximum de beneficii atât pentru individ, cât și pentru societatea din care acesta face parte.

Egalitatea de șanse între femei și bărbați presupune absența barierelor în ceea ce privește participarea economică, politică și socială și tratament egal pentru femei și bărbați. Prin egalitate de șanse între femei și bărbați se înțelege „luarea în considerare a capacităților, nevoilor și aspirațiilor diferite ale persoanelor de sex masculin și, respectiv, feminin și tratamentul egal al acestora” (Legea 202/2002).

Egalitatea de gen are în vedere acceptarea și valorizarea egală a diferențelor dintre femei și bărbați, participarea egală și împărțirea egală a responsabilităților atât

“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S”, POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

în spațiul public, cât și în viața privată, precum și accesul și distribuția egală a resurselor între femei și bărbați.

Egalitatea de șanse și egalitatea de gen sunt principiile fundamentale pentru dezvoltarea unei societăți echitabile, care prețuiește diversitatea și incluziunea și care promovează relațiile parteneriale și respectul între indivizi. Egalitatea de șanse presupune luarea în considerare a diferențelor existente între oameni, cât și a obstacolelor create istoric pentru anumite grupuri sociale ca urmare a diferitelor forme de manifestare a urii (sexism, rasism, homofobie, antisemitism etc).

Dizabilitatea este termenul precizat în Clasificarea internațională a funcționării, dizabilității și sănătății (CIF), ca termen generic pentru problemele generate de boală la nivelul organismului, la cel al persoanei și la cel social. (OMS, 2004).

Termenul de "dizabilitate" este utilizat pentru a desemna un fenomen multidimensional care rezultă din interacțiunea dintre oameni și mediul lor fizic și social (CIF, 2004). Dizabilitatea nu este un atribut al unui individ, ci un amestec complex de condiții, din care multe sunt create de mediul social. Dizabilitatea este definită în perspectivă dinamică, ca rezultat al unor relații complexe dintre individ și societate, dintre factorii individuali și factorii externi. Dizabilitatea implică afectări/deficiențe (factor de sănătate), dar și limitări ale activității și/sau restricții de participare (factori sociali), precum și factori personali.

Excluziunea copiilor și tinerilor cu dizabilități din sistemul de educație, din viața economică și socială constituie un subiect de preocupare, o problemă importantă pentru factorii de decizie, în încercarea de a combate discriminarea asociată deficienței/afectării și dizabilității. În diferite contexte sociale și culturale pot fi întâlnite diferite stereotipuri și prejudecăți care vizează persoanele confruntate cu astfel de probleme. În Preambulul Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2006) se admite că dizabilitatea este un concept în evoluție și că aceasta "rezultă din interacțiunea persoanelor care au anumite afectări/deficiențe cu barierele de mediu și cu cele atitudinale care le împiedică participarea deplină și efectivă în societate, pe baze egale cu celelalte persoane". Totodată, în art. (1) care definește scopul respectivului document, se precizează că persoanele cu dizabilități includ acele persoane „care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngreuna participarea deplină și

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

efectivă a persoanelor în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți”.

Cerințele educaționale speciale (CES) sunt definite ca nevoi educaționale complementare obiectivelor generale ale învățământului, ce solicită o abordare adaptată particularităților individuale sau celor caracteristice unei dizabilități sau dificultății de învățare.

Discriminare presupune diferențierea sau tratarea diferit a două persoane sau două situații, atunci când nu există o distincție relevantă între acestea sau de a trata într-o manieră identică situații care sunt în fapt diferite. Directive UE anti-discriminare interzic atât discriminarea directă, cât și discriminarea indirectă și dau aceeași definiție a discriminării.

Deși subiectul discriminării se află în atenția multor organisme, deși progrese semnificative au fost făcute în domeniu în special în perioada recentă, este important să înțelegem că eliminarea totală a fenomenului discriminării implică în cele din urmă o schimbare fundamentală de mentalitate. Evoluția umană, de-a lungul secolelor și chiar a mileniilor, s-a produs sub forma unor salturi calitative pe perioade scurte, dar de fiecare dată fiind precedate de perioade lungi sau foarte lungi de cumul cantitativ.

Tipuri de discriminare. Conform OG 137/2000, discriminarea este definită drept orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe baza de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârsta, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice (OG 137/2000). Începând cu anul 2006, Legea 202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați include și discriminarea multiplă - orice faptă de discriminare bazată pe două sau mai multe criterii de discriminare (Legea 202/2002).

Persoanele cu dizabilități. În vederea garantării conformării cu principiul egalității de tratament în legătură cu persoanele cu dizabilități, art. 5 din Directiva Consiliului privind relațiile de muncă 2000/78/CE prevede ca, în cazurile particulare în care e impune, angajatorii trebuie să ia măsurile necesare pentru a permite unei persoane cu dizabilități să aibă acces, să participe sau să promoveze la locul de muncă

“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S”, POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

sau să beneficieze de instruire, cu excepția cazului în care astfel de măsuri ar presupune un efort disproporționat din partea angajatorului. Acest efort nu va fi disproporționat când este suficient acoperit de măsurile existente în cadrul politicilor privind dizabilitatea ale statului în cauză. Aceasta presupune că, ori de câte ori este nevoie, trebuie luate măsuri adecvate pentru persoanele cu dizabilități tocmai pentru garantarea egalității de tratament cu excepția situației în care se poate demonstra că o astfel de acomodare ar reprezenta o dificultate nefiresc de mare pentru cealaltă parte. Un exemplu în acest sens poate fi adaptarea orelor de lucru pentru persoanele cu dizabilități.

Într-un document oficial al Comitetului Economic și Social European se estimează că persoanele cu handicap reprezintă un procent de 15% din populația totală a lumii, însă atenționează totodată că acest procentaj este în continuă creștere din cauza faptului că populația globului se află într-un proces de îmbătrânire continuă. Aceasta înseamnă că în Europa mai mult de 50 de milioane de persoane suferă în prezent de o anumită formă de handicap, ceea ce reprezintă o parte semnificativă a cetățenilor europeni, astfel încât „a le asigura egalitatea de șanse constituie un imperativ social, etic și politic, care ar trebui să figureze printre principalele priorități ale UE.

În țara noastră, conform datelor furnizate de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități (ANPD) numărul total de persoane cu dizabilități era de 833.131 la finele lui 2019.

Dintre acestea, 97,88% (815.463 persoane) se aflau în îngrijirea familiilor și/sau trăiau independent (neinstituționalizate) și 2,12% (17.668 persoane) în instituțiile publice rezidențiale de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități (instituționalizate).

Rata persoanelor cu dizabilități raportată la populația României era de 3,76%. Regiunea Sud-Vest Oltenia înregistra cea mai mare rată, respectiv 4,81%, urmată de Sud-Muntenia, cu 4,29% și de Nord-Vest, cu 4,15%.

Cel mai mare număr de persoane cu dizabilități se înregistra în municipiul București (69.058 persoane), urmat de județul Prahova (37.583 persoane), iar cel mai mic număr se înregistra în județul Covasna (6.160 persoane).

Femeile reprezentau la finele lunii iunie 53,07% din totalul persoanelor cu dizabilități. Numărul persoanelor cu vârsta de peste 50 ani reprezintă 71,87% din

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

totalul persoanelor adulte cu dizabilități. Din centralizarea datelor pe grupe de vârstă rezultă că 54,62% sunt persoane cuprinse între 18-64 ani (418.584 persoane) și 45,38% au peste 65 ani (347.832 persoane), în total persoane adulte cu dizabilități.

Egalitatea de șanse în învățământul superior

Egalitatea de șanse și de tratament are la bază participarea deplină și efectivă a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire pe criteriile de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, dizabilități, vârstă sau orientare sexuală.

Egalitatea de șanse și de tratament reprezintă un drept fundamental și o valoare de bază a Uniunii Europene, stipulată în articolul 8 al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene (versiunea consolidată).

Egalitatea de șanse și de tratament are la bază asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.

Egalitatea de șanse și de tratament reprezintă un drept fundamental, o valoare comună și un obiectiv cheie al Uniunii Europene, fiind un element esențial al strategiei nediscriminatorii și o condiție imperioasă pentru îndeplinirea obiectivelor de creștere, ocupare a forței de muncă și coeziune socială la nivelul U.E. Trebuie recunoscut însă că progresele din ultimele decenii înregistrate în UE, referitoare la promovarea și realizarea egalității dintre femei și bărbați, sunt semnificative și ele au la bază atât legislația de tratament egal și anti-discriminare adoptată, cât și integrarea dimensiunii egalității de șanse în politicile și strategiile Uniunii Europene.

Totodată, egalitatea de gen, nediscriminarea, precum și asigurarea accesibilității reprezintă o condiție necesară pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă. Fondurile Europene Structurale și de Investiții reprezintă principalul instrument financiar al Uniunii Europene menit să sprijine implementarea acestor obiective.

Tematica egalității de șanse și de tratament, reunește următoarele principii de bază, așa cum sunt ele promovate în cadrul regulamentelor Fondurilor Europene Structurale și de Investiții 2014-2020, respectiv:

- egalitatea de șanse și tratament între bărbați și femei (egalitatea de gen);

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- nediscriminarea.

În ceea ce privește cadrul normativ aplicabil, egalitatea de șanse și de tratament este legiferată atât la nivel european cât și la nivel național, sens în care exemplificăm:

a) *legislație europeană:*

- Tratatul privind Uniunea Europeană, Tratatul privind funcționarea Uniunii europene și Carta - Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene;
- Carta femeii 2010 - declarația Comisiei Europene;
- Directiva 2000/78/EC privind crearea unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă;
- Directiva 2010/41/UE privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei 86/613/CEE a Consiliului;
- Directiva 2010/18/UE privind de punere în aplicare a Acordului-cadru revizuit privind concediul pentru creșterea copilului încheiat între BUSINESS EUROPE, UEAPM, CEEP și CES și de abrogare a Directivei 96/34/CE;
- Directiva 2006/54/CE privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (reformă);
- Directiva 2004/113/CE de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii;
- Directiva 92/85/CEE privind introducerea de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și a sănătății la locul de muncă în cazul lucrătoarelor gravide, care au născut de curând sau care alăptează;
- Directiva 79/7/CEE privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale.

b) *legislație națională:*

- Legea nr. 210/1999 privind concediul paternal;
- O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
- Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată, republicată;
- Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie,

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

republicată;

- Legea nr. 53/2003 Codul muncii, republicată;
- Hotărârea Guvernului nr. 1054/2005 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Comisiilor județene și a Municipiului București în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați (COJES);
- Hotărârea Guvernului nr. 933/2013 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei naționale în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați (CONES);
- Hotărârea Guvernului nr. 177/2016 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați.

Egalitatea de șanse între bărbați și femei presupune luarea în considerare a capacităților, nevoilor și aspirațiilor diferite ale persoanelor de sex masculin și, respectiv, feminin și tratamentul egal al acestora (Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați).

Consiliul European a definit egalitatea șanse și de tratament între bărbați și femei sau egalitatea de gen, astfel:

„Egalitatea de gen presupune un nivel egal de vizibilitate, afirmare și participare pentru ambele sexe în toate sferile vieții publice și private. Egalitatea de gen este opusul inegalității de gen, nu a diferențelor de gen, și urmărește promovarea participării depline a femeilor și bărbaților în societate.”

Egalitatea de gen este un drept prin care oricine este liber să își dezvolte propriile aptitudini și să își exprime opțiunile, fără a fi influențate de particularitățile sexului căruia îi aparține. Comportamentele, aspirațiile și nevoile diferite ale femeilor și bărbaților, trebuie să beneficieze de apreciere și promovare egală. Discriminarea de gen este o încălcare a drepturilor omului.

Egalitatea de gen înseamnă vizibilitate, empowerment, responsabilitate și participarea ambelor sexe la toate sferile vieții publice și private.

Pe lângă prevederile generale, Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați prezintă domeniile în care se aplică măsurile pentru promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare bazate pe criteriul de sex.

Aceste domenii sunt munca, educația, sănătatea, cultura și informarea, politica,

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

participarea la decizie, furnizarea și accesul la bunuri și servicii și alte domenii reglementate prin legi speciale.

Unul din domeniile în care se manifestă frecvent inegalitatea și discriminarea de gen este **PIAȚA MUNCII**.

Discriminarea poate să apară:

- în anunțurile pentru oferte de serviciu care condiționează ocuparea unui loc de muncă de apartenența la un anumit sex;
- în procesul de recrutare și selecție (de exemplu, solicitarea testelor de sarcină pentru candidatele la diverse posturi sau folosirea maternității ca motiv de refuz al angajării);

Este interzis să i se solicite unei candidate, în vederea angajării, să prezinte un test de graviditate și/sau să semneze un angajament că nu va rămâne însărcinată sau că nu va naște pe durata de valabilitate a contractului individual de muncă.

- la acordarea salariului (pentru o muncă similară calitativ și cantitativ femeile sunt plătite mai puțin față de bărbați);
- la promovarea profesională;
- prin segregare profesională – angajarea femeilor, cu preponderență, în domenii de activitate considerate ca fiind "feminizate" (de exemplu, învățământ, sănătate, asistență socială, comerț), acestea fiind, de cele mai multe ori, mult mai slab plătite, în comparație cu domenii unde lucrează preponderent bărbați.

Este INTERZISĂ discriminarea prin utilizarea de către angajator a unor practici care dezavantajează persoanele de un anumit sex, în legătură cu relațiile de muncă, referitoare la:

- a) anunțarea, organizarea concursurilor sau examenelor și selecția candidaților pentru ocuparea posturilor vacante din sectorul public sau privat;
- b) încheierea, suspendarea, modificarea și/sau încetarea raportului juridic de muncă ori de serviciu;
- c) stabilirea sau modificarea atribuțiilor din fișa postului;
- d) stabilirea remunerației;
- e) beneficii, altele decât cele de natură salarială, precum și la securitate socială;
- f) informare și consiliere profesională, programe de inițiere, calificare, perfecționare, specializare și recalificare profesională;

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- g) evaluarea performanțelor profesionale individuale;
- h) promovarea profesională;
- i) aplicarea măsurilor disciplinare;
- j) dreptul de aderare la sindicat și accesul la facilitățile acordate de acesta;
- k) orice alte condiții de prestare a muncii, potrivit legislației în vigoare.

Realizarea **egalității de gen** este esențială pentru protecția drepturilor omului, funcționarea democrației, respectarea statului de drept, creșterea economică și a competitivității. Aceasta necesită o guvernare puternică și mecanisme instituționale, inclusiv structuri guvernamentale eficiente, organisme independente pentru promovarea, în conformitate cu legislația Uniunii Europene, egalității de gen, resurse adecvate, instrumente de integrare și difuzarea de date și informații în funcție de sexe.

În ceea ce privește abordarea acestei teme secundare în cadrul proiectului ANTRE_S poate fi sintetizată după cum urmează (în acord cu prevederile Cererii de Finanțare aprobate pentru finanțare):

Circumscrișă acestor principii, implementarea proiectului ANTRE_S a luat în considerare prevederile legislative comunitare și naționale în materie, politicile și practicile prin care să nu se realizeze nicio deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice. Totodată, egalitatea de gen, nediscriminarea, precum și asigurarea accesibilității reprezintă o condiție necesară pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă.

Pentru a asigura egalitatea de șanse și de gen în etapa de elaborare a proiectului au fost luate următoarele măsuri:

- Formarea echipei de proiect s-a bazat pe criteriile care au vizat exclusiv competența profesională a membrilor, de experiența profesională avută și de disponibilitatea de implicare în activități, fără a se ține cont de alte criterii decât de cele

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

strict profesionale (vechime în exercitarea profesiei, studii, domeniu de expertiza).

- Selectarea și angajarea personalului se realizează în baza evaluării competențelor profesionale și a experienței (nivel minim de experiență cerut în raport cu responsabilitățile trasate) fără a aduce atingere principiilor tratamentului egal între femei și bărbați. Salarizarea are în vedere tarife orare egale pentru același nivel de competență, indiferent de gen.

Pentru a asigura egalitatea de șanse și de gen în implementarea proiectului:

1. Proiectul cuprinde acțiuni concrete la SA.1.3, SA.1.6, SA.2.6, SA.2.7, SA.4.4;
2. Toți experții vor participa la o instruire inițială, de 2 ore, cu privire la respectarea principiilor egalității de șanse și de gen, principii ce vor fi incluse ca responsabilități în Fișa postului;
3. Materialele informative elaborate în cadrul proiectului vor conține secțiuni specifice în care va fi promovată egalitatea de șanse și de gen. Toate materialele informative vor include informații cu privire la egalitatea de șanse și de gen.

Prin subvențiile acordate GT crește gradul de accesibilitate a acestora la serviciile oferite prin proiect. Subvențiile vor fi acordate cu respectarea principiului egalității de șanse și de gen. Preocuparea privind egalitatea de șanse și de gen va fi una transversală, pe toată durata de implementare a proiectului.

Nediscriminarea:

În vederea prevenirii cazurilor de discriminare, experții implicați în proiect vor fi instruiți cu privire la nediscriminare. Toți membrii echipei vor participa la o instruire inițială, de 2 ore, cu privire la nediscriminare. În toate etapele proiectului, se vor respecta toate politicile și practicile prin care să nu se realizeze nici o deosebire, excludere, restricție sau preferință, indiferent de: rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, vârstă, handicap, boala cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenența la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice. Principiul nediscriminării va fi strict respectat în selecția și înregistrarea în grupul țintă și în selecția echipei de

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

proiect. În cadrul proiectului vor fi derulate campanii de informare și conștientizare cu privire la combaterea discriminării și a segregării. Prin realizarea de parteneriate și derularea de campanii la nivelul comunității, autorităților locale și mass-mediei, se vor diminua cazurile de discriminare. Acțiuni concrete în Proiect: campanii de informare și conștientizare cu privire la combaterea discriminării și a segregării, SA.1.3, SA.4.4, Activitatea 6. Toate procedurile de acordare de subvenții, concursuri, alte forme de asistență pentru GT vor avea reguli clare cu privire la nediscriminare.

Accesibilitate persoane cu dizabilități

Proiectul va veni în întâmpinarea nevoilor persoanelor cu dizabilități prin oferirea de servicii focalizate pe această componentă. Se va desfășura o activitate finanțată de includere în proiect a unor persoane cu CES (SA.1.3 , SA.1.5, SA.2.3). Pentru persoanele cu handicap grav, accesul la învățământul terțiar este dificil și uneori segregat. Proiectul ANTRE_S (SMIS 124388) va urmări că persoanele cu dizabilități să fie integrate în mod adecvat în sistemul terțiar de învățământ și să beneficieze de sprijin individual cu respectarea intereselor tinerilor, pentru a diminua rata neparticipării școlare din cauze de dizabilități. Pentru persoanele cu nevoi speciale se vor alocă resurse suplimentare în vederea oferirii de servicii integrate cu scopul creșterii șanselor de integrare în formarea profesională. În etapa de organizare a activităților din proiect, se vor avea în vedere aspecte legate de persoanele cu dizabilități: asigurarea căilor de acces pentru persoanele cu nevoi speciale, respectându-se astfel principiul accesibilității în condiții de egalitate cu toate persoanele din GT al proiectului. Toate locațiile vor fi selectate cu respectarea acestui principiu de accesibilitate. Prin campaniile, inclusiv on-line, și acțiunile de informare din proiect, se va promova „Strategia Națională privind Incluziunea Socială a Persoanelor cu Dizabilități 2014-2020”, „Strategia europeană a dizabilității 2010-2020”, cu informarea despre măsurile care vor permite persoanelor cu dizabilități să fie mai bine informate cu privire la nivelurile de educație și oportunitățile oferite de educația terțiară și le va spori mobilitatea facilitându-le participarea la programul de învățare de-a lungul vieții.

Democratizarea învățământului și perspective privind egalitatea de șanse
Democratizarea învățământului a fost și este un deziderat permanent al

**„MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S”, POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

societății contemporane care vizează egalizarea șanselor de reușită școlară în condițiile unei instruirii de calitate. Implicarea democratizării în domeniul educației presupune disponibilizarea efectivă a tuturor resurselor pedagogice –informaționale, umane, materiale, financiare –existente la nivelul societății, pentru formarea-dezvoltarea optimă a celor care îndeplinesc, în diferite etape ale vieții, rolul și statutul de "obiect al educației". Egalitatea șanselor de instruire este teoretic garantată în aproape toate țările lumii, dar realizarea practică a acestui principiu generos continuă să rămână una din cauzele de importanță majoră ale reformelor. Conceptul de "egalitate" înseamnă astăzi ceva mai mult decât drepturile egale pe care democrațiile secolului trecut le revendicau cu entuziasm pentru toți cetățenii; ea înseamnă o egalitate reală a șanselor individuale de promovare socială, iar educația este instrumentul cel mai important în dezvoltarea la maximum a acestor șanse. Specia umană se conformează și ea aceluși principiu director al evoluției speciilor –variabilitatea; indiferent de numărul indivizilor, educația lor trebuie să fie diferențiată și specializată, în funcție de „echipamentul natural-genetic” al fiecăruia, de aptitudinile și interesele fiecărei persoane, corelate cu nevoile de cadre competente ale societății. Acest nou principiu de politică școlară a căpătat o expresie practică la începutul secolului al XX-lea când în Franța și în Germania s-au creat acele școli unice („Ecole unique”, respectiv "Einheitsschule") în care obiectivul principal era acela ca toți copiii să treacă printr-o școlarizare minimă, comună și identică, care să asigure, pentru cel puțin 4-6 ani, un trunchi general de instruire. Din păcate, acestei școlarizări inițiatorie îi urma o școlarizare postgenerală specializată spre care trecerea era marcată de un riguros examen de selecție și de aspre bariere birocratice, astfel încât învățământul generalobligatoriu, marea speranță a secolului trecut "nu oferea decât o egalitate aparentă". Reformele secolului nostru, îndeosebi cele contemporane, urmăresc să asigure învățământului, o democratizare autentică, în care educația să nu fie întreruptă pe baza unor criterii formale, iar barierele sociale, regionale, religioase etc. să nu mai opereze o selecție care de fapt frustrează o mare parte a indivizilor de dreptul lor natural la instruire. Bogdan Suchodlski notează că noul concept de egalitate în pedagogie reprezintă de fapt trecerea de la "democrația formală" la "democrația reală", reformele constituind, după concepția sa, mijlocul pertinent de îndeplinire a acestei treceri. „Această chestiune este o formă particulară a unei probleme mai generale, care, în istoria democrației, a fost formulată de mai mult timp și care rămâne totdeauna deschisă, cu toată dezvoltarea sa. Este chestiunea

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

referitoare la diferența dintre democrația formală și cea reală. Faptul că toți copiii au aceeași posibilitate formală de a studia în toate tipurile de școli nu este încă o dovadă a existenței egalității în educație. Este adevărat că egalitatea reală a șanselor este peste tot în lume mai mult estimată decât accesibilă, pentru că se disimulează frecvent realitatea școlară, prezentându-se căile formale deschise ale instruirii publice precum și căile accesibile în mod real pentru toți. Sociologia educației se interesează îndeaproape în primul rând de cauzele care generează un asemenea fenomen. Una dintre condițiile structurale care fac posibilă apariția inegalității șanselor în fața școlii, o constituie caracterul piramidal al procesului de învățământ. Indiferent de forma concretă de organizare și de complexitatea rețelei de școli, sistemul de învățământ este constituit în trepte, adică pe niveluri ierarhice. Aceasta înseamnă nu numai că diplomele corespunzătoare respectivelor trepte sunt valorizate în mod diferit, ci că, în general, accesul la o treaptă superioară presupune parcurgerea tuturor treptelor inferioare. Dacă dintr-o generație de copii intră aproape toți în treptele obligatorii de învățământ, apoi, pe măsură ce urcăm spre alte niveluri superioare, numărul lor devine din ce în ce mai mic. Trăsătura aceasta atât de firească și de „naturală” se realizează pe baza unui complex mecanism de selecție cu ajutorul căruia o parte din tineri sunt menținuți în sistemul școlar și altă parte sunt eliminați. Aparent acest mecanism este de natură strict pedagogică, în sensul că toate criteriile formale de trecere de la o treaptă la alta se bazează pe conținutul de cunoștințe dobândite, evaluate cât mai obiectiv. S-ar părea că ceea ce contează sunt exclusiv meritele tânărului. În realitate, selecția este eminent socială cum se poate ușor demonstra.

Persistența inegalităților de șanse, chiar în țările cu cea mai puternică politică de susținere financiară a școlii, constituie un fapt care a moderat mult optimismul manifestat în anii '50-'60; succesele au fost doar parțiale, iar țelul final – o societate fără inegalitate de șanse, inclusiv în domeniul educației – este departe de a fi atins. Mai mult decât atât, s-au formulat argumente cum că anumite măsuri, aparent foarte democratice, cum este gratuitatea învățământului, sunt profitabile pentru categoriile sociale privilegiate. Stimularea procesului de democratizare a învățământului presupune acționarea asupra cauzelor care întrețin fenomenul de inegalitate atât în planul (ne)reușitei școlare individuale, cât și în planul institutiei școlare. Nereușita școlară depinde astfel în mare măsură de sărăcia moștenirii culturale preluată de elev de la familia sa. Această moștenire este obiectivată în valorile care orientează viața de

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

familie, condiționate de clasa socială sau de grupul social de apartenență, precum și în practicile educaționale promovate (relațiile între părinți –copii, climatul familial, atitudinea de școală, modul de organizare a vieții cotidiene etc.). Nereușita școlară depinde, în același timp, de ceea ce se petrece în mod obiectiv și subiectiv la nivelul instituției școlare. Există, pe de o parte, inegalitatea generată de o relație profesor – elev concepută în termenii „teoriei etichetării” care, ignorând premisele instruirii diferențiate, nu operează distincțiile necesare între performanță și comportament, între obiectivele de conținut și cele de ordin formativ. Pe de altă parte, nereușita școlară este generată de acele „disparități școlare” instituționalizate prin: –selecția timpurie care perturbă evoluția normală a structurilor aptitudinale și atitudinale ale personalității elevului; –clasele/grupele de nivel care creează în mod artificial anumite statusuri pedagogice, dezechilibrând procesul de formare-dezvoltare echilibrat personalității elevului; –creșterea necondiționată a efectivelor de elevi până la limita imposibilității realizării unui învățământ diferențiat, individualizat.–promovarea unei didactici a competiției, raportabilă la standarde abstracte și inflexibile care ignoră resursele proprii unei pedagogii a succesului școlar, bazată pe valorificarea deplină a potentialului pedagogic general, particular și individual.

Corelația funcțională dintre democratizarea învățământului și egalizarea șanselor de reușită școlară angajează adoptarea unor soluții structurale, definite la nivel de politică a educației:

a) prelungirea școlarității obligatorii cel puțin până la vârsta de 16 ani, pe fondul aceluiasi trunchi comun de pregătire generală, necesar pentru compensarea și reducerea inegalităților de start;

b) proiectarea unei instruirii diferențiate operabilă la nivelul planului de învățământ, a programelor și a manualelor școlare în condițiile valorificării depline a potențialului de formare-dezvoltare generală, particulară și individuală a fiecărui elev;

c) reorganizarea efectivelor școlare în sens cantitativ (reducerea numărului de elevi pe clasă) și calitativ (flexibilizarea structurilor prin valorificarea resurselor temporale și spațiale de instruire nonformală și informală) în direcția optimizării corelației funcționale profesor-elev;

d) conceperea unei pedagogii a succesului școlar în contextul valorificării depline a raportului dintre potențialul bio-psiho-socio-cultural al elevului și condițiile de formare-dezvoltare oferite de comunitatea națională, teritorială, locală, dintre resursele

**“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S”, POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

educației și cerințele societății;

e) generalizarea asistentei psihopedagogice de specialitate a tuturor „candidatilor la scolarizare” valorificand resursele educatiei formale și non-formale, cu participarea tuturor factorilor implicati: profesori consilieri scolari, profesori logopezi, profesori de sprijin/itineranti, educatoare, invatatori, profesori, mediatori scolari, parinti, medici etc;

f) dobandirea culturii generale/trunchiului comun, în contextul unui invatamant de calitate;

g) orientarea pe profiluri de studii.

Practica democratizarii invatamantului evidentiaza doua tendinte: democratizare cantitativa și democratizare calitativa. Aceste tendinte marcheaza evolutiile inregistrate la nivelul raporturilor existente intre doctrinele afirmate și politicile educationale asumate la scara valorilor sociale în diferite etape.

Democratizarea cantitativa a invatamantului marcheaza stadiul “scolii de masa” și presupune doar accesibilitatea “candidatilor la educatie” la nivelul “intrarii” în sistem, accesibilitate legitimata ca obligativitate în cadrul scolii generale. Ea nu angajeaza astfel responsabilitatea pedagogica și sociala a invatamantului prin evaluarea calitatii acestuia în functie de nivelul de egalizare reala a sanselor elevilor consemnat la “iesirea” din sistem.

Democratizarea calitativa a invatamantului marcheaza trecerea spre o noua calitate a institutiei scolare și presupune nu numai asigurarea accesibilitatii “candidatilor la educatie” la intrarea in sistem ci și egalizarea sanselor reale ale acestora, confirmate în diferite grade, la “iesirea” din sistem. Aceasta perspectiva manageriala –bazata pe evaluarea raportului dintre intrarea în sistem –calitatea procesului de instruire –iesirea din sistem –implica, pe de o parte, responsabilitatea pedagogica și sociala a institutiei scolare, în general, iar pe de alta parte, a comunitatii educative, în mod special. Procesul de democratizare a învățământului angajează, în același timp, rezolvarea managerială a problematicii conducerii școlii. Aceasta presupune pe de o parte, trecerea de la democrația politică, funcțională, în planul ideilor generale, la democrația socială, implicată în viața comunității, „prin delegări temporale reversibile pe baza unei competențe presupuse” și demonstrate (P. Bourdieu); pe de altă parte, presupune valorificarea funcțiilor managementului pedagogic (planificare-organizare; orientare metodologică; reglare-autoreglare) în

**“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_5”, POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

termenii unei acțiuni de informare-evaluare cu scop de diagnoză-decizie/cu valoare de prognoză (S. Cristea) .

Egalitatea șanselor semnifica, în fapt, oferirea de opțiuni multiple pentru capacități și aptitudini diferite, "o educație pentru toți și pentru fiecare", o educație deschisă pentru toate persoanele, indiferent de vârstă și condiții socio-economice, dar și o educație pentru fiecare, în funcție de nevoile sale specifice -evitându-se omogenizarea și încurajându-se diversitatea -care să creeze premisele egalității șanselor de acces în viața socială. Această opțiune a fost susținută de politicile de egalizare a șanselor care au avut ca obiective combaterea excluziunii și selecției exacerbate, formarea competențelor de bază pentru toți indivizii, educația de tip "a doua șansă" pentru cei care au părăsit sistemul educativ, integrarea educației formale cu educația non-formală și educația informală, astfel încât să se extindă situațiile de învățare. Această perspectivă asupra educației revine în actualitate prin conținutul Memorandum-ului privind învățarea permanentă, prin obiectivele și mesajele cheie transmise tuturor statelor membre ale UE și celor în curs de aderare. Documentul nu se mai referă numai la educația și formarea inițială, ci acordă educației noi dimensiuni și valențe, fiind considerată ca un continuu pe durata întregii vieți. Uniunea Europeană promovează drepturile fundamentale, nediscriminarea și egalitatea de șanse pentru toți. Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au declarat anul 2007 –Anul European al Egalității de Șanse pentru Toți, în vederea asigurării unei participări depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârsta, dizabilitati sau orientare sexuală. Cetățenii Uniunii Europene au dreptul la tratament egal indiferent de sex, etnie, religie, vârsta, dizabilitati sau orientare sexuală. În calitate de stat membru al Uniunii Europene, România s-a angajat să respecte aceste drepturi și să promoveze diversitatea.

Pe lângă politicile educaționale promovate există o serie de factori de risc cu privire la "exercitarea" dreptului la educație (dimensiunea formală a egalității șanselor), factori induși de caracteristicile individuale ale copiilor, ale mediului socio-familial și școlar, ale grupurilor sociale din care fac parte copiii etc.

Stereotipuri, prejudecati, discriminare, segregare

Una dintre valorile promovate de educație este **non-discriminarea și excluderea inechității sociale, culturale, economice și de gen** (asigurarea de

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

șanse egale tuturor copiilor, indiferent de gen, etnie, religie, printr-o abordare educațională echilibrată). În acest sens, cadrul didactic trebuie să evite exprimările de tip discriminator, etichetarea, să nu manifeste prejudecăți față de copii, ci să aibă permanent în vedere nevoile educaționale ale fiecărui copil, astfel încât toți să se simtă acceptați și valorizați. În practica educațională însă lucrurile nu stau întotdeauna așa.

Stereotipuri, etichete, prejudecati

Stereotipurile sunt modalități de a caracteriza oamenii atașându-le etichete.

Adesea, stereotipurile au rolul de a explica și a justifica atitudinile și comportamentele pe care le avem față de ceilalți.

Eticheta este o descriere succintă a comportamentului/felului de a fi al unei persoane. Etichetele pot fi pozitive sau negative. În ambele cazuri efectul este întărirea acelui comportament/mod de a fi.

Teoria etichetării afirmă că un comportament "problemă" este acel comportament care a fost etichetat drept problematic; că actul etichetării este cel care creează problema, și nu indivizii. Teoria etichetării argumentează că etichetele, în mod curent, emană de la un fel de autoritate; de exemplu, un profesor, un părinte sau o persoană importantă, care repetă și consolidează eticheta până când aceasta devine ferm asociată unui individ. Teoria mai afirmă că atunci când etichetele sunt atașate oamenilor, poate fi dificil pentru un individ să mai scape de ele; individul poate ajunge să le accepte, le interiorizează și crede că sunt adevărate.

Etichetarea în clasă

Etichetarea se practică și în educație. Există feluri variate în care profesorii își folosesc experiența pentru a eticheta și categoriza elevii/studentii:

Atunci când un profesor ia o clasă nouă, el va tinde să împartă clasa în trei categorii:

- "buni", care sunt conform așteptărilor sale;
- „care nu se remarcă nici prin conformitate, nici prin deviere”;
- "răi", care deviază.

Numele elevilor/studentilor din categoriile extreme sunt învățate imediat de profesor.

În ce-i privește pe cei din categoria de mijloc, numele reale sunt învățate mult mai încet.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Efectele posibile ale categorizării elevilor/studentilor:

- determina interacțiunea viitoare dintre profesori și elevi/studenti ("categoria de elev/student" este folosită ca punct de referință pentru interpretarea comportamentului unui elev/student);
- eticheta este preluată de ceilalți (profesori și colegi de clasă);
- contribuie la structurarea „eului oglindit” (oginda este comportamentul celorlalți față de persoana în cauză);
- așteptările determină rezultatele (efectul Pygmalion);
- generalizarea așteptărilor (efectul halo).

Factori care relativizează efectele negative ale etichetării:

- Centrarea pe acțiunile elevului/studentului și nu pe persoana sa;
- Luarea în considerare a posibilității ca elevul/studentul să-și schimbe comportamentul;
- Încurajarea permanentă a schimbării;
- Atitudinea critică față de răspândirea așa-numitului „efect de cancelarie”;
- Constientizarea efectelor etichetării;
- Sublinierea progresului individual al elevului/studentului și nu compararea sa cu ceilalți;
- Folosirea „etichetării pozitive” (ajută elevul/studentul să-și realizeze întregul potențial).

Prejudecați

Diferența dintre stereotipuri și prejudecați nu este foarte ușor de sesizat: este greu de spus unde se termină una și începe cealaltă.

Prejudecata este o opinie, idee preconcepută, adeseori nefavorabilă, despre un anumit lucru despre un anumit grup, formată înainte de investigarea tuturor fețelor pe care acestea le implică. A face presupuneri despre ce și cum sunt ceilalți este mai ușor decât a încerca să-i cunoaștem.

Cele mai întâlnite prejudecați sunt cele referitoare la etnie, rasă, religie (elemente fundamentale ale identității culturale).

Discriminare, segregare

Prejudecățile pe care le avem despre ceilalți conduc la **discriminare** și

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

marginalizare.

Discriminarea este actiunea prin care o persoana este tratata nedrept din cauza unor atitudini bazate pe prejudecati. Prejudecata este credinta, in timp ce discriminarea este actiunea (prejudecata manifestata).

Discriminare pozitiva - modalitate de a contrabalansa discriminarea negativa si reprezinta usoara favorizare a unui grup (de regula minoritar) aflat in dificultate pentru a recupera mai rapid anumite tipuri de decalaj (economic, cultural etc.).

Principii ale combaterii discriminarii :

- politica șanselor egale;
- reprezentativitatea in organismele de decizie;
- tratamentul egal (implica tratament asemanator daca persoanele sunt asemanatoare sau diferentiat, daca nu sunt asemanatoare si prezinta nevoi diferite.

Concluzii:

- intre oameni exista asemanari si deosebiri, fiecare este o fiinta unica, singulara;
- aparitia stereotipurilor (etichetelor) se bazeaza pe faptul ca diferentele sunt supraevaluate, iar asemanarile subevaluate;
- deosebirile dintre oameni nu trebuie sa conduca la concluzia ca acei oameni sau grupuri sunt mai bune sau mai rele;
- unii oameni pot fi exclusi de la anumite activitati sau din anumite grupuri din cauza prejudecatilor pe care le avem despre ei.

Segregarea

- forma grava de discriminare ;
- separarea fizica, intentionata sau neintentionata, a unor copii de restul copiilor in scoli, clase , cladiri;
- are drept consecinta accesul inegal al copiilor la o educatie de calitate.

Forme de segregare în învățământ :

- școlile speciale
- școlile de tip « gheto »

Forme de segregare școlara pentru copiii romi:

- Segregare de tip rezidential fara acces la scoli nesegregate in apropiere ;
- Segregare de tip rezidential cu posibilitatea de mutare in scoli nesegregate in

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

apropiere;

- Clase segregate intentionat in școli mixte ;
- Clase segregate "accidental" in școli mixte.

Solutia: educația incluzivă și educația interculturală într-o școală incluzivă.

Un învățământ superior incluziv și conectat

În anul 2015, sub conducerea Națiunilor Unite, comunitatea globală – guvernele, entități din sectorul privat etc. – și-au asumat 17 obiective ale dezvoltării sustenabile (SDS) la nivel global, care vizează eradicarea sărăciei, protejarea planetei și asigurarea prosperității pentru toți. Pentru fiecare obiectiv s-au stabilit ținte specifice, care se urmăresc pe o perioadă de 15 ani, până în 2030. Al patrulea obiectiv se referă la educație și este formulat astfel: asigurarea unei educații echitabile și de calitate și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți. Ținta SDS 4.1 este ca, până în 2030, să ne asigurăm că toate fetele și toți băieții beneficiază de învățământ primar și secundar gratuit, echitabil și de calitate, care conduce la rezultate relevante și eficiente ale învățării. Din perspectiva temei ghidului de față, evidențierea echității, a calității și accentuarea învățării au o relevanță majoră în ceea ce privește conceptualizarea educației incluzive.

Pentru ca sistemele de învățământ superior să fie incluzive și totodată conectate la societate, este nevoie de condiții propice pentru ca studenții provenind din medii diferite să reușească. Acestea nu se limitează numai la acordarea de sprijin financiar pentru grupurile dezavantajate, deși acest aspect este esențial pentru persoanele cu venituri reduse.

Pentru a garanta că studenții și absolvenții de învățământ superior din Europa reflectă diversitatea populației europene, trebuie să avem în vedere îmbunătățirea accesului și a ratei de absolvire în rândul grupurilor dezavantajate și subreprezentate. În acest scop, autoritățile naționale și instituțiile de învățământ superior ar trebui:

- să analizeze modul în care sunt organizate modalitățile de admitere, predare și evaluare
- să aplice măsuri de tutorat pentru studenți
- să ofere sprijin academic și neacademic.

Strategiile menite să ajute categoriile dezavantajate și subreprezentate să aibă

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

acces la studii superioare și să le finalizeze oferă condițiile necesare pentru a atinge aceste obiective. Sunt, de asemenea, necesare opțiuni de studiu flexibile (cu jumătate de normă sau online) și recunoașterea la scară mai largă a studiilor anterioare pentru a spori accesibilitatea învățământului superior, în special pentru cursanții adulți.

Învățământul superior trebuie să contribuie la abordarea problemelor de natură socială și a provocărilor cu care se confruntă democrația din Europa. De aceea trebuie să ne asigurăm că învățământul superior este favorabil incluziunii și că instituțiile de învățământ superior sunt bine conectate la comunitățile locale.

Grupurile sociale cel mai puțin reprezentate în învățământul superior sunt mai susceptibile de a se confrunta cu lipsa competențelor de bază (alfabetizare, competențe numerice și digitale), lipsa de experiență în ceea ce privește învățarea autonomă și lipsa unei idei clare despre ceea ce presupune învățământul superior. Mai mult decât atât, persoanele care provin din grupuri socioeconomice dezavantajate și dintr-un context de migrație au șanse mai mici de a urma și absolvi studii superioare. De asemenea, segregarea de gen în funcție de domeniul de studiu este încă o practică răspândită.

Educația incluzivă este procesul de identificare atentă și de îndepărtare a diferitelor tipuri de bariere care împiedică un elev sau unele grupuri de elevi să beneficieze la maxim de oferta educațională a școlii. Educația incluzivă urmărește prezența, participarea activă și succesul școlar al fiecărui elev.

În accepțiunea UNESCO (IBE-UNESCO, 2016), caracteristicile esențiale definiției ale unei școli incluzive sunt următoarele:

- a. Fiecare persoană simte că este binevenită.
- b. Se consideră că fiecare elev/student are o valoare egală.
- c. Există așteptări mari din partea fiecărui elev/student.
- d. Personalul școlii și elevii/studentii se respectă reciproc.
- e. Există un parteneriat funcțional între personalul școlii și familiile elevilor/studentilor.
- f. Școala este accesibilă tuturor elevilor/studentilor.
- g. Persoanele din echipa de conducere a școlii sprijină profesorii pentru a se asigura că fiecare elev/student participă și învață. Școala monitorizează prezența, participarea și rezultatele fiecărui elev/student.

Climatul și cultura unui liceu/universitate sunt date de valorile, convingerile și

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

comportamentele indivizilor, perceptibile prin felul în care se definește, arată și acționează școala. Fiecare persoană dintr-o școală influențează cultura, performanța și valorile instituției. În ultimele decenii, numeroase reforme în sfera educației din întreaga lume și-au propus să schimbe cultura școlii, ceea ce a condus la numeroase luări de poziție, publicații și chiar la apariția unor organizații dedicate exclusiv studierii climatului sau culturii din școli. De asemenea, au apărut mai multe instrumente de diagnosticare a climatului școlilor.

Climatul e ceea ce percepem imediat ce pătrundem în incinta unei instituții școlare: ne dăm seama dacă e un climat plăcut, care conferă un sentiment de bine persoanelor, sau un climat mai rece, mai sumbru, care ne pune în gardă. Se referă la atmosfera generală și este generat și de tipurile de relații dintre oameni, de natura și de calitatea acestor relații. Din ceea ce percepem imediat, ne facem o impresie – pe care nu o conștientizăm neapărat – despre cât de primitoare sau de respingătoare, de ordonată sau de haotică etc. e școala. Care este prima impresie în privința limbajului non-verbal, care este mimica primelor persoane pe care le întâlnim? Oare portarul, elevii, persoanele de la secretariat ne transmit semnalul că suntem bineveniți sau mai degrabă ne fac să ne gândim că îi deranjăm? Dirigintele copilului stă de vorbă cu noi grăbit, pe coridor, unde nu îndrăznim să vorbim despre lucruri care ar necesita un mediu mai protejat, sau ne invită să ne așezăm împreună într-un loc în care aparent nu vom fi deranjați? Așadar, climatul unei școli este un aspect pe care îl percepem subiectiv și pe o durată mai scurtă de timp; la fel îl percep și cei care petrec mult timp în instituția respectivă; e posibil să îl perceapă în mod diferit în anumite zile. De exemplu, într-o zi în care sunt organizate festivități școlare, când liceul are porțile larg deschise pentru a primi oaspeți, se resimte un alt climat decât într-o zi obișnuită de lucru. Însă cultura unei școli este mult mai greu de schimbat, mai profund înrădăcinată, mai puternic influențată de istoricul instituției și de valorile sale asumate, trăite: ea nu oscilează de la o zi la alta, nu poate fi apreciată doar prin prisma unei prime impresii a unui vizitator, ci rezultă din convingerile împărtășite de majoritatea celor din instituție, reflectate atât în documentele scrise, cât și în practicile, în regulile de comportament nescrise, implicite, dar așteptate. Cultura se manifestă prin trăsăturile mediului fizic (aspectul spațiilor, simbolurile afișate, panourile, elementele decorative sau absența lor, elementele de siguranță, facilitatea accesului în incintă, existența rampelor etc.), dar mai ales prin atitudinile și comportamentele oamenilor din instituție,

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

relațiile care există între ei – de prietenie, de colegialitate, de respect reciproc etc., precum și prin modul în care se derulează diferitele procese, în primul rând cel de predare-învățare.

Schimbarea climatului unui liceu/universitate pentru a-l face mai incluziv, asumarea autentică a echității și a învățării ca valori fundamentale, identificarea atentă a elevilor vulnerabili și a tipurilor de bariere care le stau în cale și implementarea măsurilor de sprijin adecvate – toate acestea sunt imposibile în absența unui leadership dedicat.

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Schimbări demografice și educația continuă

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Capitolul I. SCHIMBĂRILE DEMOGRAFICE

- 1.1. Demografia și fenomenele demografice
- 1.2. Populația
- 1.3. Speranța de viață
- 1.4. Structura populației și îmbătrânirea demografică
- 1.5. Îmbătrânirea populației
- 1.6. Ratele de natalitate și de fertilitate
- 1.7. Migrațiile și transformările demografice în România – politici publice

Capitolul II. EDUCAȚIA CONTINUĂ

- 2.1. Dimensiunile generale ale educației
  - 2.1.1. *Tipuri de educație*
  - 2.1.2. *Educația permanentă*
  - 2.1.3. *Autoeducația*
- 2.2. Învățarea pe tot parcursul vieții
- 2.3. Educația adulților în contextul educației permanente
  - 2.3.1. *Educația adulților, componentă a educației generale din societatea românească*
  - 2.3.2. *Educația și formarea profesională (EFP)*
  - 2.3.3. *Formarea profesională continuă*
  - 2.3.4. *Formarea profesională ca motor de creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii*
  - 2.3.5. *O viziune globală pentru educația și formarea profesională*
  - 2.3.6. *Îmbunătățirea calității și eficienței EFP și sporirea atractivității și relevanței acesteia*
  - 2.3.7. *Relevanța pentru piața forței de muncă*
- 2.4. Obiective strategice pentru perioada 2011-2020, urmate de rezultate concrete pe termen scurt pentru perioada 2011-2014

BIBLIOGRAFIE

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Capitolul I. SCHIMBĂRILE DEMOGRAFICE

1.1. Demografia și fenomenele demografice

1.2. Populația

1.3. Speranța de viață

1.4. Structura populației și îmbătrânirea demografică

1.5. Îmbătrânirea populației

1.6. Ratele de natalitate și de fertilitate

1.7. Migrațiile și transformările demografice în România – politici publice

1.1. Demografia și fenomenele demografice

Dupa definiția Dicționarului statistico-economic (1962) "demografia studiază numărul, structura și repartizarea teritorială a populației, precum și procesele demografice care determină schimbările acesteia (mișcarea naturală și mișcarea migratorie). Ea analizează legile după care se produc fenomenele demografice, condițiile, cauzele și efectele lor sociale și economice, privindu-le ca procese determinate de factorii social-economici."

Caracterul multidisciplinar al obiectului demografiei, care condiționează necesitatea abordării interdisciplinare a acesteia, explică dificultățile în definirea exactă a demografiei ca știință. Schema cea mai generală a descrierii și analizei populației și a fenomenelor demografice poate fi prezentată astfel: populația (ca „stoc inițial”) distribuită pe sexe și vârste; fenomenele demografice (nașteri, decese, căsătorii, divorțuri, migrații) ca „fluxuri” în cadrul unei perioade care modifică „stocul inițial”; factorii social-economici care influențează fenomenele demografice și, prin intermediul acestora, populația și structura sa.

Între fenomenele demografice luate ca atare (nașteri, decese, structuri) se formează relații care sunt relații între variabile demografice. Pe de altă parte, între fenomenele demografice și cele social-economice se constituie de asemenea interrelații, care sunt considerate ca interrelații dintre variabilele demografice și cele social - economice, inclusiv psihologice, culturale. Specificitatea obiectului demografiei o constituie numai variabilele demografice și raporturile dintre ele.

Analiza fenomenelor demografice în raport cu cele social-economice și încercarea de a găsi explicații cauzale transferă problema în zona altor științe ca

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

biologia, sociologia, economia politică. De aceea se justifică distincția dintre demografie, în sens restrâns și demografia în sens mai larg, evidențiată și terminologic prin expresii diferite. Prima este denumită uneori demografie formală sau demografie pură în timp ce a doua poartă denumirea de studiul populației sau demografie socială.

Demografia formală este foarte dezvoltată cuprinzând metodele statistice și matematice de măsurare și de analiză a componentelor schimbărilor populației, în special a nașterilor și a deceselor, a structurii populației (după vârstă, sex, stare civilă).

Demografia socială include studiul variabilelor demografice în contextul lor social, ca și în contextul lor biologic, ceea ce înseamnă, în ultimă analiză, că demografia descrie și analizează: mărimea și distribuția populației, structura ei biologică (sex și vârstă), caracteristicile socio-economice ale populației (distribuția geografică, starea civilă, religia, limba, educația, ocupația, venitul).

După demograful suedez Hannes Hyrenius, demografia poate fi împărțită astfel:

1. Statistica demografică - care se ocupă de metodele de obținere a datelor privind populația și fenomenele demografice, de tehnicile de culegere (recensămintele, cercetări prin sondaj) precum și de metodele de prelucrare și prezentare a datelor.

2. Demografia formală - definește și construiește indicii demografici, studiază relațiile funcționale dintre factori și schimbările demografice, metodele de analiză a dinamicii populației și, în special, măsurarea interrelațiilor.

3. Teorii despre populație.

4. Analiza demografică - studiază factorii determinanți ai populației asupra tendințelor fenomenelor economice.

5. Descrierea demografică - se ocupă cu descrierea mărimii unei populații particulare.

6. Demografia aplicată - folosește datele și metodele de analiză la o populație concretă; are în vedere îndeosebi relațiile demo-economice și tehnicile de proiectare demografică.

7. Politica demografică.

Există și alte modalități de împărțire a demografiilor pe domenii.

Rolul populației în sfera activităților sociale explică strâns legăturile dintre demografie și ansamblul științelor economice ca: economie politică, cibernetică economică, management sau statistică economică.

Demografia, ca știință socială, beneficiază de realizările cognitive și oferă la rândul ei material documentar și metode de analiză psihologiei sociale, antropologiei,

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

istoriei, geografiei economice.

Caracterul social-biologic al personalității umane explică legăturile strânse dintre demografie, biologie și medicină.

Fenomene ca natalitatea și mortalitatea populației, deși sunt fenomene sociale, au la bază evenimente biologice, nașterea și decesul, obligând cercetătorul în demografie să țină seama de descoperirile științei medicale.

Importanța demografiei pentru organizarea și conducerea societății, legăturile stabilite în procesul cunoașterii cu alte științe sociale și științe ale naturii explică interesul deosebit de care se bucură aceasta printre specialiștii din cele mai diferite domenii.

Stabilirea cadrului de referință și a obiectului demografiei impune precizarea domeniului de fenomene de care se ocupă această știință și a caracterului specific al acestor fenomene.

Când ne referim la noțiunea de populație sunt necesare două prime delimitări care servesc definirii esenței fenomenelor demografice. O delimitare constă în a deosebi în unitatea fenomenului demografic latura sa biologică de latura sa socială. A doua delimitare constă în tratarea unei colectivități umane atât ca populație cât și ca societate. Alte două delimitări, care decurg din primele, privesc pe de o parte statica și dinamica componentelor populației, pe de altă parte reproducția populației. Ultima delimitare privește legăturile populației cu condițiile mediului ei de existență și în această situație tratăm relațiile dintre factorii demografici, pe de o parte, și factorii economici și culturali, pe de altă parte.

În demografie noțiunea de „populație” sau „populație umană” este folosită frecvent.

În sens statistic, termenul de „populație” poate fi folosit pentru orice colectivitate.

În biologie, prin „populație” se înțelege colectivitatea indivizilor de un anumit tip, dintr-un anumit loc. Colectivitatea de indivizi pe care o constituie populația umană, tocmai datorită calităților specifice ale omului, nu este o colecție de ființe adunate întâmplător, pe un anumit teritoriu, ci o comunitate de oameni organizați pentru a subzista și care acționează în acest scop asupra naturii. Un alt sens dat populației se referă la un grup de persoane constituit în raport cu o caracteristică oarecare, care nu este neapărat teritorială (de exemplu: populația școlară, populația în vârstă de muncă etc.).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Există relații complexe și reciproce între populație și societate.

Statica reprezentată de structura populației constituie un moment al mișcării permanente a acesteia. Considerând structura drept un „moment” pe care în mod obișnuit îl surprinde recensământul, avem în vedere un fapt real. A doua zi după înregistrarea simultană a datelor unei populații, noi fenomene demografice, nașteri și decese, căsătorii și divorțuri, deplasări de populație, schimbări în vârsta oamenilor, vin să modifice vechea structură.

Demografia este știința care are ca obiect de studiu populațiile umane sub aspectul numărului, repartiției geografice și structurii după diferite caracteristici demografice și socio-economice, analiza evoluției lor și evidențierea legilor de dezvoltare a populației.

Evenimentul demografic este unitatea statistică de observare în demografie și se referă la cazul individual statistic (ex.: naștere, deces, căsătorie, divorț, etc.).

Fenomenul demografic reprezintă intensitatea apariției evenimentelor demografice într-o populație și într-o perioadă de timp și se măsoară cu ajutorul ratelor (ex.: natalitate, mortalitate, nupțialitate, divorțialitate, etc.).

Cunoașterea datelor privind nivelul și dinamica populației, fie că este vorba de persoanele care locuiesc între granițele țării sau de cele care locuiesc în alte țări, dar au domiciliul în România, prezintă o importanță deosebită sub diverse aspecte. De mărimea populației depinde intensitatea proceselor socio-economice, iar dinamica acesteia, ca număr de persoane și ca structură, definește comportamentul demografic al unei țări, constituind un reper major în context politic, economic, social și cultural. Beneficiarii informațiilor referitoare la populație și la fenomenele demografice sunt, în principal, factorii de decizie politică, mediul academic și mediul de afaceri, publicul larg.

1.2. Populația

Creșterea rapidă a populației lumii, de-a lungul ultimelor trei decenii, ca rezultat al unor transformări spectaculoase economice și sociale de lungă durată, a condus la intensificarea interesului pentru cunoașterea evenimentelor și proceselor demografice. Potrivit estimărilor Organizației Națiunilor Unite în "World Population Prospects", populația lumii la 1 ianuarie 2019, era de 7,7 miliarde de locuitori, în creștere cu 166 milioane persoane comparativ cu anul 2017. Asia deține cea mai mare pondere în totalul populației la nivel mondial (59,7%), cu 4,6 miliarde locuitori, în timp ce Africa este următorul continent cel mai populat, cu 1,3 miliarde locuitori (17,0%). Europa

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

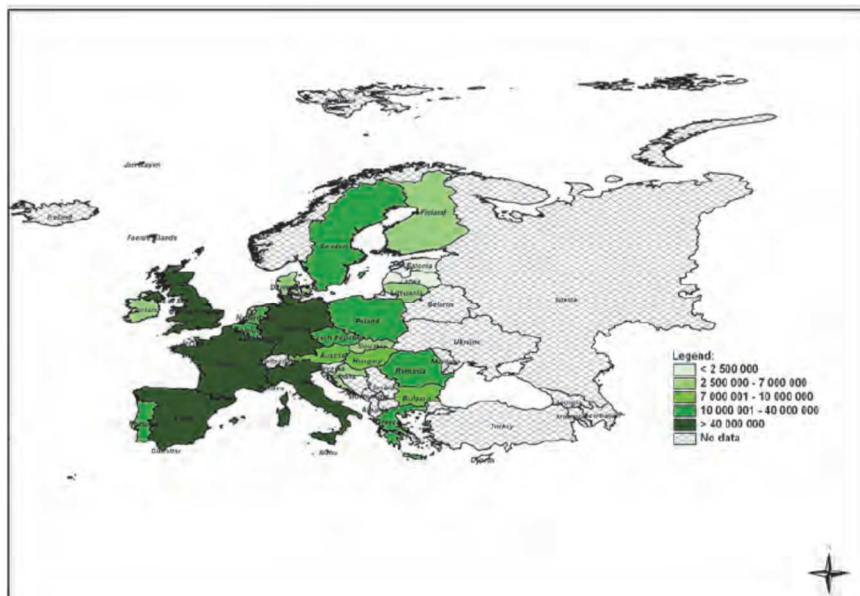
UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

ocupă locul al treilea, cu o pondere de 9,7%.

Evoluțiile demografice recente arată că populația Uniunii Europene este în creștere, în timp ce structura pe vârste arată o îmbătrânire din ce în ce mai accentuată.

Figura 1.1. Populația Uniunii Europene, la 1 ianuarie 2019

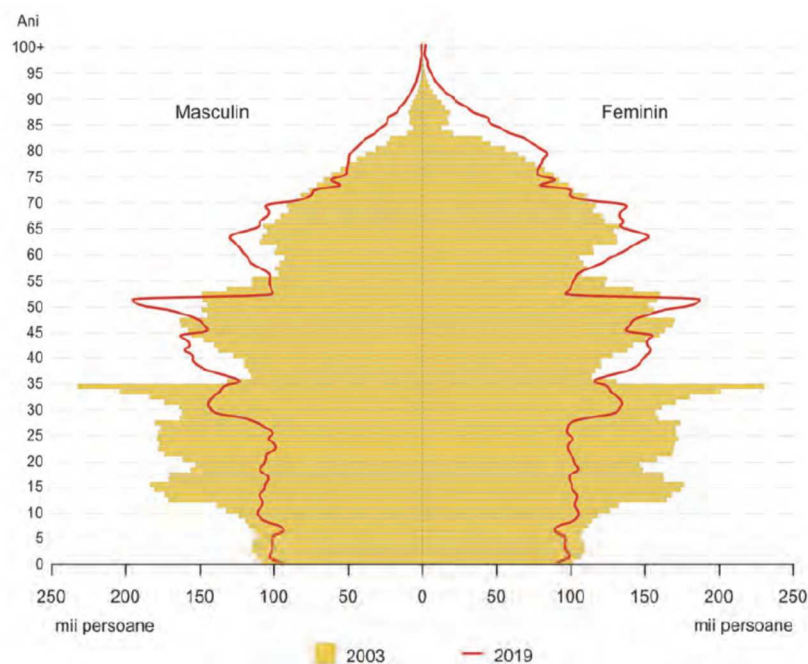
Conform datelor Eurostat, la 1 ianuarie 2019, populația rezidentă a Uniunii Europene a ajuns la 514,12 milioane locuitori, în creștere cu 2,0 milioane persoane comparativ cu anul 2017. Aproape trei sferturi din populația Uniunii Europene este localizată în doar șapte dintre cele 28 țări componente (Germania, Franța, Regatul Unit, Italia, Spania, Polonia și România). Estimările ONU, prognozează populația întregului continent European, în anul 2019, la 747 milioane de locuitori.

Deși populația rezidentă a României urmează o tendință descendentă, România încă se regăsește în topul statelor membre ale UE, clasificate după dimensiunea populației, ocupând poziția a șaptea, cu o populație de 19,4 milioane locuitori. Repere importante care au semnalat diminuarea evidentă a populației rezidente sunt recensămintele din 2002 și 2011, interval în care scăderea populației a fost de aproape 1,6 milioane persoane. La 1 ianuarie 2019, datele provizorii arată, de asemenea, menținerea tendinței de scădere a populației rezidente (la 19,4 milioane locuitori). Ca și în cazul populației după domiciliu, populația rezidentă feminină este superioară numeric față de cea masculină (51,2%).

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Figura 1.2. Populația rezidentă, pe sexe și vârste, la 1 ianuarie 2003 și 2019

La 1 ianuarie 2019, structura pe grupe de vârste a populației rezidente arată că ponderile cele mai mari sunt cele ale persoanelor cu vârste de 40-44 ani (8,0%), 45-49 ani (7,8%) și 35-39 ani (7,1%).

După Recensământului din anul 2011, România s-a aliniat normelor europene privind înregistrarea populației. Astfel populația este clasificată în:

- rezidentă - reprezintă totalitatea persoanelor cu cetățenie română, străini și fără cetățenie, care au reședința obișnuită pe teritoriul României o perioadă neîntreruptă de cel puțin 12 luni înainte de perioada de referință;
- după domiciliu - reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criterii administrativ-teritoriale.

Populația rezidentă la 1 iulie a anului de referință 2019 a fost de 19.370.448 locuitori, iar populația după domiciliu la 1 iulie a fost de 22.154.572 locuitori

Populația rezidentă în perioada 2010-2019 (tabelul 1.1) a scăzut cu 876350 locuitori, de la 20246798 locuitori la 19370448 locuitori, reprezentând o scădere a populației cu 4,33% ca urmare în cea mai mare măsură, emigrării peste hotare după revoluție, dar și scăderii natalității, în contextul menținerii mortalității generale la

un nivel ridicat.

Populația după domiciliu, în perioada analizată, s-a redus cu 337.511 locuitori, de la 22.492.083 la 22.154.572 locuitori, reprezentând o reducere de 1,50%

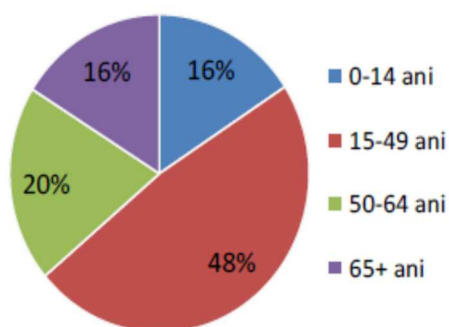
Tabelul 1.1

Populația rezidentă și populația după domiciliu în anii 2010-2019

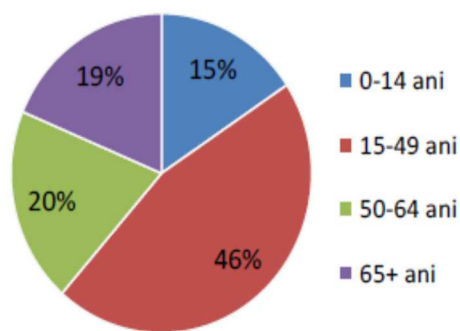
Anul	Populația rezidentă	Populația după domiciliu
2010	20246798	22492083
2011	20147657	22441740
2012	20060182	22401865
2013	19988694	22359849
2014	19916451	22299730
2015	19822250	22286392
2016	19706424	22247551
2017	19592933	22213586
2018	19476713	22208803
2019	19370448	22154572

Sursa: elaborat pe baza datelor din Anuarul statistic al României 2020

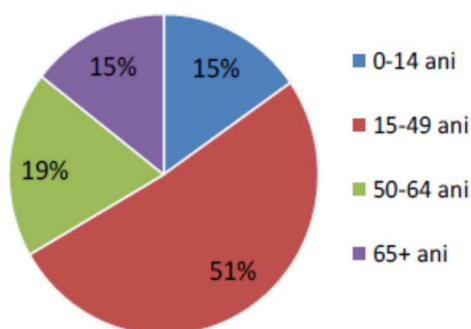
Structura pe grupe de vârstă a populației rezidente și a celei după domiciliu în anul 2019 comparativ cu 2010, este prezentată în figurile 1.3, 1.4, 1.5 și 1.6.

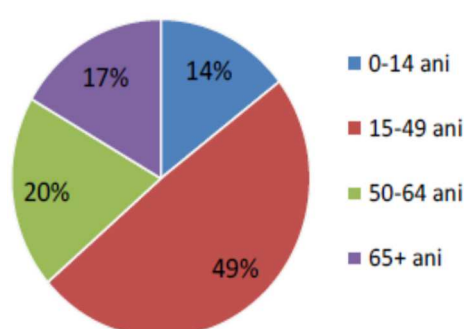
Figura 1.3. Structura populației rezidente pe grupe de vârstă, în anul 2010

Figura 1.4. Structura populației rezidente pe grupe de vârstă, în anul 2019

Figura 1.5. Structura populației după domiciliu pe grupe de vârstă, în anul 2010

Figura 1.6. Structura populației după domiciliu pe grupe de vârstă, în anul 2019

Pe grupe de vârstă, structura populației în perioada 2010-2019, arată aceeași tendință de îmbătrânire a populației. Pentru populația rezidentă apar modificări în ponderea grupelor de vârstă, comparativ 2019 cu 2010, astfel: populația tânără 0-14 ani a scăzut cu 0,1% (de la 15,8% în 2010 la 15,7% în 2019), populația 15-49 ani a scăzut mult cu 2,2% (de la 48,0% în 2010 la 45,8% în 2019), populația 50-64 ani a scăzut cu 0,2% (de la 20,0% în 2010 la 19,8% în 2019) iar populația în vârstă de 65 ani și peste a crescut accentuat cu 2,6% (de la 16,1% în 2010 la 18,7% în 2019), determinând așa-zisa "îmbătrânire demografică a populației" (figurile 1.3 și 1.4).

Similar apar modificări și în ponderea diferitelor grupe de vârstă pentru populația după domiciliu, comparativ 2019 cu 2010, astfel: populația tânără de 0-14 ani a scăzut cu 0,7% (de la 15,3% în 2010 la 14,6% în 2019), populația 15-49 ani a scăzut accentuat cu 2,3% (de la 51,4% în 2010 la 49,1% în 2019), populația 50-64 ani a crescut cu 0,8% (de la 18,8% în 2010 la 19,6% în 2019) și cea în vârstă de 65 ani și peste a crescut mult cu 2,2% (de la 14,5% în 2010 la 16,7% în 2019) (figurile 1.5 și 1.6).

Structura populației pe grupe de vârstă poartă amprenta caracteristică a unui proces de îmbătrânire demografică. O pondere mai mare a populației vârstnice implică o nouă gândire privind măsurile sociale. Acest lucru trebuie avut în vedere în ceea ce privește politicile de sănătate aplicate în viitor în România și anume dezvoltarea unor domenii specifice din sistemul de sănătate, care să răspundă nevoilor specifice ale populației vârstnice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020**Tabelul 1.2****Indicele de dependență demografică, în anii 2010-2019**

Anul	Populația 0-14 ani+ 65 ani și peste	Populația 15-64 ani	Indicele de dependență
2010	6.467.253	13.779.545	469,3
2011	6.440.374	13.707.283	469,9
2012	6.413.302	13.646.880	469,9
2013	6.398.638	13.590.056	470,8
2014	6.430.519	13.485.932	476,8
2015	6.483.960	13.338.290	486,1
2016	6.529.877	13.176.547	495,6
2017	6.582.895	13.010.038	506,0
2018	6.622.768	12.853.945	515,2
2019	6.664.157	12.706.291	524,5

Sursa: elaborat pe baza datelor din Anuarul statistic al României 2020

Situația socio-economică și politică din ultimii ani a avut repercusiuni profunde asupra evoluției numărului și structurii pe vârste a populației în România, cu schimbarea semnificativă a caracteristicilor fenomenului demografic.

1.3. Speranța de viață

Speranța de viață este durata medie a vieții unui individ sau numărul mediu de ani de viață rămași la o anumită vârstă. Speranța de viață depinde foarte mult de criteriile utilizate pentru a selecta grupul.

Vârsta medie a cetățenilor este în creștere, iar acest lucru semnifică faptul că în viitor va exista un număr mai mic de persoane apte de muncă care să sprijine numărul crescând al pensionarilor. Acest fapt are implicații directe pentru piața muncii, deoarece acest lucru va determina o insuficiență de lucrători care să suplinească posturile vacante pe măsură pensionării lucrătorilor vârstnici, fapt care, la rândul său, va încetini creșterea și competitivitatea regiunii.

Monitorizarea profilului de vârstă și abordarea neajunsurilor depistate din cadrul unui sector anume sunt importante pentru asigurarea unei mișcări continue între tinerii ce acumulează aptitudini noi în cadrul unei cariere în expansiune și transferul de cunoștințe de la cealaltă extremă a spectrului de vârstă.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

În Europa, datorită unui sistem mai bun de protecție a sănătății, unor rate mai scăzute de mortalitate și fertilitate, vârsta medie a cetățeanului european este în creștere. Comisia Europeană prezice faptul că rata de ocupare a forței de muncă în rândul celor 27 de state membre ale UE va începe să scadă către anul 2020, din cauză că Europa va avea o insuficiență a forței de muncă ce va rezulta într-o creștere economică și prosperitate mai reduse, în timp ce guvernele naționale se vor confrunta cu problema acoperirii costurilor de îngrijire a pensionarilor, determinată de veniturile din impozite care vor fi mai scăzute, datorită unei populații apte de muncă reduse. Problema populației îmbătrânite este una serioasă ceea ce implica o atenție specială din partea Guvernului, angajatorilor și sindicatelor. Acest fenomen reprezintă rezultatul a doi factori, respectiv reducerea ratei mortalității specifice unei vârste (vieți mai lungi) și o reducere a ratelor fertilității (nașteri mai puține)

Din cauza îmbătrânirii populației, în deceniile următoare numărul persoanelor ce se vor pensiona va crește considerabil în comparație cu numărul persoanelor apte de muncă. Ca urmare, situația la care vom asista va fi existența unui număr insuficient de adulți aptii de muncă, care să mențină ratele curente de ocupare a forței de muncă și creșterea economică existentă, fără a menționa dificultățile cu care se va confrunta statul în ceea ce privește oferirea pensiilor și prestarea serviciilor de sănătate.

Speranța de viață la naștere este unul dintre indicatorii demografici majori și semnificațiile sale depășesc aria relativ limitată a studiului mortalității populației și se extind asupra impactului social al ansamblului componentelor standardului de viață, înțeles ca nivel de bogăție și de prosperitate al unei populații, măsurat prin calitatea și cantitatea bunurilor și serviciilor pe care le poate avea o populație și o persoană. Definiția din dicționarul explicativ al limbii române pentru nivel de trai este similară: "gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației unei țări, ale unor clase sau ale unei persoane în condiții istorice date". În numărul de ani pe care îi trăiește, în medie, un om, într-un context istoric dat, se reflectă tot ceea ce determină sănătatea sa: alimentație, condiții de locuit, asistență medicală (tehnologii, medicație, calitate și acces), îmbrăcăminte, nivel cultural, sănătatea mediului ambiant, context social, relațiile sociale.

Durată de viață se măsoară prin numărul mediu de ani pe care i-a trăit un bărbat sau o femeie dintr-o generație. Acest număr se poate determina numai după dispariția naturală a generației, la aproximativ 100 de ani de la venirea ei pe lume și

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

este *durata medie a vieții* în generația respectivă (valoare reală). Dacă din perspectivă științifică indicatorul astfel calculat definește și măsoară tot progresul economic, social, cultural și medical al societății umane în perspectivă istorică, valoarea sa nu reflectă decât în mod secundar impactul contextului economic, social, cultural și medical dintr-un anumit an calendaristic asupra mortalității generației respective la vârsta atinsă de generație în acel an calendaristic.

Informațiile statistice publicate asupra speranței de viață în țara noastră provin, în cea mai mare parte, din tabelele de mortalitate elaborate și publicate de Institutul Național de Statistică

Tabele anuale de mortalitate ilustrează evoluția speranței de viață în țara noastră și a contribuției pe care au avut-o schimbările din intensitatea mortalității pe vârste la dinamica speranței de viață la naștere.

Pornind de la datele publicate de Institutul Național de Statistică în tabelul 1.3. am prezentat și analizat pentru perioada 1970-2019 durata medie a vieții pe sexe și medii a populației.

În timp ce speranța de viață a femeilor din România se îmbunătățește vizibil, speranța de viață a bărbaților de vârstă mijlocie este în scădere, potrivit datelor furnizate de Institutul Național de Statistică.

În condițiile mortalității pe sexe și vârste din anul 2018 un născut ar trăi, în medie, 72,41 ani, dacă este băiat, și 79,41 de ani dacă este de sex feminin. Valorile se înscriu în progresul ferm instalat în a doua jumătate a anilor 1990 și marcând desprinderea de stagnarea și chiar reculul din anii 1970 și 1980 (tabelul 1.3 și figura 1.7).

Deși speranța de viață la naștere în România a crescut cu mai mult de cinci ani în perioada 2000-2018 (de la 70,53 ani la 75,88 ani), aceasta rămâne printre cele mai scăzute din Uniunea Europeană și cu aproape șase ani sub media UE, conform unui raport publicat de Comisia Europeană.

Din anul 1970 până în 2018, s-a accentuat ecartul între femei și bărbați în ceea ce privește speranța de viață la naștere. Dacă în 1970, femeile trăiau, în medie, cu aproape 5 ani mai mult decât bărbații, în 2018 diferența crește la aproximativ 7 ani. Creșterea diferenței dintre speranța de viață a celor două sexe, în condițiile creșterii continue a valorii indicatorului, reflectă de fapt scăderea rapidă a mortalității la femei, iar supramortalitatea masculină se menține la un nivel ridicat în perioada analizată.

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Tabelul 1.3
Durata medie a vieții pe medii și sexe, în perioada 1970-2019
-ani-

Anul	Romania			Urban			Rural		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
1970	67,33	65,07	69,51	68,27	65,79	70,67	66,63	64,40	68,83
1975	69,58	67,29	71,82	70,29	67,84	72,69	68,99	66,74	71,18
1980	69,21	66,68	71,75	69,82	67,02	72,59	68,59	66,21	71,0
1985	69,70	66,81	72,65	70,37	67,20	73,54	68,95	66,14	71,85
1989	69,42	66,51	72,41	70,17	67,08	73,28	68,55	65,65	71,60
1990	69,56	66,56	72,65	70,25	67,06	73,46	68,70	65,70	71,80
1995	69,40	65,70	73,36	70,05	66,33	73,95	68,46	64,70	72,66
1996	69,05	65,30	73,09	69,84	66,12	73,77	67,99	64,13	72,33
1997	68,95	65,19	73,00	69,82	66,16	73,66	67,80	63,86	72,26
1998	69,24	65,46	73,32	70,09	66,39	73,97	68,11	64,16	72,58
1999	69,74	66,05	73,67	70,58	66,92	74,38	68,66	64,85	72,91
2000	70,53	67,03	74,20	71,31	67,84	74,86	69,53	65,93	73,49
2005	71,76	68,19	75,47	72,53	69,04	76,01	70,78	67,12	74,83
2010	73,90	70,27	77,64	75,26	71,83	78,62	72,20	68,38	76,50
2011	74,20	70,63	77,86	75,50	72,14	78,78	72,55	68,81	76,75
2012	74,69	71,24	78,20	75,94	72,68	79,09	73,13	69,52	77,12
2013	75,15	71,73	78,60	76,36	73,15	79,43	73,65	70,07	77,60
2014	75,41	71,97	78,89	76,60	73,37	79,68	73,91	70,30	77,92
2015	75,35	71,88	78,86	76,58	73,36	79,64	73,81	70,16	77,89
2016	75,50	72,04	79,03	76,72	73,48	79,81	73,97	70,34	78,04
2017	75,73	72,28	79,23	76,97	73,70	80,07	74,18	70,59	78,20
2018	75,88	72,41	79,40	77,16	73,94	80,19	74,26	70,62	78,40
Creștere în perioada 1970-2018	8,55	7,34	9,89	8,89	8,15	7,63	6,22	6,22	9,57
Creștere în perioada 1990-2018	6,32	5,85	6,75	6,91	6,88	6,73	5,56	4,92	6,6

Sursa: elaborat pe baza datelor din Anuarul statistic al României 2019

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

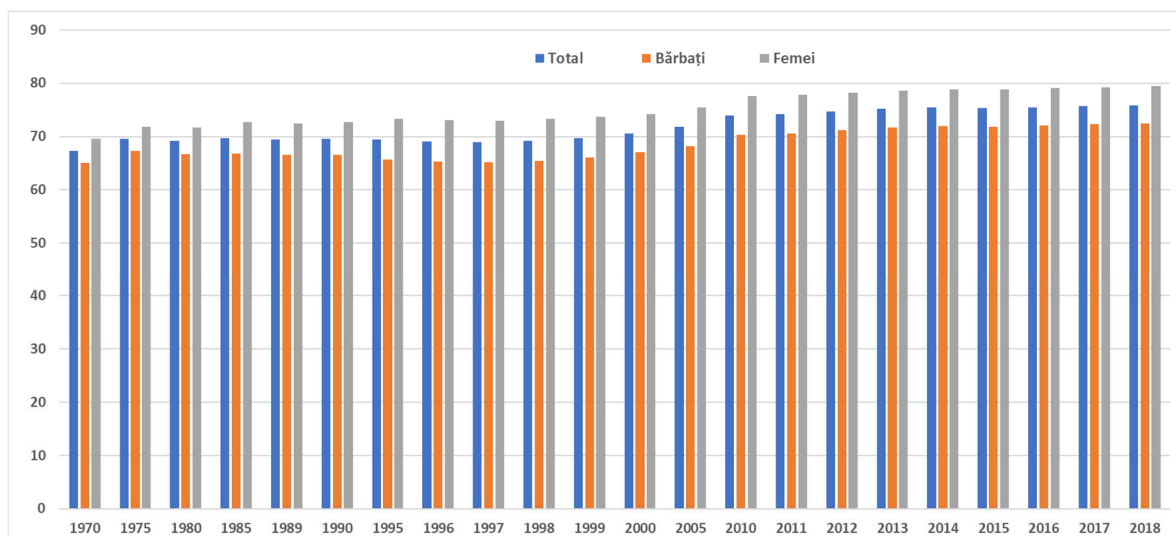
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

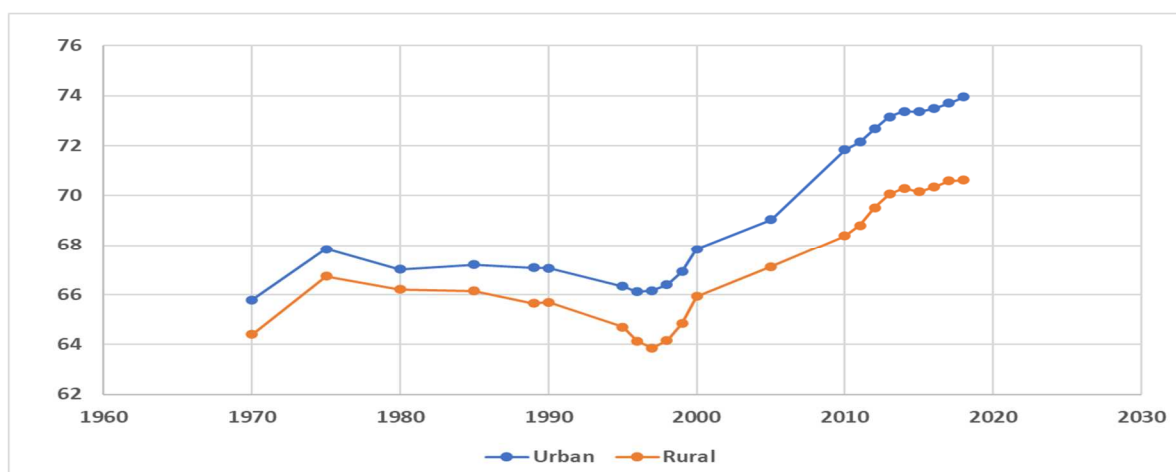
UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Figura 1.7. Speranța de viață pe sexe, în România

Figura 1.8. Speranța de viață a bărbaților pe medii, în România

Numărul de ani pe care o persoană este așteptată să îi trăiască fără probleme de sănătate era mai mare pentru femei (79,40 ani) decât pentru bărbați (72,41 ani) în anul 2018.

Existau diferențe și pe medii de rezidență (figurile 1.8 și 1.9), astfel diferența era mai mare la bărbați de peste trei ani (73,94 ani în urban și 70,62 ani în rural), iar la femei diferența a fost de aproximativ doi ani în mediul urban (80,19 ani) față de rural (78,40 ani).

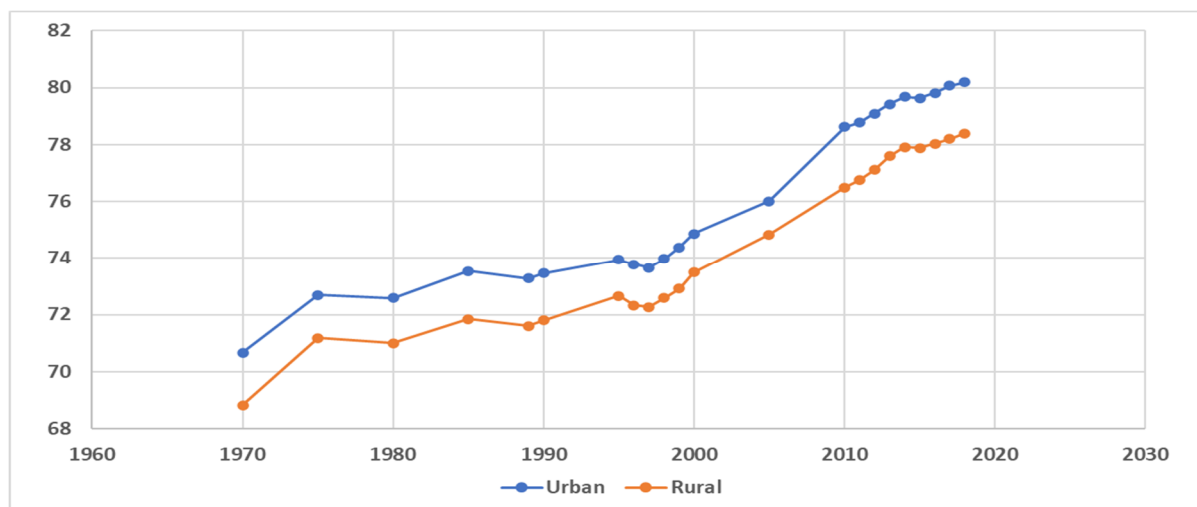

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Figura 1.9. Speranța de viață a femeilor pe medii, în România

Deși a mai crescut de la începutul anilor 2000, speranța de viață în România continuă să rămână printre cele mai scăzute din Uniunea Europeană, cu aproape șase ani sub medie, potrivit raportului Comisiei Europene privind sănătatea în UE.

Speranța de viață la nivel global a crescut cu 5 ani și jumătate în intervalul 2000-2016, conform Organizației Mondiale a Sănătății (OMS). În timp ce speranța de viață pentru o persoană născută în 2000 era de 66,5 ani, o persoană care sa născut în 2016 poate spera să trăiască până la vârsta de 72 de ani, conform OMS.

Pe parcursul întregii perioade, din 1970 până în 2017 (tabelul 1.4), s-a accentuat ecartul între femei și bărbați în ceea ce privește speranța de viață la naștere. Dacă în 1970, femeile trăiau, în medie, cu aproximativ 4 ani mai mult decât bărbații, în 2017 diferența dintre valorile speranței de viață la naștere crește cu aproape 7 ani.

În ceea ce privește durata medie a vieții pe sexe în anul 2017, statisticile arată că, în medie, femeile au o speranță de viață de aproape 79 de ani, în timp ce bărbații au o durată medie a vieții de 72 de ani.

Cele mai mari creșteri ale duratei de viață în perioada 1970-2017, conform datelor INS, s-au înregistrat în județele Vâlcea (8,95 ani), Constanța, (8,24 ani), în București (7,49 ani), județul Timiș (7,48), Caras-Severin (7,4 ani).

Cele mai mari speranțe de viață la bărbații s-au înregistrat în județul Vâlcea (76,32 ani), București (74,6 ani), Cluj (74,26 ani), Brașov (73,85 ani) și Timiș 73,58 ani). În cazul femeilor duratele de viață cele mai lungi s-au înregistrat în Vâlcea, București, Cluj, Harghita (tabelul 1.4).

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Tabelul 1.4
Durata medie a vieții în România, pe județe și sexe, în perioada 1990-2017

Județe	Durata medie a vieții (ani)			Durata medie a vieții în 2017 (an)		
	Anul 1990	Anul 1997	Anul 2007	Total	Barbati	Feme
Valcea	70,45	70,44	73,84	79,40	76,32	82,47
București	70,40	70,75	74,41	77,89	74,67	80,74
Cluj	70,10	70,32	73,31	77,27	74,26	80,21
Brasov	70,68	70,12	73,38	77,02	73,85	80,10
Sibiu	70,75	70,12	73,09	76,58	73,23	79,90
Timis	69,00	68,65	72,73	76,48	73,58	79,30
Suceava	70,99	69,90	73,48	76,47	73,22	79,82
Harghita	71,04	69,47	72,57	76,36	72,91	79,97
Arges	70,21	70,24	72,87	76,13	72,83	79,41
Alba	70,34	69,41	72,85	76,12	72,88	79,56
Iasi	70,42	68,44	73,13	76,11	72,46	79,92
Prahova	70,68	69,67	73,14	75,85	72,17	79,58
Bistrita-Nasaud	69,58	70,47	72,88	75,79	72,83	78,89
Ilfov	69,86	68,14	72,45	75,78	72,53	79,01
Neamt	70,87	69,60	73,21	75,75	72,11	79,53
Vrancea	70,97	69,91	73,72	75,74	72,06	79,59
Mures	70,03	68,92	72,47	75,64	72,33	79,02
Dambovita	69,46	69,08	72,85	75,55	72,05	79,14
Covasna	70,71	70,29	72,80	75,49	72,44	78,63
Gorj	69,39	69,16	72,95	75,37	72,18	78,73
Constanta	67,11	67,46	71,83	75,35	71,88	78,86
Buzau	70,81	69,86	73,21	75,27	71,41	79,40
Salaj	68,93	67,78	71,51	75,24	71,53	79,11
Braila	70,52	69,18	72,92	75,22	71,20	79,48
Galati	70,22	69,22	72,61	75,18	71,10	79,63
Caras-Severin	67,70	67,88	71,10	75,10	71,68	78,67
Bihor	68,13	67,20	71,25	75,08	72,02	78,15
Arad	68,39	68,25	71,82	75,00	71,87	78,12
Hunedoara	68,08	67,55	71,41	74,94	71,69	78,27
Olt	69,28	68,63	71,79	74,90	71,41	78,61
Maramures	68,62	68,15	71,53	74,88	71,49	78,38
Dolj	69,08	68,50	72,18	74,88	71,42	78,43
Mehedinti	68,46	68,92	72,02	74,81	71,91	77,77
Vaslui	70,58	68,59	72,86	74,61	70,85	78,85
Ialomita	68,42	67,93	72,31	74,61	70,88	78,51
Teleorman	70,00	68,71	72,07	74,59	70,86	78,69
Bacau	69,87	69,05	71,93	74,51	70,92	78,36
Botosani	69,16	67,51	71,89	74,51	70,66	78,65
Calarasi	68,17	67,33	71,54	74,03	70,46	77,80
Giurgiu	67,55	66,83	71,24	73,95	70,26	77,88
Satu Mare	67,14	65,83	69,46	73,56	69,76	77,43
Tulcea	67,24	66,72	71,86	73,51	69,83	77,62
TOTAL	69,56	68,95	72,61	75,73	72,28	79,24

Sursa: INS

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Speranța de viață în România în anul 2018 a fost de 75 de ani, dar aceasta este media, însă apar diferențe semnificative între județe, conform datelor oficiale furnizate de INS (figura 1.10). În timp ce Vâlcea are o medie de viață de 80 de ani, în Satu Mare speranța de viață este de numai 73 de ani. Pe ultimele locuri ale speranței de viață sunt Giurgiu, Călărași, Tulcea și Satu Mare, județe care, altfel, se află și în topul celor mai sărace județe. Numai că bunăstarea economică nu îți asigură întotdeauna o viață lungă. Județele cele mai bogate, Prahova, Argeș, Constanța, sunt în partea de sus a clasamentului, dar se învârt în jurul mediei pe țară – 75-76 de ani.

VÂLCEA	80,07	ILFOV	75,98	GALAȚI	75,01
BUCUREȘTI	78,17	MUREȘ	75,78	SĂLAJ	75,01
CLUJ	77,53	NEAMȚ	75,76	ARAD	74,99
BRAȘOV	77,05	DÂMBOVIȚA	75,69	BRĂILA	74,99
SIBIU	76,96	VRANCEA	75,65	IALOMIȚA	74,69
TIMIȘ	76,71	CONSTANȚA	75,56	VASLUI	74,61
ALBA	76,51	BUZĂU	75,38	OLT	74,57
SUCEAVA	76,50	COVASNA	75,28	TELEORMAN	74,57
ARGEȘ	76,36	BIHOR	75,27	BOTOȘANI	74,49
IASI	76,27	HUNEDOARA	75,27	BACĂU	74,47
HARGHITA	76,22	MEHEDINTI	75,26	GIURGIU	74,09
PRAHOVA	76,06	MARAMUREȘ	75,25	CĂLĂRAȘI	74,03
BISTRITA-NĂSAUD	76,03	CARAȘ-SEVERIN	75,13	TULCEA	73,86
GORJ	76,02	DOLJ	75,08	SATU MARE	73,79

Figura 1.10. Speranța de viață în România, pe județe în anul 2018

Județele Satu Mare și Vâlcea sunt despărțite de 440 de kilometri, adică 6 ore de condus. Și de 7 ani. Speranța de viață în Vâlcea este de 80 de ani, în timp ce în Satu Mare, de doar 73.

Tot statistica arată, dacă ne referim la acest indicator, că pe primele locuri se situează județul Vâlcea și Bucureștiul respectiv județele Cluj, Brașov și Sibiu. După cum se știe, speranța de viață este mai ridicată în rândul unei populații mai educate și cu un nivel de trai mai bun. Se spune că oamenii trăiesc mai mult dacă știu să se ferească de boli, au acces la servicii de sănătate și se alimentează sănătos...

Durata medie de viață în județul Timiș a crescut de la 65 de ani și jumătate, în 1990, la 73, în 2015, și la 76,71 în anul 2018. De remarcat că, în 1990, timișencele trăiau în medie cu șapte ani mai mult decât timișeenii. În 2015, diferența a scăzut la doar șase ani.

În ciuda faptului că județul Timiș se clasează pe primele locuri în privința dezvoltării economice și a câștigului salarial, el se situează doar pe locul 6 printre

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

judetele în care speranța de viață este cea mai mare din țară.

Speranța de viață, indicatorul care arată starea de sănătate a populației unei țări, a devenit în ultimii ani o preocupare constantă a specialiștilor în demografie, care avertizează asupra faptului că guvernele trebuie să își facă planuri pentru creșterea duratei medii a vieții, dar și pentru recuperarea mai rapidă a decalajelor față de statele dezvoltate, pentru că în prezent progresul tehnologic o permite.

1.4. Structura populației și îmbătrânirea demografică

Sociologii și demografii operaționalizează conceptul de "îmbătrânire demografică" în creșterea ponderii populației vârstnice (65 de ani și peste) în populația totală (Rotariu, 2009; Netedu, 2016; 2017; Jemna, 2017).

- Îmbătrânirea demografică nu trebuie confundată cu "îmbătrânirea biologică" sau "îmbătrânirea psihologică", care se referă la îmbătrânirea organismului uman, însoțită sau nu de degradarea proceselor și funcțiilor psihice (gândire, memorie, atenție, concentrare, rezistență la stres etc.), ca urmare a înaintării în vârstă a unei persoane sau grup de persoane.

- Îmbătrânirea demografică se referă la modificarea structurii populației pe vârste în favoarea vârstelor înaintate (65 de ani și peste – "vârsta a treia") ca pondere în populația totală, în detrimentul vârstelor tinere, ca tendință fermă și de lungă durată.

Tabelul 1.5

Populația rezidentă, pe grupe de vârstă, la 1 iulie

-Număr persoane-

Grupa de vârstă (ani)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Total	19988694	19916451	19822250	19706424	19591668	19472072
0-14	3120572	3094061	3077282	3088221	3055366	3041691
15-64	13590056	13485932	13338290	13151929	13011863	12854805
65-69	929540	986316	1062775	1123790	1165868	1197890
70-74	834523	801696	774471	765614	781901	810435
75-79	737397	745661	743725	729331	700904	670907
80-84	482344	488427	492846	500233	509213	514935
85 și peste	294262	314358	332861	347306	366553	381409

Sursa: elaborat după Anuarul statistic al României 2019

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Fenomenul îmbătrânirii demografice este influențat de trei factori determinanți:

- 1) scăderea mortalității/creșterea speranței medii de viață la naștere;
- 2) scăderea natalității/fertilității;
- 3) migrația

La 1 iulie 2018 (tabelul 1.5), persoanele în vârstă de 65 de ani și peste erau în România în număr de 3.575.576 reprezentând 18% din populația rezidentă a țării (19.472.072).

Dintre vârstnicii existenți bărbații însumau 1.433.412 (15% din totalul bărbaților rezidenți în România de 9.543.228 persoane), iar femeile 2.117.495 (21% din totalul femeilor rezidente în România de 9.980.393 persoane).

În plan teritorial, regiunea cu cei mai numeroși vârstnici, raportat la totalul populației rezidente sunt Sud-Muntenia și Sud-Vest-Oltenia (peste 20% din total), urmate de Nord-Est (17,8%), Centru (17,7%) și Nord Vest (17%), cea mai "tânără" fiind regiunea București-Ilfov (15,9%).

Tabelul 1.6**Populația rezidentă, pe sexe, la 1 iulie****-Număr persoane-**

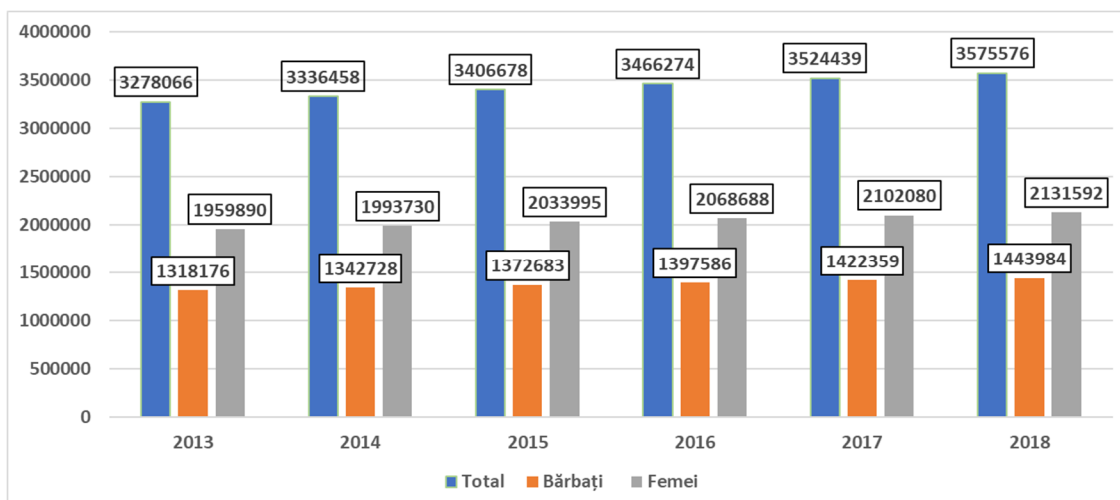
Grupa de vârstă (ani)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bărbați						
Total	9756310	9730258	9681656	9627987	9579992	9514330
0-14	1603041	1589807	1581376	1574392	1569972	1561411
15-65	6835093	6797723	6727597	6656009	6587661	6508935
65-69	411775	437486	471728	498426	516372	529943
70-74	344818	332868	322521	319761	328371	341517
75-79	285501	287348	285821	280223	269495	258752
80-84	177522	179198	180141	181896	184112	184677
85 și peste	98560	105828	112472	117280	124009	129095
Femei						
Total	10232384	10186193	10140594	10078437	10011676	9957742
0-14	1517531	1504254	1495906	1489211	1485394	1480280
15-65	6754963	6688209	6610693	6520538	6424202	6345870
65-69	517765	548830	591047	625364	649496	667947
70-74	489705	468828	451950	445853	453530	468918
75-79	451896	458313	457904	449108	431409	412155
80-84	304822	309229	312705	318337	325101	330258
85 și peste	195702	208530	220389	230026	242544	252314

Sursa: elaborat după Anuarul statistic al României 2019

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Figura 1.11. Populația României în vârstă de peste 65 ani, pe sexe

Tabelul 1.7

Indicatorii	Valoare
Pondere populație tânără $Pt=(P0-14 \text{ ani}/P)*100$	15,62
Pondere populație adultă $Pa=(P15-64 \text{ ani}/P)*100$	66,01
Pondere populație vârstnică $Pv=(P65 \text{ ani-}/P)*100$	18,36
Indicele îmbătrânirii demografice $I\ddot{d}=(P65 \text{ ani-}/ P0-14 \text{ ani}) *100$	117,55
Raportul de dependență demografică $RD=[(P0-14 \text{ ani} +P65 \text{ ani-})/ P15-64\text{ani}] *100$	51,47
Îmbătrânirea populației active $\hat{I}pa=(P50-64\text{ani}/P15-64\text{ani}) *100$	29,37
Îmbătrânirea vârstnicilor $\hat{I}pv=(P75-85\text{ani}/P65 \text{ ani-}) *100$	33,16

Sursa: calcule proprii Anuarul Statistic al României 2019

Indicele de îmbătrânire demografică a populației (tabelul 1.7) rezidente în anul 2018 a fost de 117,55 persoane vârstnice la 100 persoane tinere.

Evoluția procesului de îmbătrânire se caracterizează prin următoarele

UNIUNEA EUROPEANĂ

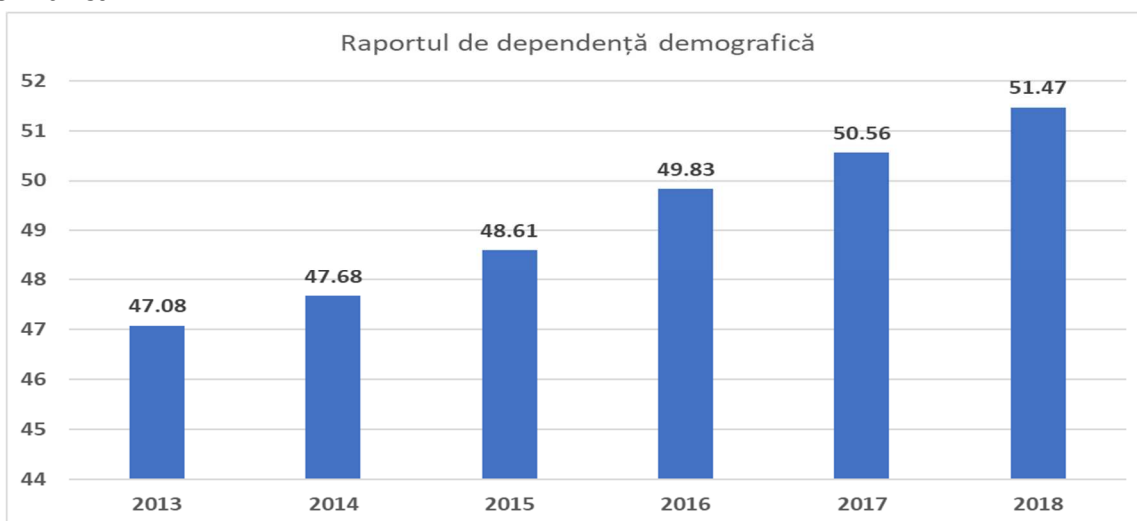

Instrumente Structurale
2014-2020

particularități:

- este mai intens la femei decât la bărbați, datorită speranței de viață mai mari a populației feminine;
- este mai intens în mediul urban comparativ cu cel rural, datorită speranței de viață mai mare în localitățile urbane.

Așadar, procesul îmbătrânirii populației, în mare măsură, este mai accentuat pentru femei, datorită nivelului înalt al mortalității bărbaților din grupa de vârstă aptă de muncă.

Figura 1.12. Raportul de dependență demografică în perioada 2013-2018

Raportul de dependență demografică a fost relativ stabil și s-a situat la o medie de aproximativ 75 între 1950 și 1990. Între 1990 și 2010, acest raport a scăzut la 55, datorită populației numeroase născute după anii 1960, care a intrat în rândul persoanelor în vârstă de muncă. Această evoluție a reprezentat un important pas înainte pentru economia României

Raportul de dependență demografică scăzut la 47,08 în anul 2013 și s-a situat la o medie de aproximativ 51,47 în anul 2018 datorită scăderii populației născute .

1.5. Îmbătrânirea populației

Îmbătrânirea populației este un fenomen mondial.

Conform datelor ONU, ponderea populației de vârstă a treia (persoane de 60 de ani și peste) este în anul 2019 de 13,2%, însă pe termen lung se va mări, chiar și în

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

regiunile unde natalitatea este superioară ratelor de mortalitate.

Fenomenul îmbătrânirii demografice este prezent, în mod deosebit, în Europa, unde se înregistrează un declin natural și o îmbătrânire excesivă a populației.

După aproape 30 de ani de la schimbările politice, economice și sociale care au marcat Europa la sfârșitul deceniului al nouălea și începutul deceniului al zecelea, peisajul economic și social al țărilor central și est europene - între care și România - s-a modificat radical, iar aceste schimbări și-au pus amprenta și asupra evoluțiilor demografice. Două fenomene au contribuit la accelerarea rapidă a îmbătrânirii populației în aceste țări - scăderea natalității și creșterea migrației internaționale.

Pe de altă parte, îmbătrânirea populației nu a ocolit nici statele Europei occidentale. Desfășurarea continuă, dar lentă, a îmbătrânirii în țările din vestul Europei a facilitat adaptarea vieții economice și sociale la noile realități demografice și a favorizat identificarea resurselor financiare necesare acoperirii necesităților crescânde impuse de îmbătrânire.

La nivelul Uniunii Europene, anul 2005 a fost anul de schimbare a raportului dintre ponderea tinerilor și cea a vârstnicilor, ponderea populației tinere sub 15 ani (16,3%) fiind devansată de ponderea populației vârstnice de 65 ani și peste (16,6%). Pentru România, anul de schimbare a raportului dintre ponderea tinerilor și cea a vârstnicilor a fost anul 2009.

În România, schimbările demografice vizează în special structura pe grupe de vârstă a populației, creșterea ponderii persoanelor în vârstă ridicând probleme economice și sociale deosebite.

Structura pe vârste a populației rezidente din România poartă amprenta caracteristică a unui proces de îmbătrânire a populației, cauzat în principal de scăderea natalității, care a determinat reducerea absolută și relativă a populației tinere (0-14 ani). În paralel, creșterea speranței de viață a determinat creșterea numărului și ponderii populației vârstnice (de 65 ani și peste).

În perioada 2008-2019, populația rezidentă de 0-14 ani a înregistrat o scădere continuă a ponderii în totalul populației reprezentând, la 1 ianuarie 2019, 15,6% (16,4% din populația masculină și 14,9% din cea feminină), iar populația de 65 ani și peste a înregistrat o creștere, reprezentând 18,5% în totalul populației rezidente (15,3% la bărbați și 21,6% la femei).

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

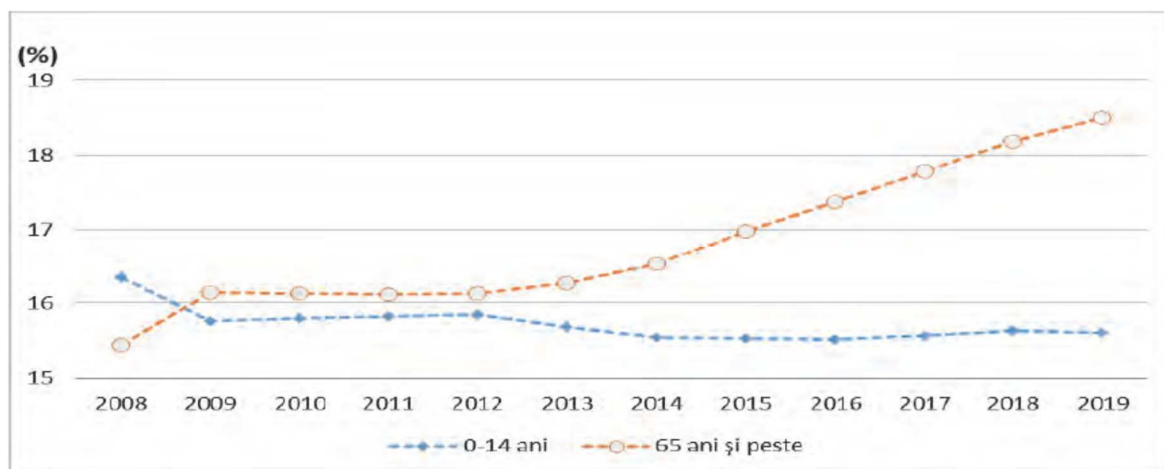
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Figura 1.13. Ponderea populației de 0-14 ani și a populației de 65 ani și peste în totalul populației rezidente, la 1 ianuarie, în perioada 2008-2019

Tabel 1.8.

Structura populației rezidente, pe grupe de vârstă și sexe, la 1 ianuarie 2008 și 2019

Grupe de vârstă	Total		Masculin		Feminin	
	2008	2019	2008	2019	2008	2019
Total	100	100	100	100	100	100
0-4 ani	5,1	5,1	5,4	5,3	4,9	4,8
5-9 ani	5,2	5,1	5,5	5,4	5,0	4,9
10-14 ani	6,0	5,5	6,3	5,7	5,7	5,2
15-19 ani	6,3	5,4	6,6	5,6	6,0	5,1
20-24 ani	7,2	5,2	7,6	5,4	6,8	5,0
25-29 ani	7,0	5,8	7,3	6,1	6,7	5,4
30-34 ani	8,0	7,0	8,3	7,4	7,6	6,6
35-39 ani	7,0	7,1	7,3	7,4	6,8	6,7
40-44 ani	7,8	8,0	8,1	8,4	7,4	7,7
45-49 ani	6,1	7,7	6,2	8,2	5,9	7,4
50-54 ani	6,7	7,0	6,8	7,3	6,7	6,7
55-59 ani	6,4	5,7	6,3	5,8	6,5	5,7
60-64 ani	5,8	6,8	5,5	6,6	6,1	7,2
65-69 ani	4,6	6,2	4,2	5,6	5,1	6,8
70-74 ani	4,4	4,3	3,7	3,7	5,0	4,8
75-79 ani	3,4	3,4	2,7	2,7	4,0	4,0
80-84 ani	1,9	2,7	1,5	2,0	2,4	3,4
85 ani și peste	1,1	2,0	0,7	1,4	1,4	2,6

Sursa: INS – Anuarul Statistic al României

Structura pe grupe de vârste a populației rezidente arată o scădere a ponderilor

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRINORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

grupelor de vârstă până în 30 de ani, ca urmare a natalității scăzute și a emigrației populației tinere. Grupele cele mai afectate sunt 20-24 ani (2,8 puncte procentuale), respectiv 25-29 ani (1,7 puncte procentuale).

Încă un semnal de alarmă cu privire la fenomenul acut de îmbătrânire a populației este tras și de creșterea valorilor pentru vârsta medie și vârstă mediană a populației.

La 1 ianuarie 2019, vârsta medie a populației feminine și a celei masculine din România a crescut, comparativ cu aceeași dată a anilor precedenți. Vârsta medie a populației feminine este mai mare decât vârsta medie a populației masculine cu 3,2 ani. Populația rurală, mai îmbătrânită, are o vârstă medie de 42,2 ani, mai mare cu 0,2 ani decât cea urbană (42,0 ani). Vârsta mediană este, de asemenea, în creștere pentru ambele sexe. În România creșterea înregistrată este de 0,7 ani (2019 față de 2017), în timp ce la nivelul UE creșterea este de 0,3 ani (2018 față de 2017). Jumătate dintre persoanele din mediul urban din România aveau vârste mai mici de 42,5 ani (în 2019), la fel ca în mediul rural.

Tabel 1.9.**Vârsta medie și vârstă mediană a populației rezidente la 1 ianuarie**

Anul	ROMÂNIA		UE28	
	2017	2019 ^p	2017	2018 ¹⁾
Vârsta medie				
Ambele sexe	41,7	42,1	42,4	42,6
Masculin	40,0	40,5	41,1	41,2
Feminin	43,3	43,7	43,7	43,9
Urban	41,6	42,0		
Rural	41,9	42,2		
Vârsta mediană				
Ambele sexe	41,8	42,5	42,8	43,1
Masculin	40,2	41,0	41,4	41,6
Feminin	43,5	44,1	44,3	44,5
Urban	41,8	42,5		
Rural	41,9	42,5		

Sursa: INS – Anuarul Statistic al României

Tendința de îmbătrânire a populației are un profund impact asupra tuturor generațiilor viitoare și asupra domeniilor de activitate economică și socială: piața muncii, protecția socială, educația, cultura etc.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020**Tabel 1.10.****Raportul de dependență demografică și indicele de îmbătrânire demografică la 1 ianuarie 2010-2019**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indicele de îmbătrânire demografică	102,1	101,8	101,8	103,8	106,3	109,3	112,1	114,4	116,3	118,8
Raportul de dependență demografică	46,9	47,0	47,0	47,0	47,2	48,2	49,0	50,0	51,1	51,9

Sursa: INS – Anuarul Statistic al României

Raportul de dependență demografică a fost la 1 ianuarie 2019 de 51,9 persoane dependente la 100 persoane adulte, în creștere față de 1 ianuarie 2010 (46,9), Accentuarea procesului de îmbătrânire demografică este argumentată de creșterea în perioada 2010-2019 a indicelui de îmbătrânire demografică: 118,8 persoane vârstnice (65 ani și peste) la 100 copii (0-14 ani) la 1 ianuarie 2019 față de 102,1 la 1 ianuarie 2010.

1.6. Ratele de natalitate și de fertilitate

Natalitatea este un fenomen demografic, complex, de importanță biologică, socială, politică, culturală, sanitară, legislativă, ce exprimă frecvența sau intensitatea nașterilor în cadrul unei populații sau subpopulații dintr-un anumit teritoriu și o anumită perioadă de timp.

În anul 2019 rata natalității a fost de 8,5 născuți vii la 1000 locuitori, mai mică decât în 2010 (9,4 născuți vii la 1000 locuitori) cu 0,9 născuți vii la 1000 locuitori. Conform figurii 1.14. în perioada 2010-2019, rata natalității se menține în jurul valorii de 9 născuți vii la 1000 locuitori, excepție făcând anul 2011 (8,7 născuți vii ‰ locuitori), și 2019 (8,5 născuți vii ‰ locuitori). În dinamică natalitatea în perioada 2010-2019 are un trend descendent, cu mici fluctuații (figura 1.14.). Evoluția numărului de născuți vii în perioada de referință urmează aceeași curbă cu evoluția natalității, scăzând îngrijorător de la 212199 în 2010, la 188135 în 2019, cu circa 24064 (11,3%) în numai 10 de ani, atingând printre cele mai mici rate pe plan european, rată mai mică decât media din UE (9,7‰) (figura 1.15), dar egală cu media Ungariei(9,6‰). Rata natalității oscilează între valoarea cea mai mare (15,3) în Turcia, și valoarea cea mai mică în Italia (7,3‰). Spania, Grecia, Portugalia, Finlanda, Bulgaria sunt țări cu rate ale natalității mai mici decât România, în timp ce valori crescute ale ratelor de

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

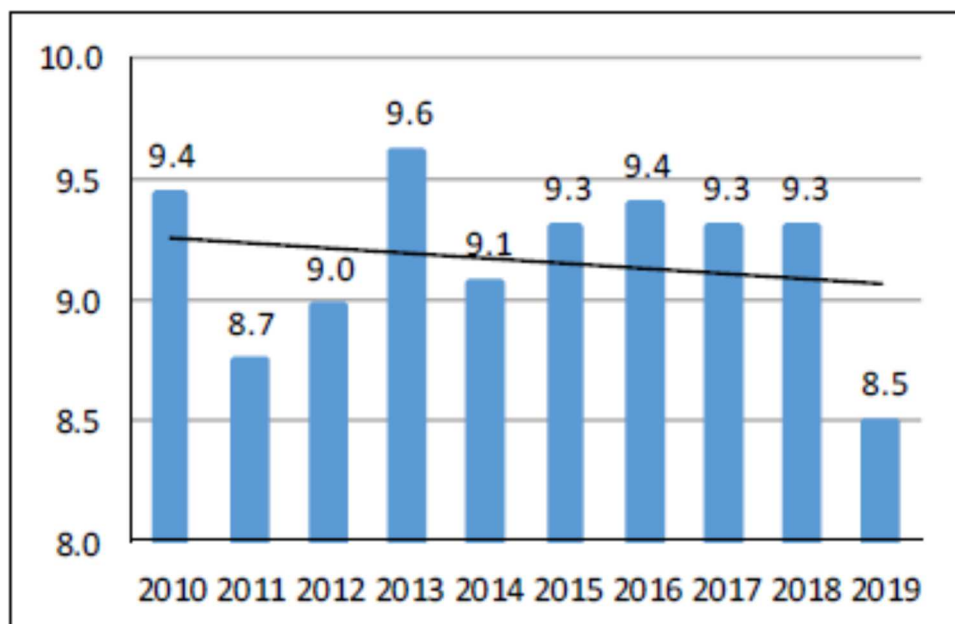

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

natalitate au fost înregistrate în țări ca: Irlanda, Islanda, Muntenegru, Suedia, Franța, Anglia, probabil prin măsurile luate pentru susținerea natalității și migrația tinerilor (tineri emigranți)

Figura. 1.14. Evoluția ratei natalității în România, în anii 2010-2019

În figura 1.15 este reprezentată distribuția natalității pe medii în anul 2019. În 32 de județe rata natalității a fost mai mare în mediul rural decât în cel urban, în 7 județe rata în mediul urban este mai mare decât în mediul rural, iar în 2 județe (Caraș-Severin și Gorj) rata în urban și rural este egală. Rata natalității mult mai mare în rural față de urban este în județele: Brașov, Covasna, Sibiu, Mureș, Harghita. Rata natalității mare în urban față de rural este în județele: Vâlcea, Olt, Ilfov, Tulcea, Hunedoara, plus Mun. București, care este numai urban.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

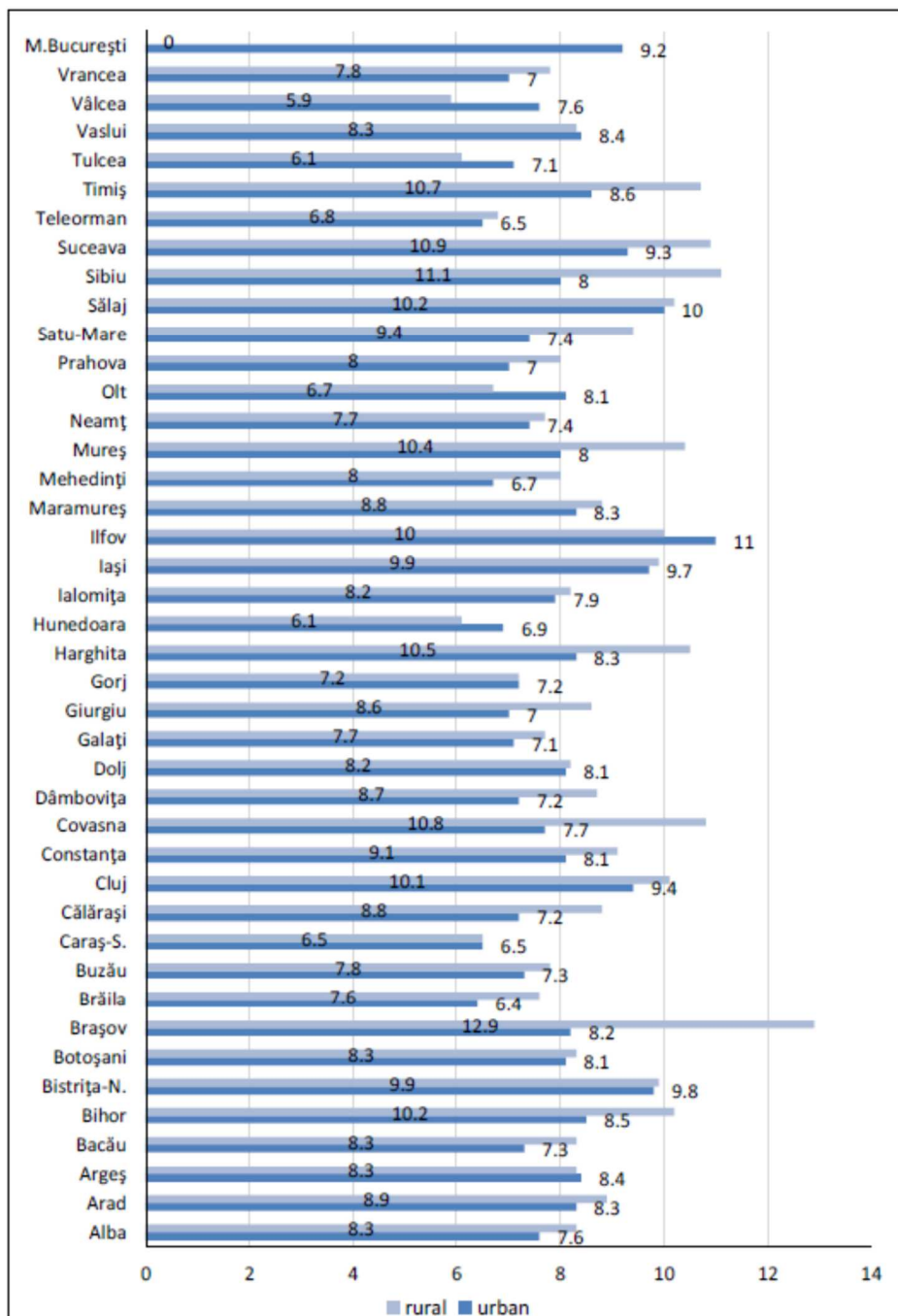
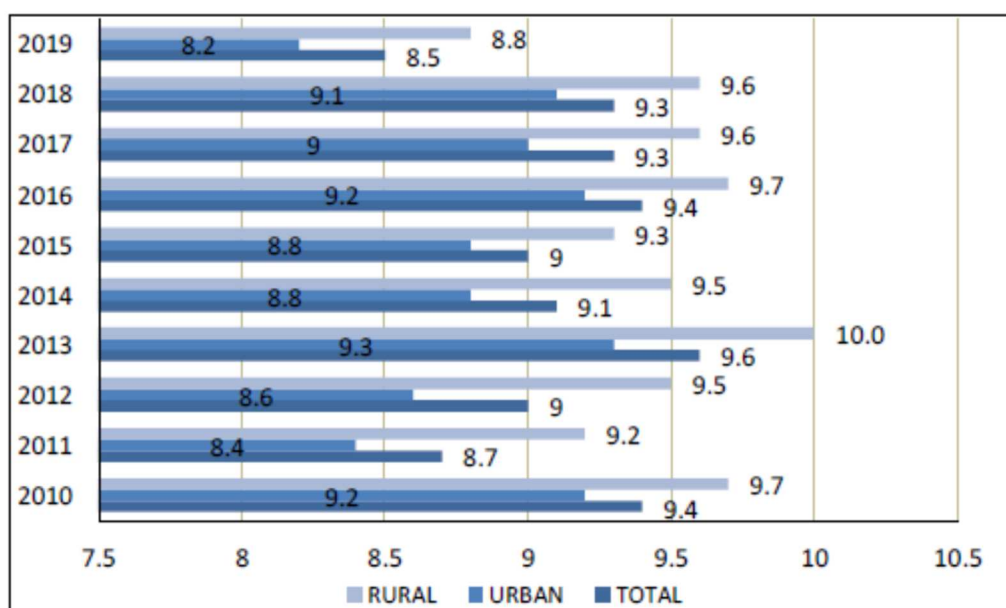

Figura 1.15. Natalitatea pe medii în România în anul 2019

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Figura 1.16. Dinamica natalității pe medii în România în anii 2010-2019

În figura 1.16. este reprezentată dinamica natalității în perioada 2010-2019 pe total țară și medii. Cele mai mari rate ale natalității au fost înregistrate în mediul rural, în toți anii înregistrând valori peste media pe țară. Cele mai mari diferențe între rural și urban au fost în anul 2012 (0,9 născuți vii ‰o locuitori), iar cele mai mici în anii 2015 și 2010, 0,5 născuți vii ‰o locuitori. Cea mai mică valoare a ratei natalității în perioada 2010-2019 a fost în urban în anul 2019 (8,2 născuți vii ‰o locuitori), iar cea mai mare a fost în rural în 2013 (10,0 născuți vii ‰o locuitori).

Fertilitatea reprezintă numărul de născuți vii ce revin la 1000 femei de vârstă fertilă, de 15-49 ani.

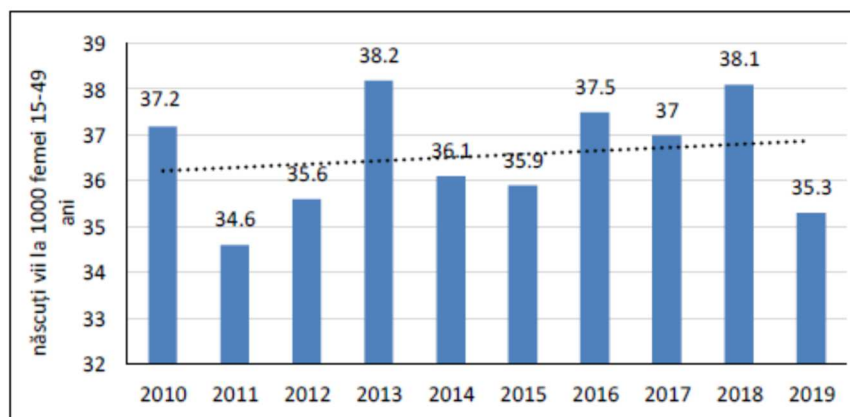
Pentru perioada studiată (2010-2019), rata de fertilitate generală variază foarte mult de la un an la altul, între 34,6 n.vii ‰o femei de 15-49 ani în anul 2011 - (valoarea cea mai mică a intervalului) și 38,2 n.vii ‰o femei de 15-49 ani în anul 2013 - (valoarea cea mai mare a intervalului). În anul 2019 rata de fertilitate generală a fost de 35,3 n.vii ‰o femei de 15-49 ani. Pentru perioada studiată, trendul este descendent așa cum arată și fig. 39. Creșteri s-au înregistrat în anii 2013 (38,2 n.vii ‰o femei de 15-49 ani) și în 2018 (38,1 n.vii ‰o femei de 15-49 ani). În 2019 rata de fertilitate generală este mai mică cu 1,9 decât cea din 2010.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Figura 1.17. Rata fertilității în România în anii 2010-2019

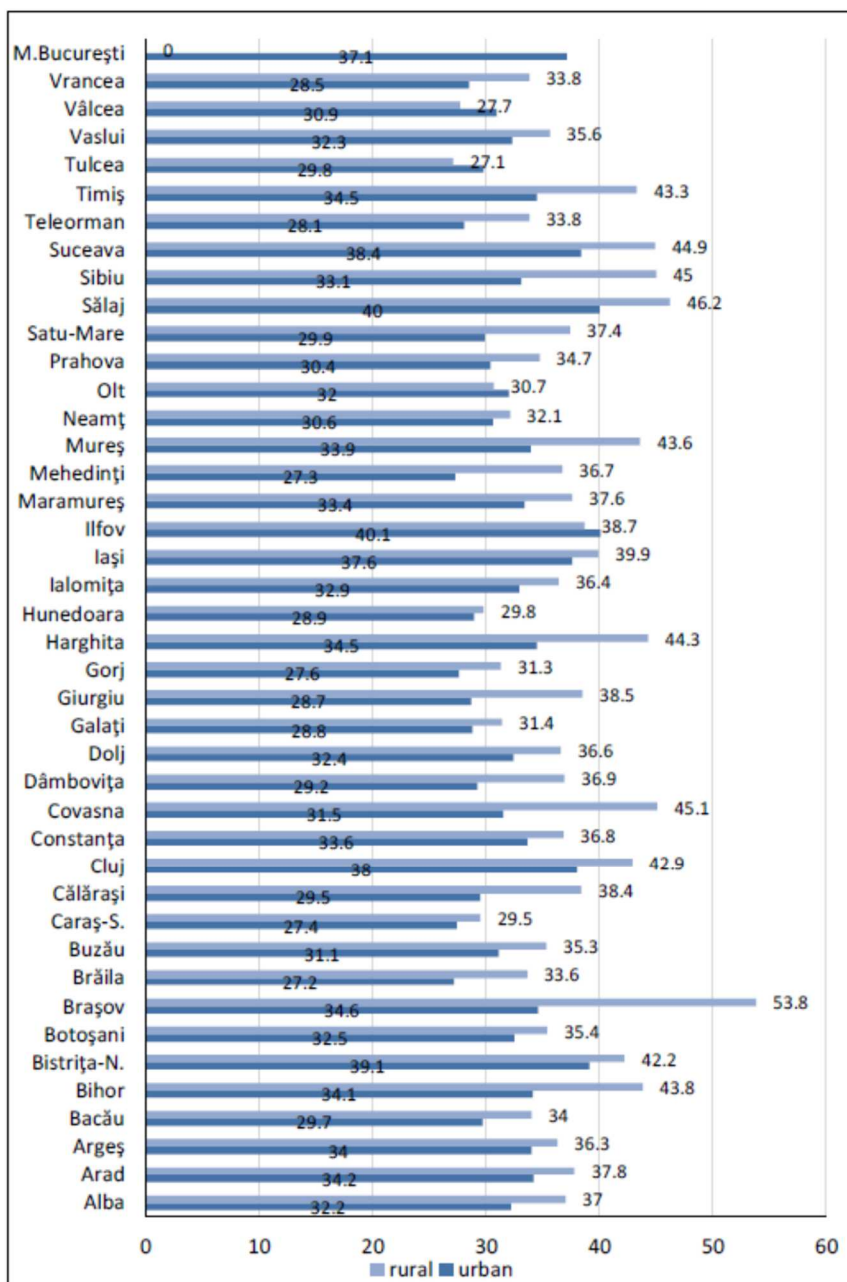
Comparând ratele fertilității în mediul urban și rural pentru femei de 15-49 ani, constatăm că în patru județe sunt valori mai mari ale ratei fertilității în urban față de rural (Vâlcea- 30,9 n.vii ‰ în urban și 27,7 n.vii ‰ în rural), (Tulcea-28,5 n.vii ‰ în urban și 33,8 n.vii ‰ în rural), (Ilfov-40,1 n.vii ‰ în urban și 38,7 n.vii ‰ în rural), (Olt-32,0 n.vii ‰ în urban și 30,7 n.vii ‰ în rural). În anul 2019, rata fertilității în mediul urban are o valoare medie de 33,5 (27 județe au valori mai mici decât media total urban) și 37,7 în mediul rural (25 județe au valori mai mici decât media pe total rural).

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÎNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Figura 1.18. Rata fertilității pe județe și medii, în România în anul 2019

Conform figurii 1.19 rata de fertilitate după grupa de vârstă a femeii comparativ 2019 și 2010, a suferit modificări importante la grupele de vârstă astfel: în 2019 a scăzut rata la 15-19 ani, față de 2010. A crescut rata de fertilitate începând cu 20 de

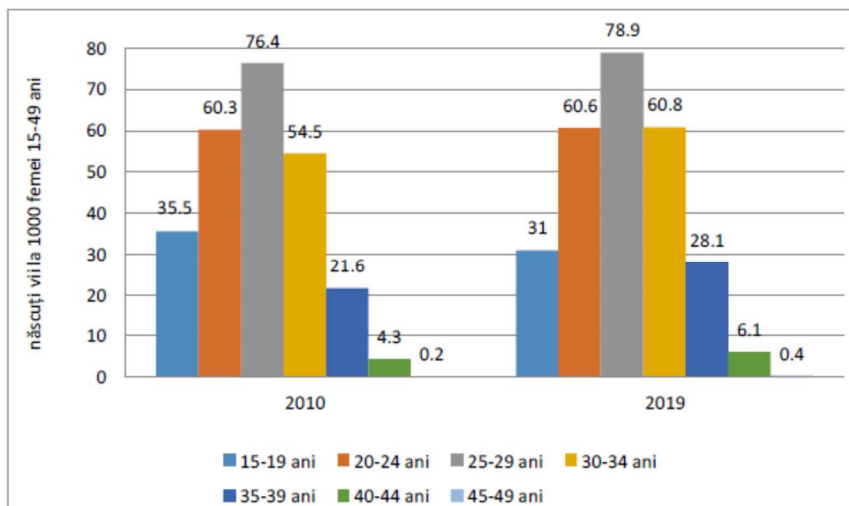

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

ani, la toate grupele de vârstă. Aceasta arată că vârsta de procreere s-a modificat, femeile aduc pe lume copii la vârste mai mari, la 25-29 ani și 30-34 ani sunt cele mai mari rate.

Figura 1.19. Rata de fertilitate după grupa de vârstă a femeii, în România, în anii 2010 și 2019

Pentru compararea mai corectă a fertilității între țări și regiuni se folosește rata totală afertilității, indicator ce corespunde numărului mediu de copii născuți de o femeie în întreaga ei perioadă fertilă – 15-49 ani.

Comparativ cu țările UE, România are valoare estimată a ratei totale a fertilității (1,76), mai mare decât media UE 28 (1,56), mai mare față de Ungaria (1,55) și Bulgaria (1,56).

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

1.7. Migrațiile și transformările demografice în România – politici publice

Politicile publice corelate – migrația

Unul dintre factorii care influențează scăderea populației este migrația, ca migrație internă (din zonele rurale slab dezvoltate spre orașe cu dinamism economic) și mai ales externă. Studiarea problemelor migrației impune luarea în considerare a unei serii de probleme: prezentarea și caracterizarea tendințelor actuale ale fluxurilor de migrație din CEE (cu accent pe caracteristica comportamentului migrator), factorii care determină mobilitatea internațională (prin „interpunerea” a trei tipuri de dezechilibre: demografice, economice și politice), estimările privind viitorul migrației.

Astăzi migrația internațională reprezintă un fenomen care produce efecte și modelează societățile naționale. O parte semnificativă a acestor schimbări constă în tranziția înspre comportamentul de tip migrator. Migrația românească, sub forma cunoscută astăzi, a reușit să aibă o influență din ce în ce mai mare asupra societății românești actuale. Conceptul tinde să devină unul generalizat atât la nivelul percepției, cât și la nivelul experienței fie că este vorba de influențe pozitive sau negative. Până în anii 1990, în toate țările din regiune migrația a fost limitată la nivel național. Circulația forței de muncă a fost forma principală de mobilitate, în special înspre marile centre industriale.

Migrația internațională a forței de muncă a fost redusă îndeosebi prin controlul impus la granițe și strict controlată de către guvernele naționale. Au fost înregistrate doar cazuri de migrație din cadrul acordurilor legate de reunificarea familiei, de „repatrieri” a unor persoane aparținând minorităților etnice sau a deplasărilor muncitorilor pentru muncă în străinătate, strict controlate de către stat.

De la începutul anilor 1990 situația s-a schimbat, în sensul creșterii intensității mișcărilor populației sub diferite forme, mult mai complexe, care nu au existat inițial și anume:

- ❖ migrația forței de muncă prin creșterea mobilității lucrătorilor,
- ❖ migrația de tranzit,
- ❖ migrația forțată (azil și refugiați),
- ❖ migrația membrilor familiilor lucrătorilor plecați anterior,
- ❖ migrația forțată de producerea catastrofelor naturale etc.

Astfel, în multe din țările din Centrul și Estul Europei (CEE), au apărut imigranți de statut social diferit, pentru prima dată din timpul perioadei post-război și, de asemenea, a avut loc un transfer dinspre migrația pe termen lung către o mobilitate pe termen scurt, de multe ori ciclică. Tendința semnificativă a emigrării este determinată de nivelul de trai scăzut, de lipsa locurilor de muncă și de sărăcie.

O mare importanță o are prezentarea tendințelor actuale ale comportamentului migraționist specific țărilor care au parcurs perioada de tranziție (economică, politică, socială),

“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_5”, POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

dar și analiza caracteristicilor actuale ale migrației.

Declinul demografic este evident și coroborat cu tendințele, evidențiate de studiile sociologice, de migrație a populației tinere poate avea urmări dintre cele mai drastice dacă nu sunt avute în vedere politici publice coerente pe migrație, demografie etc. O soluție ar putea fi imigrația. După 1990, din România în primul val, au plecat inginerii, tehnicienii și medicii în SUA, Canada sau Franța. Au urmat informaticienii, economiștii și profesorii. În ultima perioadă, asistăm și la o migrație masivă a forței de muncă necalificate sau mediu calificate. Principalele țări în care muncesc românii sunt Italia, Spania, Israel, Germania și Marea Britanie. O forță de muncă competitivă și bine instruită este reprezentată de românii care pleacă în străinătate. Din totalul persoanelor emigrate legal absolvenții de învățământ superior reprezintă circa 10%-12%, 26% dintre emigranții oficiali sunt absolvenți ai învățământului liceal și postliceal, aproximativ 9% reprezintă cei cu studii profesionale și tehnice, în timp ce mai puțin de o treime din totalul emigranților o dețin persoanele care au absolvit doar școala primară sau gimnaziul (*Ghețău V., 2007*).

Potrivit unui sondaj european doar 16% dintre cetățeni sunt mulțumiți de sistemul public de sănătate și, în cazul sistemului de învățământ 28% dintre concetățeni sunt mulțumiți de școală românească. Cu un trend descendent al gradului de mulțumire al cetățenilor față de cele două sisteme este greu să stopezi migrația internațională. Motivatia multor tineri români care doresc să studieze în străinătate este că nu se găsesc în România specializările pentru care ei manifestă interes, sau dacă sunt, performanțele acestora sunt reduse la noi. Sigur, nu este rău să studieze în universitățile ce au performanță pe acele domenii, dar nu putem să nu recunoaștem că fondurile pentru cercetare-dezvoltare și inovare, alocate în România sunt aproape nesemnificative. Pentru anul 2050 previziunile sunt destul de sumbre în ceea ce privește populația țării, din perspectiva creșterii procentului de migranți internaționali și a scăderii natalității. Potrivit unui raport realizat de ONU cu privire la prospecțiunile populației mondiale pe anul 2015, în România, numărul locuitorilor se va diminua cu până la 22,1% în următorii 35 de ani, atingând valoarea de 15 milioane, situându-se pe locul al doilea în clasamentul mondial al țărilor cu cea mai mare rată de scădere a populației până în 2050. Mișcările la nivelul fluxurilor internaționale ale forței de muncă creează distorsiuni pe piața internă a forței de muncă din România (structură, specializare, segmentare), dezechilibre ale structurii demografice cu implicații economice (evoluția indicatorilor macroeconomici, efectele fiscale, remitențele) și asupra sistemului de securitate socială. Conform studiului „Perspectivele politicii de migrație în contextul demografic actual din România”, dat publicității în 2013 de Institutul European din România, migrația românească se caracterizează prin următoarele: migrarea cu precădere a populației tinere, aptă de muncă, conduce la o situație de criză atât pe piața muncii, cât și pe piața asigurărilor și serviciilor sociale, în sensul în care se exercită o presiune mult mai importantă asupra populației ocupate pe piața muncii din România, iar schimbările în structura pe grupe de vârstă și pe sexe a populației, coroborate cu descreșterea

**“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S”, POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

ratei fertilității duc la îmbătrânirea continuă demografică. (<https://www.revistasinteza.ro/sase-motive-pentru-care-nu-putem-opri-migratia-din-romania>)

Caracteristicile fenomenului în România se referă la faptul că țara noastră a devenit atât țară de origine, cât și de destinație a migrației internaționale, însă statutul este de țară de emigrație netă. De asemenea, a crescut numărul persoanelor care migrează în tranzit teritoriul național, România având responsabilități suplimentare legate de poziționarea la frontiera estică a UE (migrație ilegală, trafic de persoane, migrație voluntară). Există țări care au semnat acorduri bilaterale pe migrație și au elaborat și implementat politici în acest domeniu (Spania), dar și state care nu au luat aceste măsuri (Italia), iar efectele se resimt în dimensiunea efectelor sociale și economice, în principal negative (trafic de persoane, economie subterană, conflicte etnice, efecte negative asupra sistemelor de asigurări sociale etc.). Politica legată de migrație în România a avut în vedere adoptarea de acte normative, înființarea unor instituții cu atribuții în domeniul migrației și cooperarea cu alte state (Stoica, 2011).

UE, fără migrație nu va putea răspunde viitoarelor insuficiențe de forță de muncă și de competențe. De asemenea, aceasta va asista la o reducere a diversității culturale și a experimentării, condiții preliminare pentru creativitate și inovare. Extremele demografice: o fertilitate foarte scăzută și o speranță de viață foarte ridicată sunt combinate la nivelul continentului european. În majoritatea statelor membre ale UE speranța de viață, în prezent în medie 82 de ani pentru femei și 75 de ani pentru bărbați, va crește cu încă 15-20 de ani în cursul acestui secol. Se constată o îmbătrânire a populației Europei, având în vedere faptul că procentul femeilor fără copii este în creștere, iar femeile nasc în medie 1,5 copii, ceea ce duce la o diminuare de forța de muncă nativă. În Europa ținând seama de vârsta medie de pensionare, în prezent (62 de ani pentru bărbați și puțin peste 60 de ani pentru femei), în următorii 40 de ani, în absența unor politici compensatorii, proporția populației active se va deteriora în mod semnificativ, moment în care patru contribuabili vor sprijini trei pensionari. Sunt necesare acțiuni urgente pentru a contracara aceste tendințe negative. (<https://www.consilium.europa.eu/media/30768/qc3210249roc.pdf>)

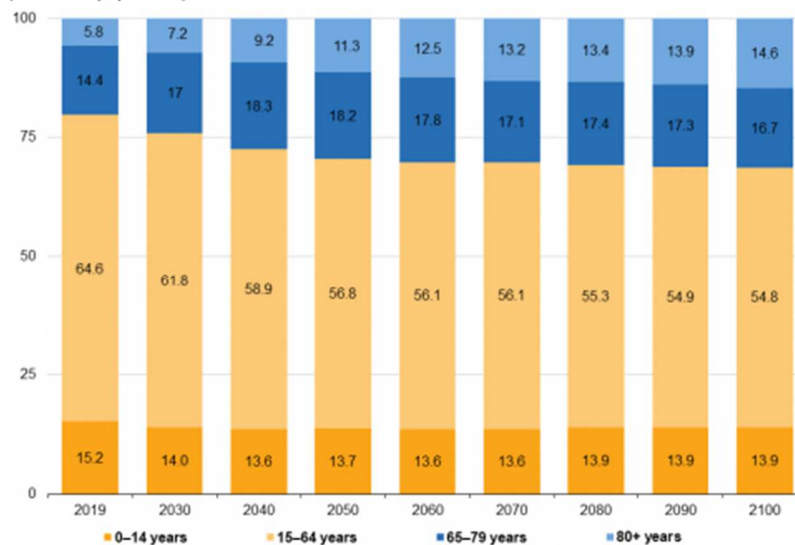

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Population structure by major age groups, EU-27, 2019-2100
(% of total population)

Note: 2019: provisional. 2030-2100: projections (EUROPOP2019)
Source: Eurostat (online data codes: demo_pjanind and proj_19ndbi)

euostat

Figura 1.20. Structura și îmbătrânirea populației

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/ro

Ar trebui elaborate politici în favoarea familiei, pentru început, care să urmărească stabilizarea sau chiar sporirea nivelurilor actuale ale fertilității. Impactul forței de muncă native reduse, inclusiv chestiunile conexe privind finanțarea sistemelor de îngrijiri medicale și de pensii, ar putea fi contrabalansate în mare parte prin creșterea productivității. O creștere constantă a productivității ar permite reexaminarea modului de alocare a resurselor, ceea ce ar putea contribui la acoperirea decalajului în creștere dintre beneficiarii și contribuabilii sistemelor de pensii. Dar, odată cu accentuarea tendințelor demografice europene, impactul acestor măsuri nu va fi suficient. În acest sens, provocarea de ordin demografic cu care se confruntă Uniunea Europeană poate fi abordată numai prin intermediul a două seturi de acțiuni complementare: *creșterea drastică a ratei de participare pe piața forței de muncă și punerea în aplicare a unei politici privind imigrația echilibrată, echitabilă și proactivă.*

Un prim pas către sporirea participării pe piața forței de muncă reprezintă elaborarea și punerea în aplicare a unor strategii eficiente de conciliere a vieții profesionale cu viața privată (modalități de concediu, munca la distanță etc.). Obiectivul îl reprezintă asigurarea condițiilor pentru rămânerea indivizilor în rândurile forței de muncă, în special a femeilor cu copii de vârste fragede și a lucrătorilor mai în vârstă. În ciuda unei speranțe de viață mai ridicate, femeile se pensionează devreme și rata generală a ocupării forței de muncă este mai redusă

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

decât în rândurile bărbaților - 58,3 % comparativ cu 72,5 % pentru bărbați. Abordarea acestei tendințe va implica un accent sporit pe oportunități egale și pe nediscriminare, precum și pe programe de îngrijire a copiilor și sisteme școlare care să sprijine părinții activi. Un al doilea pas va implica eliminarea barierelor administrative, juridice și culturale din calea promovării unei mobilități mai mari a forței de muncă în UE. În acest sens, printre instrumentele-cheie se numără transferabilitatea deplină a drepturilor de asistență socială și de pensie, recunoașterea deplină a diplomelor universitare, îmbunătățirea pregătirii lingvistice, precum și a competențelor profesionale în Europa și dezvoltarea la toate nivelurile politice a unui mediu cu adevărat nediscriminatoriu. Ar fi oportună o schimbare majoră în modul de abordare a pensionării, în acest sens ar trebui descurajate practicile actuale privind pensionarea anticipată. Pensionarea ar trebui să fie o opțiune mai degrabă decât o obligație. Viața profesională prin mărirea vârstei de pensionare reale și a celei legale ar trebui prelungită. Programele de educare și de formare a adulților ar trebui adaptate, condițiile de muncă, schemele salariale și sistemele de pensii pentru a crea o piață a forței de muncă pentru persoanele cu vârste cuprinse între 50 și 70 de ani, prin sporirea atractivității recrutării și angajării lucrătorilor mai în vârstă.

Politica de imigrare: către o abordare proactivă

Chiar dacă măsurile interne destinate să sporească participarea pe piața forței de muncă ar putea fi realizate pe deplin, acestea nu vor fi suficiente pentru a compensa în totalitate consecințele schimbării demografice asupra ofertei de forță de muncă. Realitatea este că până în 2050 forța de muncă din UE se va diminua cu aproximativ 68 de milioane de lucrători, în absența puțin probabilă a imigrației și la niveluri constante de participare a forței de muncă. Deoarece nu toți imigranții devin activi din punct de vedere economic, în cele din urmă ar fi necesar un câștig net de 100 de milioane de persoane pentru acoperirea deficitului. În mod realist, un asemenea aport considerabil în următorii 40 de ani nu este nici probabil nici neapărat dezirabil. Forța de muncă din migrație, cu toate acestea, va face parte din soluția la viitoarele insuficiențe de forță de muncă și de competențe din Europa, iar UE va trebui să dezvolte o abordare proactivă a imigrației. În Europa este necesară o schimbare de atitudine. Imigrația este percepută de prea multe ori drept o povară care trebuie purtată, și nu o oportunitate care trebuie exploatată. În această privință Europa are multe de învățat de la Australia, Canada și Statele Unite cu care se află în competiție directă pentru imigranții talentați și calificați. UE trebuie să își dezvolte o politică comună în domeniul imigrației, pornind de la experiența acestor țări, care să vizeze atragerea celor mai talentați, calificați, și motivați imigranți, luând în același timp măsuri pentru a preveni pierderea de capital uman din țările de origine. O politică comună în domeniul imigrației pentru UE ar trebui să prevadă o strategie specifică pe termen mediu și lung care să se concentreze asupra imigranților calificați. Ar trebui să fie ușor accesibile informații clare care să promoveze avantajele stabilirii în Europa. Este necesar să se convină asupra unei abordări privind criteriile comune de acceptare a imigranților

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

(un sistem de evaluare sau bazat pe puncte), ținându-se seama totodată de necesitățile specifice din statele membre. Europa va deveni o destinație atractivă pentru imigranții calificați dacă aceștia se simt acceptați, dacă au acces deplin la piețele formale ale forței de muncă și beneficiază de posibilitatea de a își deschide propriile afaceri. Sunt necesare inițiative de integrare cuprinzătoare la nivelul UE și la nivelul statelor membre, dar în special la nivel local, care este de multe ori nivelul cel mai potrivit pentru a identifica și a răspunde necesităților populațiilor formate din imigranți și neimigranți. Imigranții odată stabiliți legal în UE, ar trebui să beneficieze de aceleași drepturi sociale ca cetățenii UE. Potențialul populației imigrante existente de a spori participarea la forța de muncă ar trebui valorificat prin investiții în învățarea limbii, formare profesională și învățământ general, însoțite de strategii puternice de combatere a discriminării. Ar trebui eliminate toate formele de discriminare împotriva lucrătorilor imigranți și a familiilor lor. (<https://www.consilium.europa.eu/media/30768/qc3210249roc.pdf>)

Un studiu al NBER din anul 2011 (*Ambrosini, Mayr, Peri, Radu, 2011*) evidențiază faptul că migrația românilor poate fi benefică pe termen lung pentru România, în sensul în care îmbunătățește calificarea forței de muncă și salariile populației. Astfel, studiul argumentează că românii care emigrează (pe exemplul migrației românilor în SUA, Austria și Spania) beneficiază de o educație mai bună și de un mediu profesional superior, la întoarcere (considerând că aproximativ 50% dintre emigranți se întorc) ar beneficia de un salariu mai mare decât o persoană care nu a emigrat, ridicând astfel nivelul de calificare. Propunerea autorilor studiului se referă la necesitatea ca statul român să acorde stimuli fiscali progresivi (pe trepte de calificare și educație) pentru a-i determina pe emigranți să revină în țară. Mai mult, studiul arată că reducerea costurilor migrației (reducerea birocrăției, transferabilitatea competențelor etc.) la nivel european, poate conduce la creșterea impactului pozitiv (economic, social, demografic etc.) al migrației temporare. Fluxurile de migrație ar putea crește și prin introducerea de noi programe bilaterale pentru migrația temporară.

Noile abordări referitoare la analiza efectelor nete ale migrației și formularea politicilor care pot îmbunătăți impactul pozitiv al migrației ar trebui să pornească de la problema deficitului demografic, competiția de pe piața forței de muncă, excluziunea și discriminarea, problema umanitară, problema integrării și diversității etnice, religioase și culturale. Acesta va permite simularea și optimizarea problemelor specifice, dar și înțelegerea noilor mecanisme asociate proceselor de migrație din și spre România, capabil să anticipeze dezechilibrele din piața muncii, problemele de inegalitate, protecție socială și eradicarea sărăciei, să interpreteze implicațiile la nivel macroeconomic pe termen lung și efectele turbulențelor și crizelor economico-financiare globalizate, corelate și contagioase, cadru deosebit de important mai ales în condițiile în care în Europa există disparități regionale și nu există încă o politică comună de migrație și integrare a forței de muncă unitară.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Capitolul II. EDUCAȚIA CONTINUĂ

- 2.1. Dimensiunile generale ale educației
- 2.2. Învățarea pe tot parcursul vieții
- 2.3. Educația adulților în contextul educației permanente

2.1. Dimensiunile generale ale educației

Etimologic, termenul de educație provine din limba latină („e” care înseamnă „din” și a lui „duco-ere” în sensul de „a scoate”). Înțelesul original al expresiei „e duco” (a scoate din) capătă un sens derivat „a scoate” pe copil din starea de natură, a crește, a cultiva, a îndruma. Specialiștii conferă acest sens expresiei inițiale, pentru a sugera drumul parcurs de copil în devenirea lui, ca rezultat al influențelor favorabile de ocrotire, îngrijire și sprijinire.

Educația, în sens larg, este acea activitate umană formată dintr-un ansamblu de influențe și acțiuni exercitate conștient, organizat și sistematic de societate (generația adultă, de regulă) pentru a pregăti omul (în speță generația tânără) pentru viață în general, pentru cea socială în special.

Educația ca „realitate socială” permanentă, are scopul de formare a „personalității umane” urmărind transmiterea și formarea la noile generații a experienței de muncă și de viață, a cunoștințelor, deprinderilor, comportamentelor și valorilor acumulate de omenire până în acel moment. Scopul ei este, deci, formarea personalității umane, pregătirea acesteia pentru viață, pentru integrarea în activitatea socială, utilă dezvoltării societății.

Aristotel consideră educatorul, asemenea sculptorului care cioplește blocul din marmură. După Erasmus din Rotterdam, educația reprezintă modelare, educatorul modelând sufletul copilului ca pe o pastă. Conform lui Comenius educația seamană cu grădinaritul; „asemeni grădinarului care ocrotește planta, îi rupe frunzele și ramurile care îi împiedică creșterea și o hrănește, tot așa educatorul își realizează opera sa”. „Cine este stăpân pe educație este și stăpânul lumii” - precizează W.G. Leibniz. „Dați-mi în mână educația tineretului și eu voi schimba fața lumii”. Fr. Herbart apreciază că „educația este o arhitectură” - educatorul clădind în sufletul copilului un palat de idei, resortul sentimentelor și acțiunilor noastre umane”.

Rezultă astfel că, în oricare perioadă de dezvoltare socială, educația generației tinere nu a putut fi neglijată, constituind o legătură continuă între generații.

“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S”, POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

2.1.1. Tipuri de educație

Educația formală, instituționalizată este sinonimă cu educația școlară ce se realizează în cadrul sistemului de învățământ, pe baza planurilor de învățământ, a programelor și manualelor școlare necesare realizării obiectivelor educaționale. Se realizează în forme determinate precis (grădinițe, școli, universități).

Educația nonformală reprezintă „o realitate educațională mai puțin formalizată”, însă cu rezultate formative. De obicei, educația nonformală este circumscrisă educației extrașcolare și este definită ca un raport de complementaritate cu educația formală atunci când instituțiile școlare „își extind competiția dincolo de zidurile lor prin programe special elaborate în scopul de a sluji cerințele și aspirațiile la cultură ale populației, care simte nevoia de a se documenta și specializa într-un domeniu anume”.

Dupa alți autori educația nonformală se referă la „orice activitate organizată în mod sistematic în afara sistemului formal și care oferă tipuri selectate de învățare, subgrupelor specifice populației (adulți, cât și copii)”. Se poate organiza în medii socio-profesionale, sub formă de perfecționare și formare profesională. Se poate mai poate organiza în mediul socio-cultural în teatre, biblioteci publice, muzee, , excursii, cluburi sportive, manifestări cultural-artistice sau cu ajutorul mass-media, televiziunii, radioului, presei, cinematografelor, discotecilor etc.

Educația nonformală cuprinde etapa școlară, prin participarea la cercurile pe discipline, concursuri, festivaluri desfășurate în școală, competiții culturale sau sportive.

Educația informală, neinstituționalizată se realizează neorganizat în mediul socio-cultural, prin influențele exercitate de familie, experiențe de viață trăite, comportamente de bază, mijloace de transport, grupuri sociale, cinematografie, civilizație urbană sau rurală în general.

Educația informală influențează adânc personalitatea celui educat, pentru că reprezintă pe de o parte „procesul ce durează o viață, prin care fiecare persoană dobândește cunoștințe, aptitudini și înțelegere din experiențele zilnice”. Acest aspect conduce la ideea că educația informală se manifestă pe o perioadă de timp mai lungă decât educația formală (înaintea acesteia și după ea), cu alte cuvinte de-a lungul întregii vieți a individului.

Influențele educative ale educației informale sunt asimilate și prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă (televiziunea, computerele, casetele audio-vizuale etc.). Din punct de vedere al conținutului, această formă de educație este determinată

**“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_5”, POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

de activității, valorile, preocupările mediului social în care trăiește un individ, dar și de propriile aspirații.

Educația informală influențează adânc personalitatea celui educat și se datorează faptului că operează în sistemul de convingeri, preferințe, sentimente. Primirea influențelor educative informale se realizează în mod neprevenit, iar opțiunea pentru ele este benevolă. Unele influențe informale la care s-a aderat, se realizează sub influența opiniei grupului sau a propriei conștiințe. Influențele de grup pe lângă acțiuni cu efect pozitiv (sport, muzică, dans etc.), pot determina și atitudini negative, conduite deviante, aberante, antisociale. Sunt cunoscute atitudini infracționale a unor tineri, datorate exclusiv influențelor exercitate de anumiți lideri cu tulburări de caracter, care au o influență negativă asupra grupului, dar fascinantă și puternică.

2.1.2. Educația permanentă

Caracterul permanent al educației este provocat de uzura morală a cunoștințelor, consecință a exploziei informaționale din prezent pe de o parte, iar pe de altă parte de factorii individuali care fac ca omul să fie în permanență, indiferent de vârstă, „un receptor” al influențelor educative. Progresul științific și tehnic contemporan, „explozia” cunoașterii, influențează gradul de perisabilitate al informației din ce în ce mai mult; drept urmare, cunoștințele acumulate de individ în școală nu-i mai sunt utile toată viața, cum se întâmpla înainte. Acesta este pus în fața unei noi situații, cea de reînnoire a informațiilor deținute, priceperilor și deprinderilor, în corelație cu datele proaspete ale științei și tehnicii. În multe cazuri (cum este cazul profesorului), acest lucru este provocat de obligațiile profesionale, sociale, culturale.

Conform lui R.H. Dave au fost identificate, douăzeci de caracteristici ale educației permanente¹:

1) Termenii fundamentali pe care se bazează semnificația conceptului sunt următorii: „viață”, „permanent”, „educație”. Semnificația care le este acordată acestor termeni și interpretarea atribuită, determină în mod considerabil forța și semnificația educației permanente.

2) Educația nu se încheie la terminarea instrucției școlare, ci este un proces permanent. Educația permanentă se desfășoară de-a lungul existenței unei persoane.

3) Educația permanentă nu se reduce la educația adulților, ea cuprinde și unește toate etapele educației: preprimară, primară, secundară etc. Ea depune efortul de a

¹ R. H. Dave, *Fundamentele educației permanente*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1991

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

considera educația în totalitatea ei.

4) Educația permanentă implică, concomitent, modalitățile formale și nonformale ale educației. Ea însumează învățarea planificată, dar și învățarea accidentală.

5) Căminul are primul rol, esențial în inițierea procesului de educație permanentă, ce se continuă pe tot parcursul vieții prin învățarea în familie.

6) Comunitatea influențează sistemul educației permanente, din momentul în care copilul începe să intre în contact cu ea și continuă, în cursul vieții sale, funcția sa educativă în domeniile profesionale și generale.

7) Instituțiile de învățământ, școlile, universitățile și centrele de pregătire sunt importante, doar că unele din organizațiile permanente nu pot să mai existe izolat de celelalte instituții educative ale societății.

8) Educația permanentă vizează continuitatea și articularea după dimensiunile sale verticale și cele longitudinale.

9) Educația permanentă urmărește de asemenea, în fiecare etapă a vieții, integrarea în dimensiunile sale orizontale și în profunzime.

10) Contrar caracterului de elită al educației, educația permanentă îmbracă un caracter universal și democratic. Ea reprezintă democratizarea educației.

11) Educația permanentă se caracterizează prin: suplețe de conținut, de instrumente, de tehnici și timp de învățare.

12) Funcția permanentă este o abordare dinamică a educației, permițând adaptarea auxiliarelor și a mijloacelor pedagogice încetul cu încetul, în momentul în care noile realizări se produc.

13) Educația permanentă admite modalități și moduri alternative de a dobândi educația.

14) Educația permanentă are două laturi componente: generală și profesională. Aceste componente nu diferă complet una de alta, ele sunt legate una de alta și sunt interactive.

15) Funcțiile de adaptare și inovare ale individului și ale societății sunt realizate prin educația permanentă.

16) Educația permanentă exercită o funcție corectivă; remediază dificultăți ale educației actuale.

17) Ultimul scop al educației permanente este să mențină și să îmbunătățească calitatea vieții.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

18) Sunt trei condiții pentru a realiza educația permanentă: ocazia, motivația și educabilitatea.

19) Educația permanentă este un principiu organizatoric pentru toată educația.

20) La nivel operațional, educația permanentă furnizează un sistem total al întregii educații. Principiul educației permanente determină reconsiderarea întregii concepții legate de școală, educație, învățământ. Astfel, teoreticienii din educație accentuează teza că „școala trebuie să-și modifice concepția despre propria ei activitate în perspectiva cerințelor viitorului, să-l pregătească pe elev spre a avea o concepție adecvată față de autoeducație și autoînvățare. Elevul trebuie să învețe cum să învețe și să devină, într-o lume în continuă devenire”.

2.1.3. Autoeducația

Prin intermediul autoeducației educația devine permanentă. Educația întemeiază condițiile psihologice (capacități, deprinderi, tehnici de muncă intelectuală, motivații și altele) pentru autoeducație, iar aceasta, continuând educația, devine educație permanentă. Schimbarea educației în autoeducație este posibilă când indivizii au puterea de discernământ propriu, devin conștienți de capacitățile proprii, se autocunosc, dețin conștiință de sine și intenționalitate, care facilitează atât un „proiect de sine”, un „program” propriu, cât și o acțiune conștientă pentru realizarea acestuia. Altfel spus, autoeducația reprezintă, ca și educația, o acțiune intenționată, organizată, desfășurată pe o durată îndelungată, prin care subiectul urmărește dezvoltarea calităților native și formarea sa, conform idealului uman promovată de societatea în care trăiește. Garabet Aslan în „Educație prin sine însuși”, susține că autoeducația presupune cel puțin trei condiții:

AUTOEDUCAȚIA	<ol style="list-style-type: none"> 1. cel ce se educă este concomitent educator și educat; 2. o parte a sa („educatorul”) trebuie să posede însușiri superioare celeilalte părți („educatul”); 3. trebuie să posede un grad de voință și energie care să completeze și să dezvolte însușirile pozitive și să le îndrepte pe cele negative.
---------------------	--

Figura 2.1 Condițiile autoeducației după Garabet Aslan

Aceste condiții pot fi îndeplinite la vârstă la care ființa umană poate să se cunoască pe sine, cu alte cuvinte știe ce dorește și posedă un minimum de însușiri

“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S”, POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

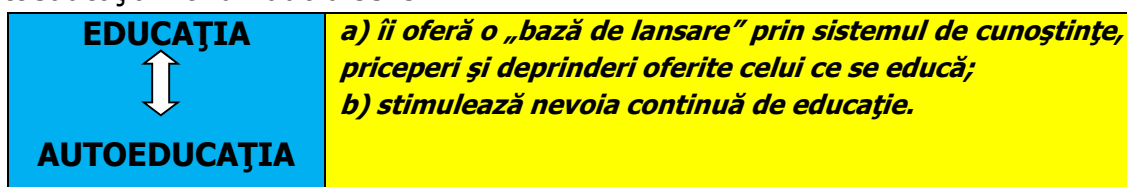

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

care îi oferă posibilitatea să acționeze asupra sa însăși. Astfel autoeducația este pregătită de întregul proces educațional. Educația, care include autoeducația, oferă tânărului sensul transformării sale, îi formează priceperi și deprinderi necesare unui comportament independent și îi cultivă încrederea în sine. Educația pregătește autoeducația într-un dublu sens:

Figura 2.2. Sensurile autoeducației

Ion Gh. Stanciu consideră că procesul de autoeducație poate începe după ce au fost create anumite condiții²:

1. s-a format un sistem de priceperi și deprinderi de comportament independent, care poate fi utilizat în procesul de autodezvoltare și autoformare;
2. a fost dezvoltată încrederea în potențele individuale prin relevarea unor disponibilități și însușiri pozitive;
3. se manifestă dorința de independență, de ieșire, cel puțin parțială, de sub tutela absolută a educatorilor;
4. apare trebuința de comunicare pe cont propriu a procesului paideutic, prin valorificarea acțiunilor desfășurate de sistemul instituțional de educație.

Vârsta la care ființa umană se poate angaja în procesul autoeducației este vârsta de trecere de la preadolescență la adolescență.

2.2. Învățarea pe tot parcursul vieții

Învățarea permanentă nu este un lux, ci o condiție necesară pentru adaptarea la cerințele profesionale, sociale, economice și informaționale mereu în schimbare.

Educația pe tot parcursul vieții constituie o prioritate a sistemelor de învățământ la nivel mondial. Rolul educației de bază, formale, rămâne esențial, însă învățarea permanentă, alături de educația nonformală, contribuie la dezvoltarea de aptitudini cât mai apropiate de cerințele pieței și societății, dar și pregătirea și spiritul celui care

² Stanciu, Ion Gheorghe. *Școala și doctrinele pedagogice în secolul XX, ediția a III-a revăzută, Iași, Institutul European, 2006.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

învăț.

Învățarea continuă înseamnă toate activitățile de învățare efectuate de fiecare persoană de-a lungul vieții sale fie în context formal, non-formal și informal, în scopul obținerii sau extinderii competențelor din perspective multiple: personale, civice, sociale sau profesionale.

Învățarea pe tot parcursul vieții înglobează educația și îngrijirea preșcolară, educația școlară, învățământul superior, educația adulților și formarea continuă. Obiectivele importante ale învățării pe tot parcursul vieții implică dezvoltarea completă a unei persoane dar și dezvoltarea societății durabilă. Învățarea continuă este axată pe dobândirea și dezvoltarea competențelor cheie și a competențelor specifice unui domeniu de activitate sau unei calificări.

În conformitate cu legislația specifică privind formarea adulților, adulții sunt definiți ca persoane aflate la o vârstă care să le permită să se implice în relații de muncă și pot participa la programe de formare în condițiile legii.

Adulții au drepturi egale de acces la formare, fără discriminare bazată pe criterii legate de vârstă, sex, rasă și origine etnică, politică și apartenență religioasă. [Legea cu privire la egalitatea de șanse între femei și bărbați](#) (Legea 202/2002) subliniază dreptul egal pentru ambele sexe de a participa la programe de formare, precum și de a beneficia de consiliere și orientare profesională. Accesul adulților, angajaților sau persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (definită în conformitate cu Legea 76/2002) la formare este un drept garantat de [Codul Muncii](#) (Legea 53/2003).

Formarea profesională a adulților, finalizată cu certificate de calificare sau de absolvire cu recunoaștere națională și/sau certificate de competente profesionale, este o activitate de interes general care face parte din sistemul național de educație și formare profesională.

Participarea și accesul la învățare a adulților rămân foarte scăzute, în ciuda nevoii de perfecționare și recalificare a forței de muncă. Participarea la învățare a adulților a fost de 1,1% în 2017, în mod semnificativ sub media UE de 10,9%. Competențele digitale ale populației se îmbunătățesc, dar rămân printre acestea cele mai scăzute din UE: în 2017, doar 29% din populație deținea cel puțin abilități digitale de bază (comparativ cu media UE de 57%). Competențele forței de muncă sunt inadecvate pentru nevoile o economie modernă (BM, 2018). Ca în multe alte țări, în România automatizarea procesele de producție determină cererea pentru niveluri mai ridicate de abilități cognitive (ibidem). Conform Anchetei de formare profesională

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

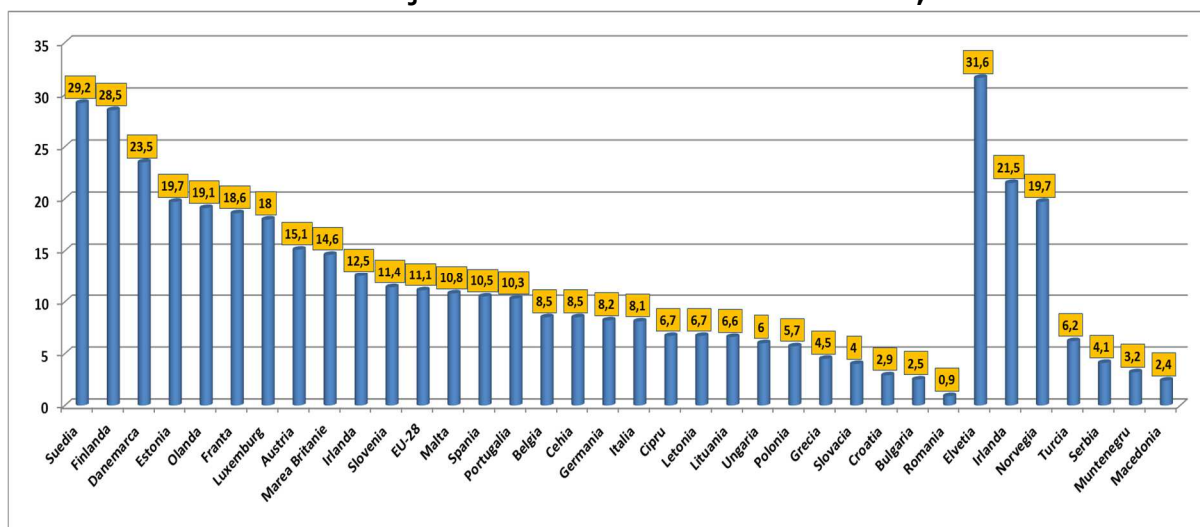
UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

continuă, 26,7% dintre companiile românești (UE-28: 72,6%) au oferit formare profesională angajaților lor, iar 21,3% dintre angajați au participat această formare (UE-28: 40,8%). Majoritatea companiilor din România au indicat faptul că principalele abilități necesare pentru dezvoltarea afacerii lor erau abilități de lucru în echipă, abilități tehnice, practice și abilități specifice locului de muncă.

Valoarea cu care figurează România la Eurostat (figura 2.3) în materie de **procentaj din populație cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani care urmează o formă de învățare în anul 2018** a fost de doar **0,9%**.

Figura 2.3. Participarea adulților la o formă de învățare, în anul 2018 (% din populația cu vârsta între 25-64 ani)

Sursa: <https://ec.europa.eu>

Ca referință, media UE pe 2018 a fost de 11,1, adică de 12 ori mai mare față de România, iar media din Zona Euro, la care aspirăm, este încă și mai ridicată (11,5%).

Valorile cele mai mari pentru educarea pe parcursul vieții adulte au fost înregistrate anul trecut în Suedia (29,2%), Finlanda (28,5%), Danemarca (23,5%), Olanda (19,1%) și Franța (18,6%).

Tendința la nivel european pentru acest indicator esențial în privința mobilității și competitivității pe piața muncii a fost una de creștere pe parcursul ultimilor ani (de la 9,6% media UE și 8% în Zona Euro în anul 2006). Prin contrast, după ce că am fost în permanență la coada Europei, noi am mai înregistrat și o traiectorie descendentă

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

(tabelul 2.1) din 2013 (când am atins valoarea de 2%) înapoi.

Tabelul 2.1
Evoluția ratei de participare a adulților la o formă de învățare în România

Anul	Rata de învățare (%)
2006	1,5
2007	1,5
2008	1,8
2009	1,8
2010	1,4
2011	1,6
2012	1,4
2013	2,0
2014	1,5
2015	1,3
2016	1,2
2017	1,1
2018	0,9

În pofida oportunităților generoase de programe de formare și perfecționare profesională apărute odată cu intrarea în UE, inclusiv cu posibilitatea de a accesa fonduri europene dedicate, **procentajul adulților înscriși la o formă de pregătire a rămas foarte departe de uzanțele în materie pe continent și grevează asupra așa-numitei convergențe reale.**

Faptul că **nu avem nicio scuză pentru evoluția dezastruoasă în acest domeniu al educației** este atestat de valorile înregistrate în alte state provenite din fostul bloc estic, care, deși rămân sub media europeană stau cu mult mai bine decât noi: Cehia 8,5%, Ungaria 6,0%, Polonia 5,7% sau Bulgaria 2,5%.

Unul dintre obiectivele cuprinse în cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale („ET 2020”) prevede că cel puțin 15% din adulți ar trebui să participe la activități de învățare pe tot parcursul vieții până în 2020.

În medie, rata de participare a persoanelor adulte din Uniunea Europeană la programe de învățare pe tot parcursul vieții este mai ridicată în rândul femeilor (12,1%) decât în rândul bărbaților (10,1%).

S-au făcut câțiva pași pentru a aborda Recomandarea Consiliului UE privind perfecționarea, totuși rămân provocări. Metodologia pentru profilarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă de către public serviciul de ocupare a forței de muncă a fost îmbunătățit. Cursurile de competențe cheie pentru persoanele în căutarea

“MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_5”, POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

unui loc de muncă slab calificate au fost incluse în planul serviciului public național de ocupare a forței de muncă, iar clasificarea profesională a fost modificat pentru a viza „lucrătorii necalificați” pentru a le oferi un nivel de calificare 1.

Provocările rămase includ accesul la adulții inactivi; oferta limitată pentru educația non-formală și antrenament; accesul restrictiv la programele de calificări profesionale pentru persoanele cu calificare scăzută oameni; o bază de dovezi și o coordonare insuficiente între părțile interesate; monitorizare, calitate asigurarea și pregătirea personalului. Evaluarea actuală a abilităților pe care le dezvoltă programele de formare se bazează pe posturile vacante din trecut. Acest lucru nu ia în considerare suficient schimbarea rapidă a nevoilor economiei. Cadrul național al calificărilor din România a fost menționat în Cadrul european al calificărilor (EQF) în aprilie 2018. Acesta include toate nivelurile (opt) și tipuri de calificări în educația și formarea formală, dar implementarea este încă la un nivel stadiu incipient. Având în vedere aceste provocări, specificul țării, se recomandă României să îmbunătățească perfecționarea.

2.3. Educația adulților în contextul educației permanente

Educația adulților cuprinde ansamblul proceselor care înlocuiesc sau continuă educația inițială, având scopul de completare continuă a cunoștințelor generale sau de formare profesională.

Educația adulților e un subiect aflat în atenția mai multor cercetători. Nu trebuie să fim experți pentru a ne da seama că un adult are capacitatea de învățare și disponibilitatea pentru aceasta mai scăzută decât un copil. Ca urmare este evident faptul că nu se poate realiza procesul de instruire pentru un adult cu instrumentele utilizate în cazul copiilor.

Experții au încercat să treacă peste aceste aspecte și să înțeleagă cât mai mult modul în care învață adulții pentru a putea găsi cele mai bune metode de instruire a acestora.

Nevoia de instruire a adulților, spre deosebire de educația copiilor are scopuri diferite. Dacă în cazul copiilor extrem de importantă este achiziția de cunoștințe, educația adulților cuprinde în mod prioritar, pe lângă achiziția de cunoștințe, priceperi sau deprinderi, mai ales dezvoltarea aptitudinilor, a capacității de creativitate, de integrare a noilor cunoștințe, priceperi și deprinderi în ansambluri cognitive utile condițiilor de muncă.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

În timp ce conceptul de educație permanentă este unul conturat în plan teoretic, descriind orientările politice privind abilitarea individului prin sistemul educațional, educația adulților este un subdomeniu de acțiune educațională existând la nivel practic cu mult înaintea elaborării sale teoretice și desemnând o generalizare a unor experiențe date. Educația adulților nu e numai un proces de asimilare, de interiorizare, de dezvoltare, ci și unul de restructurare, de generalizare, de schimbare în relațiile stabilite între adult și mediu³. Conceptul de educație a adulților este subordonat în prezent celui de educație permanentă și se referă la "educația realizată în forme și modalități specifice cu toate categoriile sociale și profesionale de adulți, în scopul dezvoltării culturii lor profesionale și generale și al orientării autoinstruirii și autoeducației lor"⁴.

Complexitatea fenomenelor din societatea modernă solicită indivizi capabili, în primul rând să analizeze situațiile concrete, noi și să răspundă adecvat, utilizând capacități de gândire logică, de rezolvare de probleme, de gândire critică, de gândire divergentă etc. Propunându-și să dezvolte în individ toată perfecționarea de care este susceptibil, educația nu se termină la sfârșitul instrucției școlare, ci constituie un proces permanent, urmărind integrarea în fiecare etapă a vieții. Educația permanentă nu este doar o modalitate de completare a instrucției școlare, remediind dificultățile educației actuale, ci reprezintă un ansamblu de mijloace, forme și metode capabile să contribuie la adaptarea indivizilor și a colectivităților la realitățile sociale, economice, tehnologice, spirituale, în continuă și rapidă schimbare. Scopul educației permanente este menținerea și ameliorarea calității vieții. Astfel, educația devine un instrument de îmbunătățire a condiției umane.

2.3.1. Educația adulților, componentă a educației generale din societatea românească

Educația adulților este un concept apărut relativ recent, în același timp cu explozia informațională și cuceririle științifice și tehnologice care au determinat o nouă dinamică socială. Întâlnită sub diverse denumiri și având diferite accepțiuni, educația adulților a înregistrat o evoluție constantă în ultimii 40 de ani. Cercetările în domeniu, alături de eforturile organismelor internaționale care sunt preocupate de nevoia de creștere economică prin intermediul sporirii nivelului de dezvoltare al resurselor umane (UNESCO, CEDEFOP, Comisia Europeană, Consiliul European etc.), conchid că educația

³ Vințanu, N., *Educația adulților*, EDP, București, 1998

⁴ Ionescu, M., *Instrucție și educație*, Editura Garamond, Cluj-Napoca, 2003

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

adulților constituie o dimensiune intrinsecă a educației de-a lungul întregii vieți. Educația pentru adulți este formativă, continuă și paralelă cu alte forme de educație. Are ca scop perfecționarea abilităților existente și/sau dobândirea altora noi precum și asimilarea unor sisteme de valori care s-au dovedit performante social și punerea lor în practică. Angajarea în procesul de educație se face numai la cererea persoanei sau a grupului.

Educația adulților a devenit o forță principală a dezvoltării sociale în lumea actuală. Educația adulților se constituie ca sistem alternativ de formare la sistemul de învățământ.

Acțiunile de educație a adulților au loc într-o societate cu un buget auster pentru educație. Datorită nivelului scăzut de finanțare, cheltuielile pentru instruire și educație cad în seama altor surse de finanțare, în primul rând familia. Legea educației are prevederi clare în ce privește gratuitatea învățământului pentru finanțarea integrală a costurilor școlarizării tuturor elevilor din toate treptele de învățământ. În realitate, încă din anul 2000 o parte din aceste cheltuieli sunt suportate de către familie: pentru rechizite școlare, cărți, uneori chiar și manuale școlare, pentru hrană, cheltuieli de transport și de cazare, acolo unde este cazul, cheltuieli legate de activități extrașcolare, de întreținerea școlii și de cumpărarea materialului didactic (fondul clasei/fondul școlii). (Neagu *et al.*, 2003,) Mai mult, cu cât crește nivelul de școlaritate, cu atât valoarea acestor costuri ale educației pe care trebuie să le suporte familia este mai ridicată.

Înșușirea de către adulți a unor cunoștințe legate de sistemul de valori promovată de societățile democratice, stimularea dezvoltării personale continue și conștiente și formarea unor abilități sociale noi care să facă legătura armonioasă între sistemul de valori democratice și valorile personale dezvoltate de-a lungul procesului de educație.

Este important cum orice acțiune de învățare continuă pornește de la nivelul de pregătire și de la experiența de viață a adulților, de la valorile lor, de la principiile lor de viață, de la mediul lor social, economic și spiritual deoarece orice adult dispune de exercițiul asumării responsabilității asupra propriei sale existențe și a altora, fie a celor din familia sa, fie a celor din instituții în care lucrează.

O temă de studiat este nivelul de competențe sociale și culturale ale adulților, în special educația de bază a acestora, stimularea participării la învățare a celor cu un nivel scăzut al competențelor de bază. În ultimul timp se discută despre raportul dintre școală și integrarea absolvenților în viața socială, legătura dintre *perioada* de studiu

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

și *perioada exercitării profesiei*. De pildă pentru un adult muncitor, cel mai important rămâne formarea abilității într-o meserie pentru că de calificarea într-un domeniu depinde cariera sa profesională (Newman, 2012). Prin învățare permanentă se înțelege tot ce face o persoană pe parcursul vieții pentru a-și completa cunoștințele, a învăța lucruri noi, a dobândi abilități sau a-și perfecționa talentele în contexte formale, nonformale și informale. În același sens, se cuvine a dezbate în spațiul public despre studenții adulți – persoane cu vârsta peste 26 de ani, înscriși, cu precădere la învățământ cu frecvență redusă. Acești adulți au un loc de muncă și, în același timp, de regulă, au o familie, ceea ce îi distinge de studenții tineri.

Formarea profesională este în mică măsură sau deloc asociată organic cu dimensiunile culturale și civice ale adultului. Există programe de pregătire vocațională continuă în universități dar acestea nu sunt suficient de orientate spre cerințele educației permanente. Fiind organizate pe principiul perfecționării profesionale de către specialiști într-un domeniu, însă fără a urmări obiective ale educației permanente, aceste programe riscă să devină centre de instruire, care dublează activitatea universitară propriu-zisă participarea adulților cu vârsta între 25–64 de ani la educația și formarea profesională continuă este de numai 1,6% la nivelul anului 2005 (Stoica, 2009,), în comparație cu media UE de 11%. Conform Recensământului din anul 2011, rata analfabetismului în România este de aproximativ 10%, care, evident, este cu mult mai mică astăzi decât acum 100 de ani, dar societatea românească actuală cunoaște analfabetismul funcțional identificat la persoane, în special adulte, care au urmat școala dar care nu sunt capabile să înțeleagă un text.

În discuție nu este atât neparticiparea adulților la acțiunile de educație permanentă, ci inexistența unor mecanisme ale societății care să-i stimuleze pe adulți să învețe continuu. De aceea, pregătirea postșcolară este, pentru mulți adulți, o opțiune personală. Rutina, incapacitatea de a face față schimbării, dificultăți în gestionarea economică și financiară, dezinteres pentru performanță, toate acestea sunt și consecința încremenirii în nivelul de cunoștințe primite în școala. O explicație a eșecului unor firme stă în precaritatea competențelor proprietarilor acestora în a conduce și organiza o afacere proprie fiind, în fapt, orientați spre obținerea de profit numai prin contracte cu statul.

Chestiunea fundamentală rămâne gradul de conștientizare de către adult a nevoii de continuare a pregătirii. Există o varietate de structuri de educație aparținând unor instituții publice și private. Toate aceste structuri ar trebui să formeze o nouă

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

mentalitate cu privire la mobilitatea socială și profesională, adică de a lucra pe parcursul vieții renunțându-se la acea stabilitate a locului de muncă din perioada comunistă, față de care se manifestă un anumit sentiment de nostalgie. Acesta este un motiv esențial pentru implicarea în procesul de pregătire continuă în scopul adaptării, reînnoirii sau îmbogățirii nivelului de cunoștințe și competențe.

Educația adulților are ca obiectiv depistarea aptitudinilor și competențelor profesionale ale fiecărui individ astfel încât acesta să dispună de abilitățile necesare integrării sociale și profesionale. În educația unui adult un loc aparte îl ocupă înlăturarea deficiențelor din educația școlară. Chestiunea este dacă la vârsta adultă se mai pot corija defectele din educația primită în alte instanțe de socializare. Răspunsul este, fără îndoială, afirmativ, deoarece ființa umană se poate adapta la schimbare pe tot cursul vieții. Educația adulților este, în esență, un act de socializare a adultului, este socializarea continuă, procesul de transmitere și însușire a unor modele culturale și normative de-a lungul vieții unui individ.

În perioada adultă socializarea este predominant secundară, adică insul învață în continuare, dar, față de copil, el are un fond de cunoștințe și un set de deprinderi însușite în procesul socializării primare. Pentru că are toate drepturile și toate responsabilitățile derivate din varietatea statuturilor și rolurilor, adultul caută să însușească normele de funcționare a instituțiilor în care este integrat.

2.3.2. Educația și formarea profesională (EFP)

Educația și formarea profesională (EFP) inițială și cea continuă au în comun obiectivul dublu de a contribui la creșterea gradului de ocupare și la creșterea economică și de a răspunde provocărilor mai extinse de la nivelul societății, în special promovarea coeziunii sociale. Ambele ar trebui să ofere tinerilor, precum și adulților, oportunități atractive și provocatoare de carieră și ar trebui să atragă în mod egal bărbații și femeile, persoanele cu un potențial ridicat și cele care, indiferent din ce motive, se confruntă cu riscul excluderii de pe piața forței de muncă.

Având în vedere rolul EFP în societățile și economiile europene, este esențial să se asigure durabilitatea și excelența educației și formării profesionale. Dacă Europa dorește să își păstreze poziția ca cel mai puternic exportator de produse industriale din lume, aceasta trebuie să dispună de EFP de talie internațională. În societatea bazată pe cunoaștere, abilitățile și competențele profesionale sunt la fel de importante ca abilitățile și competențele academice.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Diversitatea sistemelor europene de EFP reprezintă un avantaj pentru învățarea reciprocă. Este însă nevoie de transparență și de o abordare comună a asigurării calității pentru consolidarea încrederii reciproce, ceea ce va facilita mobilitatea și recunoașterea abilităților și competențelor între aceste sisteme. În deceniul care va urma, trebuie să acordăm o mare prioritate asigurării calității în cadrul cooperării europene în materie de EFP.

Nu doar piețele forței de muncă, ci și societățile în ansamblu sunt în permanentă schimbare. Persoanele trebuie să aibă capacitatea necesară adaptării la noile evoluții și pentru a putea gestiona schimbarea. Aceasta înseamnă facilitarea dobândirii de către persoane a unor cunoștințe, abilități și competențe care nu sunt pur profesionale. Aceste competențe mai extinse – competențe-cheie – sunt importante pentru succesul în viață, iar dobândirea acestora ar trebui să fie posibilă în cadrul EFP, precum și în cadrul oricărei alte forme de educație. De asemenea, EFP trebuie să ofere cursanților posibilitatea de a recupera, de a-și completa și consolida competențele-cheie fără a neglija competențele profesionale. Competențele în materie de TIC și competențele de limbi străine, în special, vor deveni din ce în ce mai importante pentru obținerea și păstrarea unui loc de muncă și pentru gestionarea vieții de zi cu zi.

Învățarea la locul de muncă reprezintă o modalitate prin care oamenii își pot dezvolta potențialul. Componenta învățării la locul de muncă are o contribuție substanțială la dezvoltarea unei identități profesionale și poate stimula încrederea în sine a persoanelor care, în caz contrar, ar putea să considere că au eșuat. Învățarea la locul de muncă le permite celor încadrați în muncă să își dezvolte potențialul, păstrându-și în același timp veniturile. Un sistem funcțional de EFP, care permite învățarea la locul de muncă și în afara acestuia pe bază de fracțiuni de normă sau cu normă întregă poate astfel să contribuie foarte mult la coeziunea socială în societățile noastre.

Internaționalizarea EFP În calitate de actori pe piața globală a educației, sistemele naționale de EFP trebuie să fie conectate la nivel global pentru a rămâne actuale și competitive. Acestea trebuie să aibă o mai mare capacitate de atragere a persoanelor care învață din alte țări europene și din țări terțe, oferindu-le educație și formare, precum și facilitând recunoașterea competențelor acestora. Schimbările demografice și migrația internațională sporesc relevanța acestor aspecte.

Deși un spațiu european al educației și formării este în curs de apariție, încă nu am atins obiectivul inițial de îndepărtare a obstacolelor din calea mobilității și se poate

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

observa că mobilitatea cursanților în cadrul EFP rămâne scăzută. Furnizarea mai adecvată și mai bine orientată a informațiilor și orientărilor este necesară pentru atragerea mai multor cursanți străini în sistemele noastre de EFP. Creșterea substanțială a mobilității transnaționale a cursanților și a cadrelor didactice din cadrul EFP și recunoașterea cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite în străinătate vor reprezenta o provocare importantă pentru viitor.

Conturarea EFP reprezintă o responsabilitate comună a guvernelor naționale, a partenerilor sociali, a furnizorilor de EFP și a cadrelor didactice, stagiariilor și cursanților: cu toții au un interes reciproc în sensul cooperării mai strânse. Importanța din ce în ce mai mare acordată în ultimii ani învățării în rândul adulților necesită, de asemenea, resurse suplimentare. Încetinirea ritmului de creștere economică nu ar trebui să conducă la reducerea investițiilor în EFP. Constrângerile de ordin bugetar ne vor impune găsirea unor soluții inovatoare pentru a obține finanțarea durabilă a EFP și pentru a asigura alocarea eficientă și distribuția echitabilă a resurselor.

2.3.3. Formarea profesională continuă

În conformitate cu Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, funcționează Autoritatea Națională pentru Calificări, care are ca atribuții principale: elaborarea, implementarea și actualizarea Cadrului național al calificărilor pe baza Cadrului european al calificărilor, gestionarea Registrului național al calificărilor, Registrului național al furnizorilor de formare profesională a adulților și Registrului național al evaluatorilor de competențe profesionale; asigurarea compatibilității sistemului național al calificărilor cu celelalte sisteme de calificări existente la nivel european și internațional; participarea la elaborarea unor planuri sau programe de interes național în domeniul calificărilor; coordonarea și controlul, la nivel național, a procesului de elaborare a standardelor ocupaționale; înaintarea de propuneri de politici și de strategii naționale, de acte normative referitoare la sistemul național al calificărilor și la dezvoltarea resurselor umane, inclusiv formarea profesională a adulților către Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice.

La nivelul Autorității Naționale pentru Calificări s-a constituit în 2015 un Consiliu Consultativ format din 33 de persoane - reprezentanți ai instituțiilor de învățământ preuniversitar și universitar, ai studenților, ai asociațiilor profesionale, ai administrației publice centrale, ai patronatelor, ai sindicatelor, precum și reprezentanți ai comitetelor sectoriale. Această structură are menirea de a stabili o legătură eficientă între piața

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

muncii - patronate/sindicate - studenți și instituțiile implicate în formarea profesională continuă a adulților – învățare pe tot parcursul vieții. Activitatea pe care o desfășoară Consiliul Consultativ vizează și cercetarea aplicată, prin care se evidențiază ocupațiile solicitate de piața muncii pentru următorii 2-5 ani, până în 2020 referitoare la nevoile angajatorilor privind competențele și abilitățile deficitare pe piața muncii. Astfel, Comitetele Sectoriale au creat o listă ce cuprinde peste 700 de ocupații, atât de nivel universitar cât și profesional, ce necesită formare profesională în perioada 2016-2020.

Formarea profesională continuă se realizează atât prin programe de formare profesională autorizate, organizate de furnizori de formare profesională autorizați, pentru nivelurile 1-5 conform Cadrului național al calificărilor, cât și prin evaluarea competențelor obținute pe alte căi decât cele formale, prin centre de evaluare a competențelor obținute pe alte căi decât cele formale, pentru nivelurile 1-3 conform Cadrului național al calificărilor.

Actul normativ care reglementează formarea profesională a adulților este Ordonanța Guvernului nr 129/2000 republicată, adulții fiind, în sensul acestei ordonanțe, persoanele care au vârsta la care pot stabili raporturi de muncă și pot participa la programe de formare profesională, în condițiile legii.

Formarea profesională a adulților are ca principale obiective:

- a) facilitarea integrării sociale a indivizilor în concordanță cu aspirațiile lor profesionale și cu necesitățile pieței muncii;
- b) pregătirea resurselor umane capabile să contribuie la creșterea competitivității forței de muncă;
- c) actualizarea cunoștințelor și perfecționarea pregătirii profesionale în ocupația de bază, precum și în ocupații în rudite;
- d) schimbarea calificării, determinată de restructurarea economică, de mobilitatea socială sau de modificări ale capacității de muncă;
- e) însușirea unor cunoștințe avansate, metode și procedee moderne necesare pentru îndeplinirea sarcinilor de serviciu;
- f) promovarea învățării pe tot parcursul vieții.

Formarea profesională a adulților se organizează prin programe de inițiere, calificare, recalificare, perfecționare, specializare, definite astfel:

- a) inițierea reprezintă dobândirea uneia sau mai multor competențe specifice unei calificări conform standardului ocupațional sau de pregătire profesională;
- b) calificarea, respectiv recalificarea, reprezintă pregătirea profesională care

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

conduce la dobândirea unui ansamblu de competențe profesionale care permit unei persoane să desfășoare activități specifice uneia sau mai multor ocupații;

c) perfecționarea, respectiv specializarea, reprezintă pregătirea profesională care conduce la dezvoltarea sau completarea cunoștințelor, deprinderilor sau competențelor profesionale ale unei persoane care deține deja o calificare, respectiv dezvoltarea competențelor în cadrul aceleiași calificări, dobândirea de competențe noi în aceeași arie ocupațională sau într-o arie ocupațională nouă, dobândirea de competențe fundamentale/cheie sau competențe tehnice noi.

Competențele profesionale se dobândesc pe cale formală, nonformală sau informală care, în sensul Ordonanței Guvernului nr. 129/2000, republicată, se definesc astfel:

a) prin calea formală se înțelege parcurgerea unui program organizat de un furnizor de formare profesională;

b) prin calea nonformală se înțelege practicarea unor activități specifice direct la locul de muncă sau autoinstruirea;

c) prin calea informală se înțelege formarea profesională neinstituționalizată, nestructurată și neintenționată - contact nesistematic cu diferite surse ale câmpului socio-educational, familie, societate sau mediu profesional.

Formarea profesională continuă trebuie înțeleasă ca un ansamblu de măsuri având ca scop final dezvoltarea individuală, creșterea competitivității și sprijinirea dezvoltării societății bazate pe cunoaștere, fiind astfel o componentă vitală a politicilor în domeniul învățării pe tot parcursul vieții, atât la nivelul național, cât și european. Conform datelor statistice, în 2014 România atinge abia un procent de participare la învățarea pe tot parcursul vieții de 1,5% din totalul populației active, față de media EU de 10,7%, conform Eurostat.

Formarea profesională continuă se desfășoară pe două dimensiuni:

1) evaluarea competențelor obținute pe alte căi decât cele formale, prin centre de evaluare a competențelor obținute pe alte căi decât cele formale, nivel 1-3 conform Cadrului național al calificărilor, în condițiile art. 45 din Ordonanța Guvernului nr. 129/2000, republicată. Procesul prin care unei persoane i se certifică competențele se desfășoară într-un centru de evaluare a competențelor obținute pe alte căi decât cele formale. A se vedea schema de mai jos.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

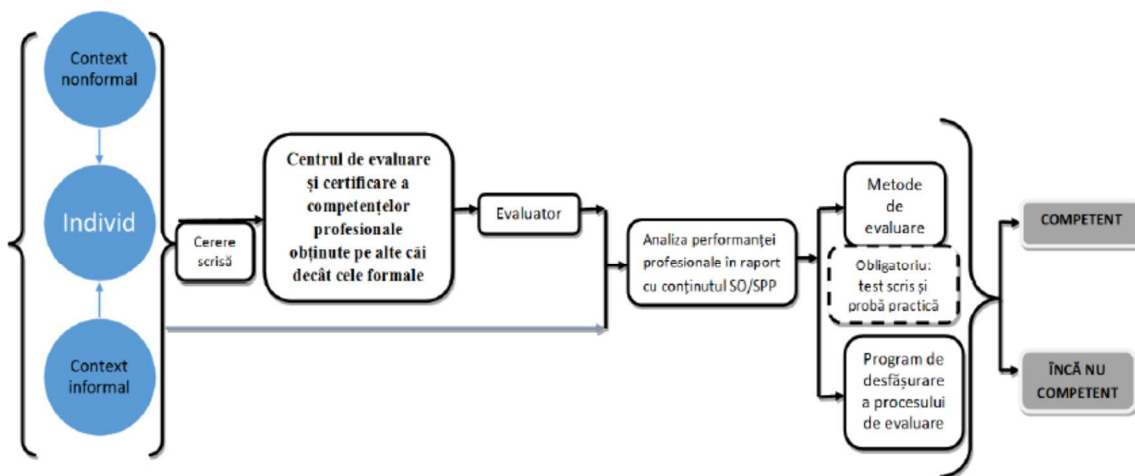
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

2) formare profesională prin programe de calificare, inițiere, specializare și perfecționare, organizate de furnizori de formare profesională autorizați, în condițiile legii; Programele de formare profesională asigură dobândirea de competențe în conformitate cu Standardele ocupaționale/Standardele de pregătire profesională recunoscute la nivel național și se organizează în mod distinct pe niveluri de pregătire, profesii, ocupații, ținându-se cont de nevoile de pe piața muncii. Autorizarea este procesul în urma căruia furnizorii de formare profesională pot organiza programe de formare profesională finalizate cu certificate de calificare sau de absolvire cu recunoaștere națională, conform Ordinului comun al ministrului muncii, solidarității sociale și familiei și al ministrului educației și cercetării nr. 353/5202 din 23 iulie 2003 pentru aprobarea Metodologiei de autorizare a furnizorilor de formare profesională a adulților. Autorizarea furnizorilor de formare profesională se realizează de către comisiile de autorizare județene/a municipiului București, conform art. 26 alin. (1)-(2) din Ordonanța Guvernului nr. 129/2000, republicată.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

2.3.4. Formarea profesională ca motor de creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii

Europa se reface după o criză financiară gravă și ratele șomajului, în special pentru tineri, sunt mari. În Europa sunt 76 de milioane de persoane cu grad scăzut de calificare sau fără calificări. În condițiile extinderii concurenței la nivel mondial, persoanele cu grad scăzut de calificare sau lipsite de calificări formale întâmpină dificultăți mai mari la obținerea unui loc de muncă. Salariile sunt în creștere, de regulă, pentru lucrătorii cu înaltă calificare, în timp ce scad pentru lucrătorii slab calificați și necalificați.

În timp ce se confruntă cu concurența din economia mondială, Europa are și problema unei societăți care îmbătrânește. Ca urmare, lucrătorii în vârstă trebuie să își actualizeze și să își extindă competențele prin perfecționare profesională. Pe lângă criza financiară, această situație evidențiază necesitatea de reformare a economiilor și societăților europene. Pentru a sprijini această reformă, formarea profesională trebuie să fie concepută în așa fel încât să încurajeze adulții să își actualizeze competențele pe întreaga durată a vieții lor active.

Aproximativ 50 % dintre tinerii Europei își finalizează educația și intră pe piața muncii pe o cale de educație și formare profesională, îndreptându-se către o gamă largă de locuri de muncă, atât în industrie, cât și în servicii. Așadar, pentru a menține poziția competitivă a Europei, reformele sistemelor de educație și formare profesională sunt esențiale. Viitoarele locuri de muncă necesită persoane cu calificări de nivel înalt. În contextul economic actual, Europa trebuie să se asigure că toți tinerii săi dobândesc competențele care îi ajută să intre pe piața muncii.

De asemenea, Europa are nevoie de o forță de muncă flexibilă, care să poată reacționa la evoluții în „economia ecologică”, la o concurență în creștere și la schimbări tehnologice rapide. Pentru a concura pe piața mondială, Europa trebuie să fie mai inteligentă și să promoveze creșterea în industrii durabile și adaptabile la schimbare.

Pentru a atinge acest obiectiv, Europa are nevoie de sisteme de educație și de formare care să răspundă cererilor pieței forței de muncă și ale cursanților. O formare eficientă și relevantă oferă angajatorilor cele mai bune șanse să recruteze persoane competente care sunt în măsură să le asigure succesul întreprinderii. În plus, aceasta oferă persoanelor mai multe oportunități pentru o carieră plină de satisfacții. Într-o lume în rapidă schimbare, învățarea de-a lungul vieții trebuie să reprezinte o prioritate – ea reprezintă cheia către ocuparea unui loc de muncă, succes economic și

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

posibilitatea oamenilor de a participa deplin la viața socială.

Pentru tineri, educația și formarea profesională ar trebui să ofere opțiuni atât pentru ocuparea unui loc de muncă, cât și pentru continuarea studiilor. Aceasta ar trebui să îi ajute să obțină competențele practice esențiale pentru multe locuri de muncă și să le deschidă porți pentru calificări de nivel superior. Oferind ambele opțiuni, Europa își poate îndeplini obiectivul de a avea o proporție mai mică de 10 % de tineri care părăsesc școala timpuriu. Dezvoltarea de noi abordări pentru formarea profesională poate să contribuie și la asigurarea îndeplinirii obiectivului european de participare a cel puțin 15 % dintre adulți la procesul de învățare pe tot parcursul vieții.

Pentru a răspunde acestor provocări, miniștrii responsabili pentru educație și formare au convenit o strategie de cooperare europeană pentru zece ani. Această strategie, Comunicatul de la Bruges, vizează îmbunătățirea calității și atractivității educației și formării profesionale.

Comunicatul de la Bruges prezintă o viziune pentru educația și formarea profesională a anului 2020 împreună cu un set de măsuri prin care să se ajungă la aceasta.

În centrul acestei viziuni se află un sistem de formare profesională modern și atractiv pentru cursanți și pentru părinții lor. Trebuie ca toți să aibă încredere în calitatea acestuia și să știe că cei care învață vor dobândi competențe și cunoștințe care pot fi utilizate imediat într-un rol de salariat sau de lucrător care desfășoară o activitate independentă.

Formarea profesională include competențe de bază, cursuri care dezvoltă expertiză în domenii de specialitate și calificări de nivel superior care se caracterizează prin inovare și excelență. Această gamă largă de dispoziții permite cursanților să își continue studiile la un nivel superior și absolvenților de universitate să absolve cursuri profesionale care să le completeze cunoștințele cu o pregătire mai tehnică și practică. Pe viitor, cei mai mulți lucrători vor participa la formare continuă pentru a-și menține competențele la nivelul actual sau pentru a obține altele noi.

Până în 2020, studiile profesionale ar trebui să fie ușor accesibile și practice. Toate cursurile profesionale ar trebui să includă formare la locul de muncă în afaceri sau în industrie. Prin colaborarea cu angajatorii, organizațiile de formare ar trebui să sprijine cursanții cu un interes mai scăzut în studiile universitare. Aceasta ar trebui să reducă numărul de persoane care părăsesc școala timpuriu.

Internaționalizarea ar trebui să devină o caracteristică obișnuită a formării profesionale.

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Calificările ar trebui să includă limbi străine și cooperarea internațională între instituții ar trebui să încurajeze noi abordări pentru predare și învățare. Elevii care învață într-un cadru internațional ar trebui să fie mai bine pregătiți să lucreze în mediul respectiv.

Pentru a transforma această viziune în realitate, este nevoie de angajamentul și contribuția tuturor părților interesate. Sprijinul organizațiilor de formare și al personalului acestora, al directorilor și profesorilor din școli, precum și al formatorilor de întreprindere este esențial pentru implementarea schimbărilor. Un rol în reformarea sistemelor de formare profesională revine autorităților naționale, regionale și locale. Instituțiile UE vor susține aceste reforme prin dezvoltarea unor abordări la nivel european pentru a maximiza beneficiile de pe urma traiului și muncii într-o comunitate cu libertate de circulație a angajaților și a întreprinderilor.

Odată ce aceste modificări se realizează

- ❖ cursanții vor beneficia de o formare de calitate superioară. Aceștia vor primi sfaturi la alegerea formării pe care să o urmeze și a carierei care se potrivește cel mai bine cu talentul lor. Ei vor face o parte din studii în străinătate sau vor avea colegi străini în clasele lor. După obținerea calificării lor, ei vor avea șanse mai bune de a găsi un loc de muncă și de a avea succes la muncă deoarece formarea lor a fost mai relevantă și practică. Odată ce aceștia intră pe piața forței de muncă, vor beneficia și de opțiuni flexibile de formare care să le susțină învățarea continuă.
- ❖ formatorii vor avea mai multe posibilități de colaborare cu colegi din străinătate. Mediul lor de lucru, precum și metodele lor de predare și învățare vor fi diferite și vor utiliza materiale de învățare actualizate care reflectă ultimele evoluții în industrie și întreprinderi.
- ❖ instituțiile de formare vor coopera cu mai mare ușurință la nivel internațional datorită abordărilor la nivel european, cum ar fi Cadrul european al calificărilor (CEC) și Sistemul european de credite pentru formare profesională (ECVET), care facilitează transferul elevilor între organizații. Acestea vor câștiga și datorită contactelor mai bune pe care le vor avea cu întreprinderile prin care au acces la echipamente moderne, precum și prin angajarea de profesori și formatori care sunt familiarizați cu viața profesională de astăzi. În sfârșit, prin asigurarea unor modalități mai flexibile de formare, instituțiile vor beneficia de mai mulți cursanți care doresc să-și termine studiile.
- ❖ întreprinderile vor putea angaja mai ușor lucrători calificați după ce formarea se

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

va fi schimbat pentru a răspunde mai bine cerințelor lor. Această schimbare le va încuraja să asigure mai multe oportunități pentru personalul lor și le va întări angajamentul în favoarea dezvoltării forței de muncă. Calitatea celor care intră în rândul forței de muncă va crește deoarece întreprinderile vor fi contribuit și vor fi modelat conținutul formării. De asemenea, întreprinderile se vor implica în formare oferind stagii practice pentru cursanți.

Aceste reforme în educația și formarea profesională sunt susținute prin finanțare europeană prin Programul de învățare pe tot parcursul vieții (în special prin programul Leonardo da Vinci). Cooperarea în toate aceste domenii va apropia abordările europene și va crea sisteme de educație și formare profesională care sunt construite pe baze solide de calitate, relevanță și atractivitate.

2.3.5. O viziune globală pentru educația și formarea profesională

Sistemele europene de EFP ar trebui să fie mai atractive, să aibă o mai mare relevanță, să fie mai orientate către carieră, mai inovatoare, accesibile și flexibile și ar trebui să contribuie la excelență și echitate în învățarea de-a lungul vieții, oferind următoarele:

- **EFP atractivă și favorabilă incluziunii**, dispunând de cadre didactice cu nivel înalt de calificare, metode inovatoare de învățare, infrastructură și spații de înaltă calitate, o puternică relevanță pentru piața forței de muncă și direcții de continuare a educației și formării;

- **EFP inițială de înaltă calitate (EFP-I)** pe care cursanții, părinții și societatea în ansamblu să o poată considera o opțiune atrăgătoare, având aceeași valoare ca educația generală. În urma EFP-I, cursanții ar trebui să dobândească atât competențe-cheie, cât și competențe profesionale specifice;

- **EFP continuă**, ușor accesibilă și orientată către carieră (EFP-C) pentru angajați, angajatori, întreprinzători independenți și șomeri, care să faciliteze atât dezvoltarea competențelor, cât și schimbările în carieră;

- **Sisteme flexibile de EFP** bazate pe abordarea orientată către rezultatele învățării, care sprijină parcursuri educaționale flexibile, care permit permeabilitatea între diferite subsisteme de educație și formare (educație școlară, EFP, învățământ superior, educația adulților) și care oferă validarea învățării non-formale și informale, inclusiv competențele dobândite la locul de muncă;

- **Un spațiu european al educației și formării**, cu sisteme transparente de

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

calificări, care să permită transferul și acumularea rezultatelor învățării, precum și recunoașterea calificărilor și competențelor și care să faciliteze mobilitatea transnațională;

- **Oportunități substanțiale sporite de mobilitate transnațională** a elevilor și profesioniștilor în domeniul EFP;

- **Servicii de informare, orientare și consiliere** ușor accesibile și de înaltă calitate, de-a lungul vieții, care formează o rețea coerentă și care permit cetățenilor europeni să ia decizii bine fundamentate și să își gestioneze parcursul educațional și cariera profesională depășind profilurile tradiționale legate de gen.

2.3.6. Îmbunătățirea calității și eficienței EFP și sporirea atractivității și relevanței acestora

EFP ar trebui să aibă o relevanță deosebită pentru piața forței de muncă și pentru carierele individuale. Pentru a spori atractivitatea EFP, țările participante ar trebui să urmărească următoarele obiective și acțiuni

- a) Sporirea calității EFP-I, prin îmbunătățirea calității și competențelor cadrelor didactice, ale formatorilor și directorilor de școli, introducerea unor parcursuri flexibile între toate nivelurile educaționale și creșterea conștientizării în rândul publicului cu privire la posibilitățile pe care le oferă EFP. Acest aspect are o importanță deosebită în țările participante în care EFP tinde să fie subestimată;
- b) Încurajarea activităților practice și furnizarea de informații și orientări de înaltă calitate, care să permită tinerilor elevi din cadrul ciclului obligatoriu de învățământ și părinților acestora să cunoască diferite meserii și posibilități de carieră;
- c) Asigurarea integrării competențelor-cheie în programa EFP-I și dezvoltarea unor metode adecvate de evaluare
- d) Organizarea activităților de predare și învățare care promovează dezvoltarea competențelor de gestionare a carierei în cadrul EFP-I;
- e) Asigurarea accesului cursanților EFP-I la echipamente tehnice, materiale de predare și infrastructuri adecvate de ultimă generație. Furnizorii de EFP ar trebui să aibă în vedere partajarea costurilor și echipamentelor între ei și în cooperare cu întreprinderile. Învățarea la locul de muncă în întreprinderi care dispun de infrastructura relevantă ar trebui, de asemenea, promovată;
- f) Monitorizarea tranziției absolvenților EFP către piața muncii sau către educație

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

și formare ulterioară, utilizând sistemele naționale de monitorizare.

Calitatea cadrelor didactice, a formatorilor și a altor profesioniști din domeniul

EFP

- a) Țările participante ar trebui să îmbunătățească formarea inițială și continuă pentru cadre didactice, formatori, mentori și consilieri, punând la dispoziție cursuri de formare flexibile și investiții. Populația în curs de îmbătrânire a cadrelor didactice și formatorilor europeni, piețele forței de muncă și mediile de lucru în schimbare, împreună cu nevoia de a atrage acele persoane care sunt cele mai potrivite pentru predare fac ca acest obiectiv să fie chiar mai important. Stagiile pentru cadre didactice și formatori în întreprinderi ar trebui să fie încurajate;
- b) Țările participante ar trebui să colaboreze pentru identificarea celor mai bune practici și principii de orientare în ceea ce privește schimbarea competențelor și profilurilor cadrelor didactice și ale formatorilor EFP.

2.3.7. Relevanța pentru piața forței de muncă

Relevanța EFP (atât EFP-I, cât și EFP-C) pentru piața forței de muncă și capacitatea de inserție profesională a absolvenților EFP ar trebui să fie sporite prin diverse măsuri:

- a) Autoritățile din țările participante – la nivel național, regional sau local – ar trebui să creeze oportunități pentru cooperarea sporită între școli și întreprinderi în vederea îmbunătățirii cunoștințelor cadrelor didactice cu privire la practicile de lucru, pe de o parte, și a competențelor și abilităților generale ale formatorilor, pe de altă parte;
- b) Țările participante ar trebui să promoveze parteneriatele între partenerii sociali, întreprinderi, furnizori de educație și formare, servicii de ocupare a forței de muncă, autorități publice, organizații de cercetare și alte părți interesate relevante, pentru a asigura un transfer mai adecvat al informațiilor privind necesitățile de pe piața muncii și o mai mare compatibilitate între aceste necesități și dezvoltarea cunoștințelor, abilităților și competențelor. Angajatorii și partenerii sociali ar trebui să depună eforturi pentru a defini cu claritate competențele și calificările de care au nevoie atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, precum și în interiorul sectoarelor și la nivelul de ansamblu al acestora. Dezvoltarea unui limbaj comun având ca scop crearea de legături între

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

universul educațional și al formării, pe de o parte, și viața profesională, pe de altă parte, ar trebui să continue și ar trebui să fie compatibilă cu alte instrumente ale UE;

- c) Programa EFP ar trebui să fie orientată către rezultate și ar trebui să ofere un răspuns mai adecvat nevoilor de pe piața muncii. Modelele de cooperare cu întreprinderile sau cu organizațiile profesionale ar trebui să abordeze acest aspect și să ofere instituțiilor din domeniul EFP feedback atât cu privire la ratele capacității de inserție profesională, cât și cu privire la ratele de ocupare a forței de muncă în rândul absolvenților EFP;
- d) Pentru îmbunătățirea calității și relevanței EFP, țările participante și, în special, furnizorii de EFP ar trebui să valorifice feedbackul primit de la serviciile de orientare cu privire la tranziția absolvenților EFP la viața profesională sau la învățarea ulterioară;
- e) Învățarea la locul de muncă desfășurată în parteneriat cu întreprinderile și cu organizațiile nonprofit ar trebui să devină o caracteristică a tuturor cursurilor de EFP inițială;
- f) Țările participante ar trebui să sprijine dezvoltarea formării de tip ucenicie și ar trebui să încurajeze creșterea gradului de conștientizare cu privire la acest aspect.

2.4. Obiective strategice pentru perioada 2011-2020, urmate de rezultate concrete pe termen scurt pentru perioada 2011-2014

I. Îmbunătățirea calității și eficienței efp și sporirea atractivității și relevanței acesteia

EFP ar trebui să aibă o relevanță deosebită pentru piața forței de muncă și pentru carierele individuale. Pentru a spori atractivitatea EFP, țările participante ar trebui să urmărească următoarele obiective și acțiuni:

1. Transformarea EFP-I într-o opțiune atractivă de învățare

Sporirea calității EFP-I, prin îmbunătățirea calității și competențelor cadrelor didactice, ale formatorilor și directorilor de școli, introducerea unor parcursuri flexibile între toate nivelurile educaționale și creșterea conștientizării în rândul publicului cu privire la posibilitățile pe care le oferă EFP. Acest aspect are o importanță deosebită în

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

țările participante în care EFP tinde să fie subestimată;

Încurajarea activităților practice și furnizarea de informații și orientări de înaltă calitate, care să permită tinerilor elevi din cadrul ciclului obligatoriu de învățământ și părinților acestora să cunoască diferite meserii și posibilități de carieră;

Asigurarea integrării competențelor-cheie în programa EFP-I și dezvoltarea unor metode adecvate de evaluare;

Organizarea activităților de predare și învățare care promovează dezvoltarea competențelor de gestionare a carierei în cadrul EFP-I;

Asigurarea accesului cursanților EFP-I la echipamente tehnice, materiale de predare și infrastructuri adecvate de ultimă generație. Furnizorii de EFP ar trebui să aibă în vedere partajarea costurilor și echipamentelor între ei și în cooperare cu întreprinderile. Învățarea la locul de muncă în întreprinderi care dispun de infrastructura relevantă ar trebui, de asemenea, promovată;

Monitorizarea tranziției absolvenților EFP către piața muncii sau către educație și formare ulterioară, utilizând sistemele naționale de monitorizare.

2. Promovarea excelenței, calității și relevanței EFP-I și EFP-C

Asigurarea calității

Înalta calitate a serviciilor EFP este o condiție preliminară pentru atractivitatea acestora. Pentru garantarea îmbunătățirii calității, sporirii transparenței, încrederii reciproce, mobilității lucrătorilor și cursanților, precum și a învățării de-a lungul vieții, țările participante ar trebui să instituie cadre de asigurare a calității în conformitate cu Recomandarea EQAVET;

Țările participante ar trebui – până la sfârșitul anului 2015 – să instituie la nivel național un cadru comun de asigurare a calității pentru furnizorii de EFP, care să se aplice, de asemenea, învățării asociate la locul de muncă și care să fie compatibil cu cadrul EQAVET.

Calitatea cadrelor didactice, a formatorilor și a altor profesioniști din domeniul EFP

Țările participante ar trebui să îmbunătățească formarea inițială și continuă pentru cadre didactice, formatori, mentori și consilieri, punând la dispoziție cursuri de formare flexibile și investiții. Populația în curs de îmbătrânire a cadrelor didactice și formatorilor europeni, piețele forței de muncă și mediile de lucru în schimbare,

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

împreună cu nevoia de a atrage acele persoane care sunt cele mai potrivite pentru predare fac ca acest obiectiv să fie chiar mai important. Stagiile pentru cadre didactice și formatori în întreprinderi ar trebui să fie încurajate;

Țările participante ar trebui să colaboreze pentru identificarea celor mai bune practici și principii de orientare în ceea ce privește schimbarea competențelor și profilurilor cadrelor didactice și ale formatorilor EFP. Aceasta s-ar putea realiza cu ajutorul Comisiei Europene și a Cedefop, în colaborare cu rețeaua acestuia de cadre didactice și formatori EFP.

Relevanța pentru piața forței de muncă

Relevanța EFP (atât EFP-I, cât și EFP-C) pentru piața forței de muncă și capacitatea de inserție profesională a absolvenților EFP ar trebui să fie sporite prin diverse măsuri:

Autoritățile din țările participante – la nivel național, regional sau local – ar trebui să creeze oportunități pentru cooperarea sporită între școli și întreprinderi în vederea îmbunătățirii cunoștințelor cadrelor didactice cu privire la practicile de lucru, pe de o parte, și a competențelor și abilităților generale ale formatorilor, pe de altă parte;

Țările participante ar trebui să promoveze parteneriatele între partenerii sociali, întreprinderi, furnizori de educație și formare, servicii de ocupare a forței de muncă, autorități publice, organizații de cercetare și alte părți interesate relevante, pentru a asigura un transfer mai adecvat al informațiilor privind necesitățile de pe piața muncii și o mai mare compatibilitate între aceste necesități și dezvoltarea cunoștințelor, abilităților și competențelor. Angajatorii și partenerii sociali ar trebui să depună eforturi pentru a defini cu claritate competențele și calificările de care au nevoie atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, precum și în interiorul sectoarelor și la nivelul de ansamblu al acestora. Dezvoltarea unui limbaj comun având ca scop crearea de legături între universul educațional și al formării, pe de o parte, și viața profesională, pe de altă parte, ar trebui să continue și ar trebui să fie compatibilă cu alte instrumente ale UE, precum CEC;

Programa EFP ar trebui să fie orientată către rezultate și ar trebui să ofere un răspuns mai adecvat nevoilor de pe piața muncii. Modelele de cooperare cu întreprinderile sau cu organizațiile profesionale ar trebui să abordeze acest aspect și să ofere instituțiilor din domeniul EFP feedback atât cu privire la ratele capacității de inserție profesională, cât și cu privire la ratele de ocupare a forței de muncă în rândul

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

absolvenților EFP;

Pentru îmbunătățirea calității și relevanței EFP, țările participante și, în special, furnizorii de EFP ar trebui să valorifice feedbackul primit de la serviciile de orientare cu privire la tranziția absolvenților EFP la viața profesională sau la învățarea ulterioară; (e) Învățarea la locul de muncă desfășurată în parteneriat cu întreprinderile și cu organizațiile nonprofit ar trebui să devină o caracteristică a tuturor cursurilor de EFP inițială; (f) Țările participante ar trebui să sprijine dezvoltarea formării de tip ucenicie și ar trebui să încurajeze creșterea gradului de conștientizare cu privire la acest aspect.

II. Transformarea în realitate a învățării de-a lungul vieții și a mobilității

3. Permitearea accesului flexibil la învățare și calificări

Cu privire la EFP continuă (EFP-C)

Pentru sporirea contribuției EFP la atingerea nivelului de referință de 15% dintre persoanele adulte în ceea ce privește participarea la educație și la formare până în 2020, țările participante ar trebui:

Să încurajeze activ persoanele să participe și furnizorii de EFP să își sporească implicarea în EFP-C, axându-se în special pe persoanele care se confruntă cu tranziții în cadrul pieței forței de muncă (precum lucrătorii expuși riscurilor și persoanele șomere) și pe grupurile dezavantajate;

Să stabilească un cadru adecvat având ca scop încurajarea întreprinderilor să continue să investească în dezvoltarea resurselor umane și în EFP-C. Decizia privind combinația adecvată de stimulente, drepturi și obligații aparține țărilor participante;

Să încurajeze măsurile flexibile de formare (învățământ online, cursuri serale, formare în timpul programului de lucru etc.) în vederea promovării accesului la formare în diferite situații de viață și adaptării la diferite nevoi. Formarea continuă ar trebui să îmbrace toate formele de învățare, incluzând, de asemenea, formarea în cadrul întreprinderilor și învățarea la locul de muncă, și ar trebui să fie accesibilă în egală măsură femeilor și bărbaților;

Să încurajeze instituțiile de formare și angajatorii să colaboreze, în special în privința formării unui număr mare de lucrători cu un nivel scăzut de calificare, care au finalizat cel mult nivelul secundar de educație și care vor beneficia în urma abordărilor în cadrul cărora competențele de bază sunt încorporate în EFP;

Să înceapă să dezvolte, cel târziu în 2015, proceduri naționale pentru

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

recunoașterea și validarea învățării non-formale și informale, sprijinite, după caz, de cadrele naționale ale calificărilor. Aceste proceduri ar trebui să se axeze pe cunoștințe, abilități și competențe, indiferent de contextul în care au fost dobândite (de exemplu, învățare extinsă pentru adulți, EFP, experiență profesională și activități voluntare). De asemenea, ar trebui să fie luate în considerare în mai mare măsură cunoștințele, aptitudinile și competențele care nu conduc în mod necesar la calificări oficiale complete. Cooperarea strânsă cu alte domenii ale politicii, precum tineretul, sportul, cultura, aspectele sociale, ocuparea forței de muncă, este importantă în acest sens;

Să ia măsuri specifice pentru sporirea ratei de participare la EFP-C în rândul persoanelor care se confruntă cu tranziții în cadrul pieței forței de muncă și în rândul grupurilor cu participare scăzută la formare, precum femeile, lucrătorii cu un nivel scăzut de calificare și lucrătorii în vârstă. În special, țările participante ar trebui să încerce, prin investiții, să sporească numărul persoanelor cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani și cu nivel scăzut de calificare, participante la învățarea de-a lungul vieții, pentru ca acesta să se apropie de ratele medii de participare pentru acest grup de vârstă.

Cu privire la EFP-I și EFP-C

Să faciliteze tranzițiile de la învățare și formare către viața profesională, precum și de la un loc de muncă la altul, oferind servicii integrate de orientare (servicii de ocupare a forței de muncă și servicii de consiliere), precum și competențe de gestionare a carierei, atât pentru tineri, cât și pentru adulți. Este esențial ca furnizorii de servicii implicați să își poată comunica cu ușurință și în mod obiectiv informații și să dezvolte calitatea serviciilor de orientare;

Să dezvolte sau să mențină EFP la nivelul CEC 5 sau mai ridicat, după caz, și să contribuie la atingerea obiectivului principal al UE de 40% din populație posedând o educație de nivel terțiar sau echivalent;

Promovarea unor parcursuri flexibile între EFP, educația generală și învățământul superior și sporirea permeabilității prin consolidarea legăturilor între acestea. Pentru a atinge acest obiectiv, precum și pentru obținerea unei participări la scară mai largă la învățarea pe tot parcursul vieții, țările participante ar trebui să accelereze crearea și punerea în aplicare a unor cadre naționale cuprinzătoare ale calificărilor, pe baza rezultatelor învățării;

Comisia și țările participante ar trebui să depună eforturi în sensul creșterii

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

coerenței între cele două sisteme europene de credite – ECVET și ECTS.

4. Dezvoltarea unei abordări strategice privind internaționalizarea EFP-I și EFP-C și promovarea mobilității internaționale

Globalizarea economică încurajează angajatorii, angajații și antreprenorii independenți să își extindă sfera de activitate în afara granițelor proprii țări. Furnizorii de EFP ar trebui să îi sprijine în cadrul acestui proces, prin atribuirea unei dimensiuni internaționale conținutului învățării și prin stabilirea de rețele internaționale cu instituții partenere;

Țările participante ar trebui să încurajeze autoritățile locale și regionale și furnizorii de EFP, prin stimulente, scheme de finanțare (inclusiv utilizarea Fondurilor structurale europene) și prin difuzarea bunelor practici, să dezvolte strategii de cooperare transfrontalieră în privința EFP, în vederea promovării unei mobilități sporite a cursanților, cadrelor didactice și formatorilor, precum și a altor profesioniști din domeniul EFP. Țările participante ar trebui să promoveze sisteme de EFP care să permită, să încurajeze și, de preferat, să integreze perioade de mobilitate, inclusiv stagii de lucru în străinătate;

Țările participante ar trebui să utilizeze și să promoveze sistematic instrumente care vizează transparența la nivel european, precum CEC, ECVET și Europass, în vederea promovării mobilității transnaționale;

Țările participante ar trebui să promoveze oportunități de învățare a limbilor străine atât pentru cursanți, cât și pentru cadrele didactice din domeniul EFP, precum și furnizarea de cursuri de formare lingvistică adaptate nevoilor specifice ale EFP, subliniindu-se în special importanța limbilor străine pentru cooperarea transfrontalieră în domeniul EFP și mobilitatea internațională.

III. Sporirea creativității, inovării și spiritului antreprenorial

5. Promovarea inovării, creativității și spiritului antreprenorial, precum și a utilizării TIC (atât în privința EFP-I, cât și în privința EFP-C)

Creativitatea și inovarea în domeniul EFP, precum și utilizarea unor metode inovatoare de învățare pot încuraja cursanții să continue EFP până în momentul obținerii calificării.

Țările participante ar trebui să încurajeze în mod activ furnizorii de EFP să colaboreze cu întreprinderile inovatoare, cu centrele de proiectare, cu sectorul cultural

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

și cu instituțiile de învățământ superior pentru formarea de „parteneriate pentru cunoaștere”. Această colaborare ar trebui să le permită să obțină informații importante în legătură cu noile evoluții și nevoi în materie de competențe și să promoveze excelența profesională și inovarea. Astfel de parteneriate ar trebui, de asemenea, să contribuie la introducerea metodelor de învățare bazate pe experiență, la încurajarea experimentării și la adaptarea programei;

TIC ar trebui să fie utilizată pentru maximizarea accesului la formare și pentru promovarea învățării active, precum și pentru dezvoltarea de noi metode atât în privința EFP la locul de muncă, cât și în privința EFP în mediul școlar;

Țările participante ar trebui să sprijine inițiativele care au ca scop promovarea spiritului antreprenorial atât în cadrul EFP-I, cât și în cadrul EFP-C, în strânsă cooperare cu angajatorii, cu furnizorii de EFP și cu serviciile naționale de asistență pentru întreprinderi. În acest sens, acestea ar trebui să încurajeze furnizarea de finanțare adecvată – de exemplu, pentru materiale de predare, instrumente de asistență și crearea de miniîntreprinderi de către cursanți – și ar trebui să încerce să sporească nivelul de cooperare la nivel regional;

Țările participante ar trebui să sprijine antreprenorii noi și viitori, prin încurajarea întreprinderilor nou-înființate de către absolvenții de EFP și prin promovarea mobilității în scopul învățării în rândul tinerilor antreprenori.

IV. Promovarea echității, coeziunii sociale și cetățeniei active

6. Realizarea EFP-I și EFP-C favorabile incluziunii

Țările participante ar trebui să ofere o EFP care să conducă la sporirea capacității de inserție profesională a persoanelor (atât pe termen scurt, cât și pe termen lung), ceea ce le permite să își dezvolte cariere de calitate, o experiență profesională satisfăcătoare, încredere în sine, mândrie profesională și integritate și deschide oportunități pentru creștere în viața profesională și personală a acestora. Pentru a atinge aceste obiective, țările participante ar trebui:

Să garanteze că EFP inițială le oferă cursanților atât competențe profesionale specifice, cât și competențe-cheie extinse, inclusiv competențe transversale, care le permit să își continue formarea și educația (în cadrul EFP sau al învățământului superior) și să sprijine opțiunile în materie de carieră, participarea și tranzițiile în cadrul pieței forței de muncă. Cunoștințele, abilitățile și competențele pe care persoanele le dobândesc în cadrul EFP ar trebui să le permită acestora să își gestioneze carierele și

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

să aibă un rol activ în societate;

Să asigure faptul că sistemele de învățare pentru adulți promovează dobândirea și dezvoltarea ulterioară a competențelor-cheie. Aceasta se poate realiza în cooperare cu furnizorii de EFP, cu comunitățile locale, cu organizațiile societății civile etc.;

Să maximizeze contribuția EFP la reducerea la mai puțin de 10% a procentului de persoane care abandonează prematur sistemul educațional, printr-o combinație de măsuri atât preventive, cât și de remediere. Acest obiectiv poate fi atins, de exemplu, prin cursuri de EFP relevante pentru piața muncii, prin sporirea învățării la locul de muncă și a stagiilor de ucenicie, parcursuri educaționale flexibile, orientări și consiliere eficace și printr-un conținut și metode de învățare care țin seama de stilurile de viață și interesele tinerilor, menținând totodată un nivel ridicat al standardelor de calitate pentru EFP;

Să ia măsuri adecvate pentru asigurarea accesului egal, în special pentru persoanele și grupurile expuse riscurilor excluderii, în special persoanele cu un nivel scăzut de calificare și fără calificare sau care provin din medii dezavantajate și lucrătorii în vârstă. Participarea acestor grupuri la EFP ar trebui să fie facilitată și încurajată prin mijloace financiare sau de altă natură și prin validarea învățării non-formale și informale, precum și prin oferirea de parcursuri educaționale flexibile;

Să promoveze cetățenia activă în cadrul EFP, de exemplu prin încurajarea parteneriatelor între furnizorii de EFP și organizațiile societății civile sau, în conformitate cu legislația și practicile naționale, prin promovarea reprezentării cursanților în instituțiile EFP. Promovarea de acest tip poate contribui la validarea abilităților și competențelor dobândite prin activități voluntare.

V. Obiective transversale

7. O mai mare implicare a părților interesate din domeniul EFP și o mai mare vizibilitate a realizărilor cooperării europene în acest domeniu

O mai mare implicare a părților interesate din domeniul EFP presupune o mai mare vizibilitate a realizărilor cooperării la nivel european în acest domeniu. Comisia Europeană și țările participante ar trebui, prin urmare, să aibă în vedere investiții în comunicarea clară și orientată către diferite grupuri de părți interesate la nivel național și european. În vederea facilitării utilizării instrumentelor UE disponibile, cursanții și toate părțile interesate ar trebui să beneficieze de informații cuprinzătoare și adaptate.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

8. Guvernanța coordonată a instrumentelor europene și naționale în materie de transparență, de recunoaștere, de asigurare a calității și de mobilitate

În conformitate cu obiectivele strategice susmenționate, utilizarea coerentă și complementară a diferitelor instrumente europene și naționale în materie de transparență, de recunoaștere, de asigurare a calității și de mobilitate ar trebui să reprezinte o prioritate principală pentru țările participante în următorii ani. Este necesar să se asigure o guvernanță coordonată a acestor instrumente în cadrul procesului de la Copenhaga și o mai mare sinergie cu instrumentele și principiile procesului de la Bologna.

9. Intensificarea cooperării între politica EFP și alte domenii relevante de politică

Țările participante și Comisia Europeană ar trebui să intensifice cooperarea între politica EFP și alte domenii relevante de politică, precum ocuparea forței de muncă, afaceri economice, cercetare și inovare, afaceri sociale, tineret, sport și cultură, în vederea aderării la Orientările integrate privind strategia Europa 2020 și a sporirii recunoașterii competențelor și calificărilor.

10. Îmbunătățirea calității și comparabilității datelor pentru elaborarea politicilor UE în domeniul EFP

Elaborarea politicilor la nivelul UE în domeniul EFP ar trebui să se bazeze pe date existente comparabile. În acest sens și utilizând Programul de învățare de-a lungul vieții, statele membre ar trebui să colecteze date relevante și fiabile cu privire la EFP, inclusiv cu privire la mobilitatea în scopul EFP, și să pună aceste date la dispoziția Eurostat. Statele membre și Comisia ar trebui să convină asupra datelor care ar trebui să fie puse la dispoziție în primul rând.

11. Utilizarea adecvată a sprijinului UE

Fondurile structurale europene și Programul de învățare de-a lungul vieții ar trebui să fie utilizate pentru sprijinirea priorităților convenite pentru EFP, inclusiv mobilitatea internațională și reformele puse în aplicare de țările participante.

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Bibliografie

- R. H. Dave, Fundamentele educației permanente, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1991
- Hake Barry J. (1999). Lifelong Learning in Late Modernity: The Challenges to Society, Organizations, and Individuals, *Adult Education Quarterly*, Winter 1999, vol. 49 no. 2 79-90.
- Evans, Karen, Schoona, Ingrid&Weale, Martin (2013) Can Lifelong Learning Reshape Life Chances?, *British Journal of Educational Studies* volume 61, Issue 1, 25-47.
- Glastra, Folke J., Hake, Barry J., Schedler, Petra E. (2004), Lifelong learning as transitional learning, *Adult education quarterly*, Vol. 54 No. 4, August, 291-307.
- Giddens, A. (1990) *The Consequences of Modernity*, Cambridge: Polity Press.
- Ionescu, M., *Instrucție și educație*, Editura Garamond, Cluj-Napoca, 2003
- Jansena, Theo & Van der Veena, Ruud (1992) Reflexive modernity, self-reflective biographies: adult education in the light of the risk society, *International Journal of Lifelong Education*, volume 11, issue 4, 275-286.
- Jarvis, Peter (2004) *Adult education and lifelong learning*, London: RoutledgeFalmer.
- Johnston, Rennie (1999), Adult learning for citizenship: towards a reconstruction of the social purpose tradition *International Journal of Lifelong Education*, Volume 18, Issue 3, 175–190.
- Larsson, Staffan (2001) Seven aspects of democracy as related to study circles, *International Journal of Lifelong Education*, 20(3), 199–217.
- Newman, Michael (2012), Calling Transformative Learning Into Question: Some Mutinous Thoughts”, *Adult Education Quarterly*, vol. 62 no. 1, 36-55.
- Neagu, Gabriela, Stoica, Laura, Surdu, Laura (2003), „Accesul la educație în societatea românească actuală”, *Calitatea vieții*, XIV, nr. 3–4, 2003, p. 3.
- Schifirneț, Constantin (1997) *Educația adulților în schimbare*, București: Editura Fiat Lux
- Schifirneț, Constantin (2009) Modernitatea tendențială, *Sociologie românească*, nr. 4, 80-97.
- Schifirneț, Constantin (2011a) The Europeanization of the Romanian Society and the Tendential Modernity, *Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology*, Volume 2, Number 1, Spring, 211-227.
- Schifirneț, Constantin (2011b) Tendential Modernity: A Type of Modernity without a Dominant Form, *Europolis, Journal of Political Science And Theory*, issue: 5(1),

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

2011, 41-67.

Schifirneț, Constantin (2012) Tendential modernity, Social Science Information, March 2012, vol. 51, no. 1, 22-51,

Selwyn. N. (2012), Education in a Digital World: Global Perspectives on Technology and Education

Stanciu, Ion Gheorghe. Școala și doctrinele pedagogice în secolul XX, ediția a IIIa revăzută, Iași, Institutul European, 2006

Sumner, Jennifer (2000) Serving the System: A critical history of distance education, Open Learning, Vol. 15, No. 3, 267–283

Vințanu, N., Educația adulților, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998

<https://www.consilium.europa.eu/media/30768/qc3210249roc.pdf>

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/ro)

[explained/index.php?title=Population structure and ageing/ro](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/ro)

<https://ec.europa.eu>

<https://www.revistasinteza.ro/sase-motive-pentru-care-nu-putem-opri-migratia-din-romania>

[https://usv.ro/fisiere_utilizator/file/Doctorat/2018/06/Rezumat%20tez%C4%83_Blanariu%20\(Vranciu\)%20Li](https://usv.ro/fisiere_utilizator/file/Doctorat/2018/06/Rezumat%20tez%C4%83_Blanariu%20(Vranciu)%20Li)

"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**"MĂSURI ACTIVE PENTRU CREȘTEREA PARTICIPĂRII LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR ANTREPRENORIAL A STUDENȚILOR
DIN MEDII DEFAVORIZATE ANTRE_S", POCU/379/6/21/124388**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020